

Maskeradeball eller maskefall?

om å regissere sin identitet med blogging og Facebook som scene

Synnøve Eide

Masteroppgave
Humanistisk Informatikk
Institutt for Lingvistiske, Litterære og Estetiske Studier
Universitetet i Bergen
Høsten 2007

Forord

Dette arbeidet har vært en utrolig lærerik prosess både faglig og sosialt. Underveis har jeg blitt introdusert for spennende temaer og inspirerende teorier. Det største problemet har vært å begrense tema og innhold for å komme i mål. Men jeg har klart det med god hjelp fra mange som fortjener en stor takk.

Først og fremst en stor takk til min alltid positive og inspirerende veileder Jill Walker Rettberg som har gitt meg konstruktiv kritikk og oppmuntringer underveis. Det har vært et samarbeid jeg har satt stor pris på.

En takk går også til Daniel Apollon som var til stor inspirasjon i begynnelsen og som introduserte meg til en galakse av spennende perspektiver på informasjonsteknologien. Takk også til alle nåværende og tidligere foreleserne på Humanistisk Informatikk som har vært til stor inspirasjon underveis i studiet.

Takk til Kristi Bergstrøm Mjelde for korrekturlesning og fruktbare innspill underveis i prosessen. Takk til Toril Salen for korrekturlesning og lærerike innspill om bloggospfæren og takk til Silje Hommedal for all teknisk hjelp og korrektur i siste innspurt.

Takk til alle mine nåværende og tidligere medstudenter på Humanistisk Informatikk og rom 304c for inspirerende diskusjoner og godt selskap. Ingen nevnt - ingen glemt.

Takk til T-bone for kjøttkaker, cola, doodles og Elvis. Takk til alle mine venner som har vært der når jeg trengte et avbrekk og som har funnet seg i mitt fravær i det sosiale liv.

Sist men ikke minst tusen takk til mor og far og resten av familien, store og små som alltid er der når jeg trenger dem.

Synnøve Eide
Bergen 20. November 2007

1 BLOGGING OG FACEBOOK SOM DELTAKENDE MEDIER	1
<i>Blogg</i>	3
<i>Facebook</i>	4
<i>Oppgavens struktur</i>	7
2 IDENTITET OG INDIVIDUALISERING	9
<i>Identitetens og Selvets historie</i>	10
<i>Iscenesettelse av Selvet.....</i>	13
<i>Det moderne Selvet.....</i>	18
<i>Selvet i feltet</i>	19
3 INDIVID I MØTE MED TEKNOLOGIEN	24
<i>Blogg som teknologi</i>	24
<i>Individ i møte med blogg</i>	25
<i>Kulturelle endringer som følge av individuell publisering på nettet</i>	28
4 NETTVERK	31
<i>Internett som nettverk.....</i>	32
<i>Sosiale nettverk.....</i>	36
<i>Sosiale nettverksteder - Nettverksamfunn.....</i>	37
5 BLOGGERE MED NETTVERK	52
<i>Case: 1: Frøken Skavlan</i>	52
<i>Hvem, hva og hvorfor?</i>	54
<i>Frøken Skavlan.....</i>	57
<i>Om å komme ut av skapet</i>	59
<i>Kommunikasjon og relasjoner.....</i>	60
<i>Fremvisning av smak.....</i>	65
<i>Lenker som tegn på støtte og relasjoner.....</i>	67
6 FACEBOOK.....	71
<i>Case: 2: Facebook profiler som identitetsanker.....</i>	71
<i>Anonym i blogg og navngitt på Facebook</i>	72
<i>Hvor ærlige er de fleste Facebook brukere?</i>	75
<i>Case: 3: Hvordan en Facebook profil kan være en personifisering av ens identitet?</i>	79
<i>Maske versus ikke maske</i>	84
<i>Facebook versus blogging</i>	86
7. AVSLUTNING	87
8 LITTERATUR	89

1 Blogging og Facebook som deltakende medier

Åse: Peer du lyver
Peer Gynt: Nei, det gjør jeg ei!
Åse: Nå, så bann på, det er sant!
Peer Gynt: Hvorfor banne?
Åse: Tvi; du tør ei! Alt i hop er tøv og tant!
Peer Gynt: Det er sant – hvert evige ord!

Slik starter det kjente skuespillet *Peer Gynt* av Henrik Ibsen. Mor Åse beskyldte sin sønn for å være en løgnhals fordi han tilsynelatende ikke klarte å skille mellom fantasi og virkelighet. Peer på sin side spilte sine roller og levde seg inn i dem som om de var sanne.

Det var en kjent oppfatning i tidligere tider at man skulle være seg selv tro, og identitet fremsto som noe som var konstant og stabilt. I våre dager oppfattes derimot identitet som noe refleksivt og foranderlig. Identitet kan utvikles og forbedres ut i fra erfaringer og påvirkning. Kanskje Peer var en løgnhals i sin tid, men sett fra vår tid kan han snarere tvert om være bildet på det moderne mennesket, sammensatt og i stand til å regissere sin egen identitet i forhold til det omgivelsene krever.

I dag framstiller vi vår identitet både i den fysiske omverden og i økende grad på Internett. Vi har tatt i bruk nye verktøy for å presentere oss selv på Internett. Facebook og blogging er eksempler på at fremvisning av identitet er uløselig knyttet sammen med sosiale forbindelser og sosiale nettverk.

Tidligere teorier om identitet snakker i liten grad om sosiale nettverk. Anthony Giddens tar opp det refleksive og foranderlige ved individet, mens Erving Goffman setter fokus på at man bevisst bruker tegn, samt at man spiller ulike roller når man samhandler med andre mennesker. Walter Truett Anderson hevder språket er viktig i en individualiseringsprosess og Pierre Bourdieu legger vekt på ulike typer kapital man trenger og hvordan man fremviser sin smak i møte med andre mennesker. Disse har fokus på individet og samhandling mellom individer, men lite fokus på nettverket.

Teorier om sosiale nettverk drøfter i liten grad individets selvprofilering i nettverket. For Pierre Bourdieu er posisjonen i nettverket viktig, mens Barry Wellman og Mark Granovetter har mer fokus på nettverket enn enkeltindividet som opptrer i nettverket.

Blogging og Facebook reaktualiserer både identitetsteorier og sosiale nettverksteorier. I denne oppgaven vil jeg analysere blogging og Facebook ved å kombinere teorier om individ og sosiale nettverk for å forstå koblingen mellom dem i nye sosiale medier.

Målet med denne oppgaven vil da være å se nærmere på hvordan individ i dag er i stand til å fremvise sin identitet via sosiale nettverksteder som blogger og Facebook. Sosiale nettverk vil også gi rom for å reflektere over egen identitet, samtidig som man også kan korrigere den. Deretter vil jeg se på hvordan en slik fremvisning av identitet kan fremtøne seg forskjellig, avhengig om man er anonym på bloggen eller navngitt på Facebook.

For å få svar på problemstillingen drøfter jeg litteratur om individ og ser nærmere på hvordan dette begrepet har forandret seg opp i gjennom tidene. Deretter har jeg sett på teori om nettverk generelt og sosiale nettverk. Jeg har også brukt teori som omhandler blogging og Facebook, samt litteratur som omhandler individ i sosiale nettverk samfunn generelt og hvilke positive og negative konsekvenser det kan ha for enkeltindivid å fremvise sin identitet i slike nettverk.

Videre vil jeg bruke denne teorien for å analysere den anonyme bloggeren Frøken Skavlan for å se hvordan hun er i stand til å fremvise sin identitet gjennom bloggen. Tilslutt anvender jeg teorien i en analyse av Facebook hvor jeg søker å vise forskjeller i hvordan man viser sin identitet, som anonym blogger eller navngitt Facebook bruker.

Med Internett har man fått nye måter å kommunisere på. Man er ikke lenger avhengig av å møte mennesker ansikt til ansikt for å knytte bånd og samhandle med hverandre. Blogg og Facebook er to populære medier som brukes av mange. Mye av æren for at de er blitt så populære kan tillegges den enkle og tilgjengelige teknologien som gjør at man ikke trenger å ha inngående datakunnskaper for å bruke dem. Både blogg og Facebook blir i dag brukt som kommunikasjonsmiddel mellom brukerne, samt at de er sosiale møtesteder hvor man kan samhandle med venner og likesinnede på Internett.

Jeg skal i denne oppgaven ikke se på blogging og Facebook som medier, men som uttrykksformer som brukes i en individualiseringsprosess. Det skriftlige språket, samt bilder og hvordan man uttrykker seg gjennom dette vil da være en viktig del av den individualiseringsprosess og identitetskonstruksjon som i dag er mulig via Internett.

Blogg

Kanskje særlig blogging har gitt oss et medium hvor skriftspråket gir oss en mulighet til å reflektere over vår egen person. Samtidig er bloggen et verktøy hvor vi kan både konstruere og korrigere vår identitet. Dagbøker har vært i bruk i århundrer. Det som er spesielt for blogging er at man ikke er alene, man skriver for et publikum som gir tilbakemelding og nye impulser. Slike tilbakemeldinger og impulser vil være nyttige i en individualiseringsprosess noe jeg vil komme nærmere inn på i analysen av Frøken Skavlans blogg.

En blogg kan sammenlignes med en interaktiv dagbok eller med en nettavis hvor sjangeren er mer privat. Bloggen blir administrert og publisert av den som blogger, dermed blir det en slags privat kringkastingsplattform hvor bloggerene fritt kan publisere sine meninger. Gjennom å blogge får man også kontakt med andre bloggere som gjerne kommenterer innleggene. Det er også vanlig blant bloggere å peke til kilder om temaer eller nyheter man skriver om. De lenker også til andre blogger de leser, og på denne måten dannes nettverket blant bloggere. Det finnes ulike definisjoner på en blogg; Rebecca Blood definerer en blogg etter formatet:

a frequently updated webpage with dated entries, new ones placed on top (Blood 2002, ix).

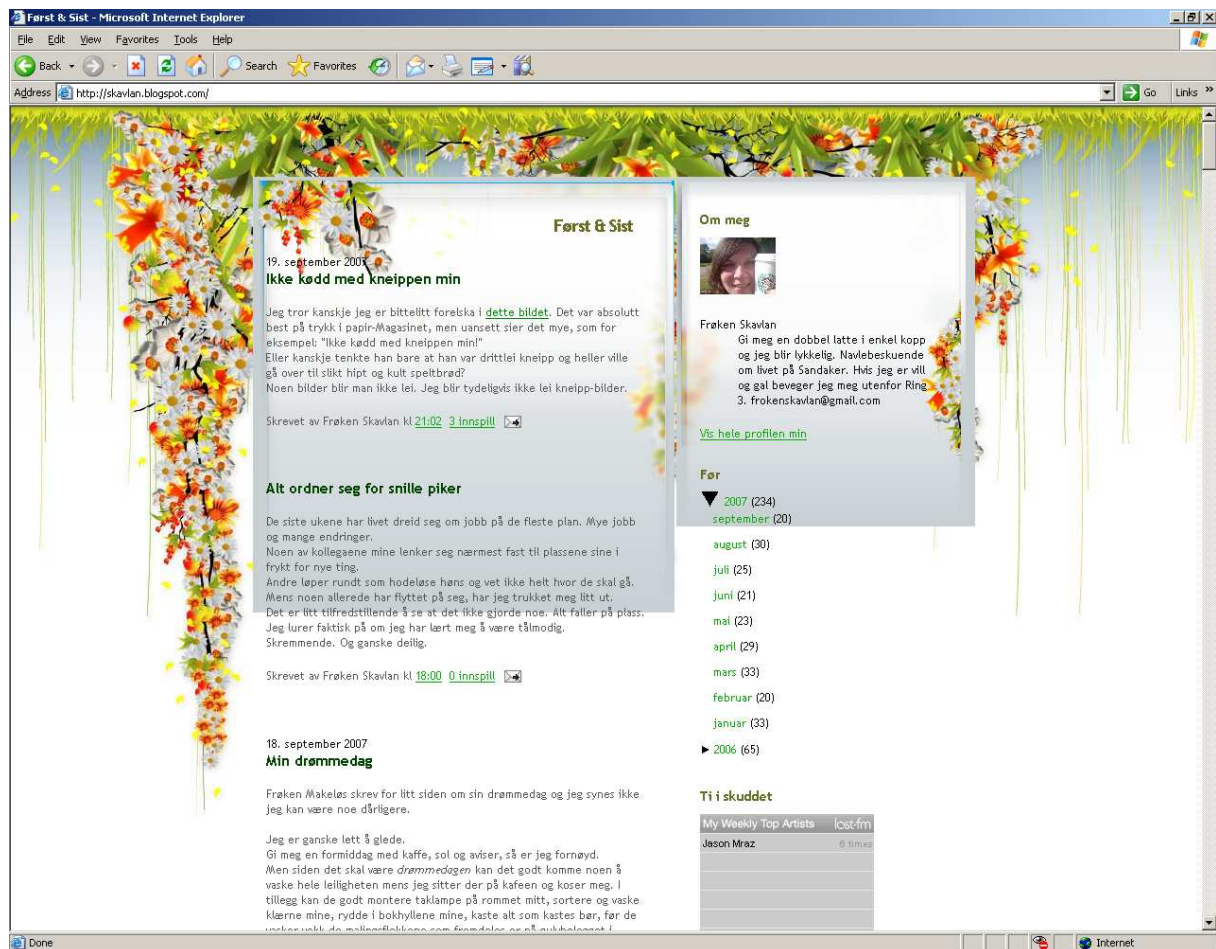
Oxford English Dictionary definerer en blogg slik:

A frequently updated web site consisting of personal observations, excerpts from other sources, etc., typically run by a single person, and usually with hyperlinks to other sites; an online journal or diary.

Mens en annen og mer omfattende definisjon på en blogg er:

A weblog, or *blog, is a frequently updated website consisting of dated entries arranged in reverse chronological order so the most recent post appears first (see temporal ordering). Typically, weblogs are published by individuals and their style is personal and informal. Weblogs first appeared in the mid-1990s, becoming popular as simple and free publishing tools became available towards the turn of the century. Since anybody with a net connection can publish their own weblog, there is great variety in the quality, content, and ambition of weblogs, and a weblog may have anywhere from a handful to tens of thousands of daily readers (Jill Walker 2005, 45).

I denne oppgaven skal jeg se nærmere på blant annet Frøken Skavlans blogg (se Figur 1). Hennes blogg vil være et godt eksempel på at man reflekterer over det å være en blogger. I tillegg har hun også et godt nettverk av andre bloggere som hyppig kommenterer hennes innlegg.

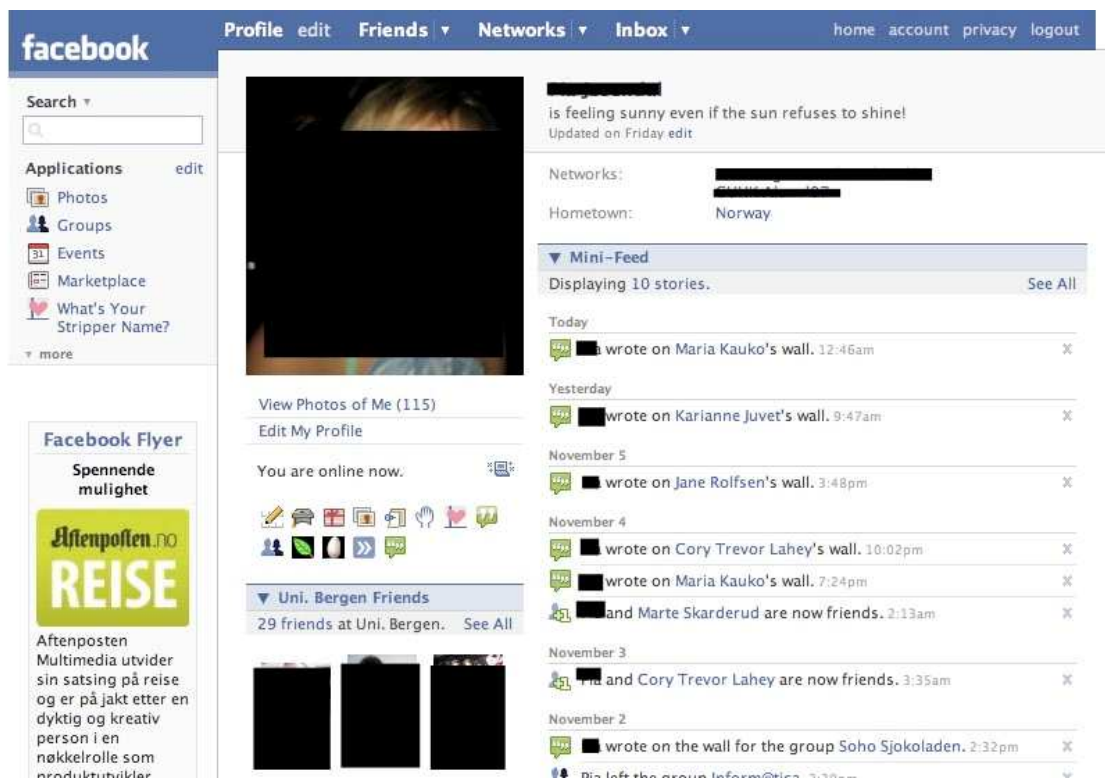
Figur 1. Frøken Skavlans blogg, *Først & Sist*.

Ved å følge hennes blogg over tid, har jeg plukket ut bruddstykker fra bloggpostene hennes som viser hvordan hun reflekterer over det å blogge og hvilke kommentarer hun får fra andre bloggere.

Facebook

For å vise at blogg og Facebook har ulike potensialer for identitetsfremvisning, vil jeg prøve å sammenligne disse to mediene. Facebook (se Figur 2) er også et nytt og spennende medium som i 2007 har eksplodert i popularitet her i Norge. Etter kort tid rangerte det høyt på listen

over de mest populære nettstedene her til lands, og det troner i dag på toppen av listen i følge søkemotoren og rangeringstjenesten over Internettsteder, *Alexa.com*¹.

Figur 2. En anonymisert Facebook profil.

Facebook er et nettverksamfunn hvor deltakerne lager seg en profil med eget navn og ofte med bilde av seg selv. Profilen kan inneholde personlig informasjon og hvilke interesser man har. På Facebook knytter man til seg venner og bekjente via nettverk som også er synlig for andre. Det synlige nettverket synes også å være drivkraften bak nettsamfunnet, man viser fram sine interesser, venner og personlig informasjon og har samtidig tilgang til sine kontakters informasjon. Informasjonsdeling er også et nøkkelord for Facebook, da informasjon kan deles hurtig og effektivt gjennom nettverket.

Danah M. Boyd og Nicole B. Ellison (2007) definerer sosiale nettverkssteder som webbaserte tjenester som tillater individ til å; 1. konstruerer en offentlige eller halvoffentlig profil innenfor et begrenset system, 2. artikulere en liste av andre brukere som de deler en forbindelse med og 3. se og utforske sine lister av forbindelser og lister laget av andre innenfor samme system. Naturen og betegnelsen til disse forbindelsene kan varier fra nettsted til nettsted (Boyd og Ellison 2007).

¹ 25. September 2007.

Facebook er et lukket nettverk, det vil si at man selv må være medlem og innlogget for å delta. For å kunne se andres profiler må man på forhånd være godtatt som venn av eieren eller være medlem av samme nettverk. Her vil samme nettverk bety at man er medlem av et nettverk som er definert ut i fra studie, arbeidsplass, by eller hjemland. Eksempel på et slikt nettverk kan da være Universitetet i Bergen som har flere tusen medlemmer, eller en region som "Norway" som i november 2007 har hele 427 538 medlemmer. Er man medlem av slike nettverk blir det ofte ikke særlig lukket, dersom man da ikke reserverer seg for at profilen kun skal bli vist til venner, noe som ofte kan være lurt.

Ved å ta utgangspunkt i et utvalg av Facebook profiler vil jeg se på hvordan man har gått fra å opptre anonymt på Internett, som teoretikere som Sherry Turkle (1996) beskrev på 1980- og 90-tallet, og til at man nå bruker både fullt navn og bilde av seg selv. Kanskje dette har vært en naturlig utvikling, hvor blant annet blogging har vært et medium hvor man har kunnet utforske seg selv og sin identitet anonymt, til i dag hvor man tilsynelatende ikke er redd for å vise sitt sanne ansikt på Internett.

Ved å bruke blogg eller Facebook i en individualiseringsprosess har man mulighet til å nå ut til et langt større publikum enn tidligere. I slike nettverkssamfunn er sosial og kulturell kapital viktige begreper som jeg vil komme nærmere inn på i kapittel 2 og jeg vil argumentere for at disse er motivasjonsfaktorer for å delta i slike samfunn. En av fordelene med å opparbeide seg sosial og kulturell kapital via nettsteder kan være at man kan dra nytte av det i jobbsammenheng og kanskje nettopp dette er drivkraften bak at så mange voksne bruker Facebook. Det blir som en oppslagstavle og reklameposter hvor man reklamerer for ens eget liv når man prøver å selge seg til arbeidslivet, fremtidige venner og eventuelle livsledsagere ved å kringkaste informasjon om seg selv.

Man er slik i stand til å danne sitt eget "MegSelv AS", noe jeg skal prøve å understøtte med teori fra blant annet Anthony Giddens (1996), som mener at det moderne mennesket er et refleksivt vesen som er i stand til å påvirke sitt eget liv og sine omgivelser. Nære relasjoner er viktige å opprettholde, men minst like viktig er de svake forbindelsene, siden det er gjennom dem en får tilgang til informasjon utenfor vår egen krets, som igjen kan sette oss i forbindelse med fremtidige arbeidsgivere, venner og kjærester. Her vil nettverksteorien til den amerikanske sosiologen Mark Granovetter (1973) være til stor hjelp. Hans teori går ut på at

styrken i mellommenneskelige relasjoner ikke ligger i de sterke, men de svake relasjonene da det er disse som mest sannsynlig vil tilføre oss ny kunnskap og nye impulser.

Hovedforskjellen mellom blogging og Facebook er at mens bloggingen til privatpersoner gjerne foregår anonymt og i små nettverk vil man på Facebook opptre navngitt og ofte i langt større nettverk. I følge en rapport for Pew Internet (Lenhart og Fox 2006) blogger 55 % under pseudonym. En slik åpenhet som man nå ser på Facebook undersøkte blant annet Danah Boyd og Judith Donath (2004) i en artikkel hvor de argumenter for at man blir mer ærlig når navn og sosialt nettverk er åpent. Deres undersøkelse tar utgangspunkt i de sosiale nettstedene *Friendster.com* og *LinkedIn.com* som har tilgrensende teknologi og bruksområde som Facebook. Selv om Facebook kanskje er et åpent nettverk, i den forstand at man opptrer navngitt og med bilde av seg selv, vil jeg argumentere for at denne åpenheten ikke nødvendigvis gjør at man er så dyptgående meddelsom med hensyn til hva man formidler i sitt nettverk. Mens man gjennom blogging kan rekonstruere sin identitet, vil man gjennom Facebook heller prøve å konstruere en identitet som passer bedre inn i det sosiale nettverket der. Denne forskjellen medfører gjerne da at man har større mulighet for å være ærlig eller seg selv i en blogg, samt få ærlig kritikk tilbake fra medbloggere, mens man på Facebook helst viser "solsiden" og det man mener egner seg best for sitt publikum. Kanskje kan man si at Facebook er en mer overflatisk formidlingsform, mens en blogg gir rom for en mer dypere formidling?

Med ærlig mener jeg her at man er i stand til å rekonstruere et helhetlig bilde av sin identitet gjennom skjermen. Erving Goffman (1992) ordlegger dette på en god måte;

En persons "egentlige" eller "virkelige" holdninger, oppfatninger og følelser kan man for eksempel bare få kjennskap til på indirekte måte, gjennom hans uttalelser eller gjennom tilsynelatende ufrivillige, talende handlinger (Goffman 1992, 11f).

Ærlig vil da i denne oppgaven bety at man er i stand til å formidle sine egentlige og virkelige holdninger gjennom skjermen til dem man samhandler med.

Oppgavens struktur

I kapittel 2 vil jeg med hjelp av Walter Truett Anderson (2000) gi et historisk tilbakeblikk på hvordan man definerte identitet og individualisering. Opp igjennom tidene har identitet forandret seg fra å være konstant til nå å bli sett på som noe mer refleksivt, noe blant annet den engelske sosiologen Anthony Giddens (1996) argumenterer for. Jeg vil også sette fokus

på at språket har hatt en sentral rolle for selvrepresentasjon. For å vise hvilken betydning språk har for hvordan man uttrykker seg og kommuniserer med hverandre, bruker jeg Anderson (2000). Erving Goffman (1992) mener man bevisst avgir tegn og slik kan skjule seg bak masker. Videre mener blant annet Sherry Turkle (1996) at man kan leke seg med ulike identiteter og Viviane Serfaty (2004) at man kan bruke skjermen som en maske eller slør til å skjule seg bak når man opptrer på Internett. Dette vil jeg sette i sammenheng med individualiseringsprosessen som i dag foregår via Internett og da særlig med blogging og Facebook som plattformer for dette.

Videre vil jeg i kapittel 3 komme inn på hvordan møtet mellom individ og teknologi arter seg. Her vil forskere på sosiale nettsteder som Viviane Serfaty (2004), Rebecca Blood (2002), og Danah Boyd (Boyd 2002) være med å vise vei. Deretter vil den italienske sosiologen Alberto Melucci (1992) gjøre entré i forhold til at man kan se på brukere av sosiale nettsteder som vår tids grasrotbevegelse.

I kapittel 4 står begrepet nettverk sentralt. Den anerkjente sosiologen Barry Wellman (2002) sin teori om at vi alle er noder i et nettverk vil være med på å understøtte viktigheten av å opprettholde nettverk av både svake og sterke relasjoner. Jeg vil også diskutere informasjonsteknologiens betydning for nettverk ved hjelp av Manuel Castells (2004) og Paul Virilio (1998). Sist men ikke minst vil Mark Granovetter (1973) sin teori være grunnlag for denne diskusjonen. Ved å se på sosiale nettsteder som Facebook og MySpace vil jeg se på hvordan nettverksstrukturer påvirker oss i dagliglivet.

I kapittel 5 hvor jeg vil belyse hvordan bloggere ser på seg selv og hvordan de danner seg egne nettverk i nettverket og samarbeider med andre bloggere. Gjennom en analyse av Frøken Skavlans blogg *Først & Sist*, vil jeg vise at det er nettopp nettverket som gir bloggere en arena for å utøve og få bekreftelse på sin identitet.

Det andre casestudiet som jeg presenterer i kapittel 6, er Facebook. Her har jeg valgt å undersøke et antall Facebook profiler for å undersøke påstanden om at man har gått fra å opptre anonymt på sosiale nettsteder til nå å være mer åpne. Jeg vil også argumentere for at vi ikke nødvendigvis er mer ærlige i vår identitetsfremstilling selv om vi ikke er anonyme. I det tredje casestudiet vil jeg se nærmere på selve Facebook profilen og hva man kan formidle og tolke gjennom den.

2 Identitet og individualisering

I følge Kunnskapsforlagets Norsk Ordbok kommer ordet identitet av det latinske ordet *idem* og betyr det samme eller i overensstemmelse med. Ordet *person* stammer i følge *Store norske leksikon* fra det latinske ordet *persona* og var opprinnelig betegnelse på den maske skuespillerne i antikken dekket hele hodet med, dernest den rolle de spilte, det mennesket de fremstilte. Nå brukes *person* om enkeltmenneske, individ i alminnelighet, og også om en diktet skikkelse i et litterært verk.

Begrepet identitet brukes i mange sammenhenger, og ikke bare om mennesker. I denne oppgaven vil jeg stort sett bruke begrepet individuell identitet som henspeiler til hvordan en person oppfatter seg selv og hvordan man bevisst kan utvikle sin egen identitet. Jeg vil også bruke begrepet kollektiv identitet som et uttrykk for hvilke gruppe man føler tilknytning til og hvordan man prøver å tilpasse seg den eller de gruppene man tilhører eller streber etter å tilhøre. Kollektiv identitet kan forstås som hvordan man oppfatter seg selv i forhold til andre, eller hvordan man kan skille mellom ”vi” og ”de andre”. Videre vil da individualisering være den prosessen hvor man utvikler sin egen identitet ut i fra inntrykk og erfaringer fra omverdenen.

Hvordan man definerer identitet har også forandret seg med tiden. Jeg skal senere diskutere hvordan man tidligere mente at identitet var noe konstant og stabilt, og hvordan man i dag ut i fra et postmoderne syn mener at identitet blir konstruert. Jeg kommer også til å bruke ordet Selv eller Selvet når jeg snakker om identitet, det vil da bety det samme som å forstå seg selv, eller den prosess som gjør at man vet hvem man er.

Tar man et postmoderne blikk på identitet vil det være naturlig å snakke om at man har forskjellige identiteter eller spiller ulike roller. Man inntar gjerne ulike roller alt etter hvem man samhandler med, for eksempel kan man si at man bruker en maske for jobbsammenheng, en maske når man treffer venner og en annen når man er med familien. Summen av disse ulike maskene vil utgjøre ens identitet. Det at en bruker ulike masker behøver ikke bety at en opptrer med ulik identitet, men som Danah Boyd (2002) argumenterer for at man heller viser fram ulike nyanser av sin identitet (2002, 54). Det kan være fruktbart å ha disse betegnelse i bakhodet når man skal se på hvordan man i den digitale hverdagen kan skjule seg bak ulike masker og har muligheten til å opptre med ulike identiteter.

Det å opptre med ulike identiteter er også et kjent fenomen på Internett. Det er også lettere å prøve ut ulike masker på sosiale nettverkssteder siden man kan gjemme seg bak skjermen. Ved Internettets opprinnelse og lenge før det ble tilgjengelig for folk flest, ble sosiale nettsteder oftest benyttet av spesielt interesserte grupper. Allerede tidlig på 1970 tallet begynte man å utforske Selvet via dataspill som for eksempel *Multi User Dungeons* (MUDs), som er verdens første moderne rollespill som foregår i en virtuell virkelighet (Turkle 1996). I dette spillet opptrer man med et alter ego som utforsker og samhandler med de andre spillerne i den virtuelle verdenen. Med slike spill fikk man en ny måte å leke seg med ulike karakterer og på den måten utforske og sveipe over tidligere utforskede områder innen for eksempel ens seksualitet eller utfordre sin idé om et udelt Selv (Turkle 1999, 646).

Siden identitet opprinnelig betydde det samme eller i overensstemmelse med, står det i kontrast til hvordan man i dag bruker begrepet. Nå snakker vi gjerne om hvordan man kan ha flere ulike identiteter og hvordan man benytter seg av disse alt etter som hvor man befinner seg og hvem man samhandler med. Vår digitale hverdag har også bidratt til at vi lett kan skjule oss bak masker eller opptre med ulike identiteter på Internett. Det vil da her være på sin plass å ta et historisk tilbakeblikk for å se hvordan begrepet identitet har forandret seg opp gjennom tidene.

Identitetens og Selvets historie

Historisk sett ble identitet sett på som noe stabilt og konstant. Var man født inn i en arbeiderfamilie, var det gitt at man selv ble arbeider og forble det resten av livet. Man var den man ble født som og man hadde få muligheter til å bryte dette mønsteret. Familie og familiens posisjon i samfunnet definerte hvem man var og hva man skulle bli. Man kan hevde at man brukte en maske og den fungerte i alle situasjoner. I dagens samfunn og ut fra et postmoderne syn blir derimot identitet sett på som noe som er konstruert, og som da heller ikke står i motsetning til opprinnelsen til ordet person som henspilte til den masken skuespillere brukte for å opptre for et publikum. Dette er en idealfremstilling – og gjelder langt fra alle, selv om man bor i Vesten kan fremdeles familiebakgrunn være avgjørende for en slik mulighet til å konstruere sin egen identitet. Men i prinsippet står individet fritt til å konstruere sin egen identitet, uavhengig av hvem man er født som og hvilke posisjon ens foreldre har. I motsetning til tidligere tider er det nå heller upassende dersom man ikke skaper sin egen identitet, om man ikke selv tar valg og griper muligheter som er med på å påvirke ens liv. Slik

sett kan man si at det er opp til hver enkelt å ta ansvar for sitt eget liv, uavhengig av hvem man er født som. Her til lands hjelper også utdanningssystemet og Lånecassen til med at alle kan ta den utdannelsen de ønsker og dermed være i stand til å innta den posisjonen man ønsker i samfunnet. Jeg vil komme nærmere inn på oppfatningen av det moderne individ eller Selvet, under avsnittet *Det moderne Selvet*. Men først litt om historien til Selvet.

Dersom man går tilbake noen hundre år for å se hvordan man den gang definerte selvet i forhold til i vår egen tid, gir blant annet den amerikanske forfatteren og politiske forskeren Walter Truett Anderson (2000) en oversikt over hvordan Selvet har utviklet seg opp gjennom tiden. Han tar utgangspunkt i de berømte ordene til René Descartes: *Cogito, ergo sum* som betyr *Jeg tenker, altså er jeg*. Anderson hevder at i følge noen framstillinger ble det moderne Selvet født i et rom med en ovn – et privat rom – i et lite hus i Sør-Tyskland, tidlig på 1600-tallet (Anderson 2000, 34ff). Det skjedde den vinteren da René Descartes gikk i hi og begynte å tenke seg nedover til selve kjernen i virkeligheten. Denne handlingen var i følge Anderson et moderne prosjekt. Descartes var på jakt etter visshet, og var rede til å tvile på alt, inkludert alt han var blitt lært, til han kunne finne et grunnlag for at det faktisk var sant. Den førmoderne personen som levde i stammens eller landsbyens lune favn, hadde ikke noe behov for å gi seg ut på en slik søken etter visshet, og hadde ingen grunn til å tvile på forgjengernes og sine samtidiges oppsamlede visdom (Anderson 2000, 34ff).

Det som kjennetegner det moderne mennesket er altså at vi er bevisste og tenkende. Og Selvet blir en bevisstgjøring av ens identitet siden man stiller seg selv spørsmålet om hvem man egentlig er, stadig er på søken etter finne ut mer, samtidig som man er i stand til å påvirke hvem man vil være.

Da vår egen Peer Gynt (Ibsen 1867) dro på sin ville ferd i ut verden, prøvde han ut ulike roller, som lyssky forretningsmann eller beduinshøvding. Siden han ikke hadde noe personlig forhold til disse rollene han spilte ble de heller ikke ekte. Dette gikk smertelig opp for han, da han til sist møtte knappestøperen som støpte om massene, de menneskene som aldri hadde satset fullt på noe i livet. Peer innså da at han egentlig ikke hadde hatt noen egen identitet, og at han risikerte å møte samme skjebne som massene. Redningen ble at i Solveigs hjerte hadde han alltid forblitt den samme og den sanne Peer. Slik kan Peer være et eksempel på hvordan man forsto identitet tidligere, man skulle være tro og ekte i alt man foretok seg. Men han kan også stå som eksempel på identitet i vår tid. I dagens postmoderne samfunn ville man kanskje si at

Peer under sin reise og gjennom sine ulike roller konstruerte sin identitet underveis, han viste at han med sine ulike masker kunne tilpasse seg ulike situasjoner samtidig som han var fleksibel og klarte seg på egenhånd. Resultatet av dette ble til slutt hans sanne og sammensatte identitet. Peer Gynt var en person med mange ulike masker eller ansikt.

Man kan fremdeles møte holdninger som tilsier at noen fremdeles har en forestilling om at identitet skal være noe konstant og stabilt, og dersom man ikke har det blir folk gjerne usikre. Gjennom en blogg kan man prøve ut sin identitet og få tilbakemelding på den, noe som også kan omfavne det å være i en prosess. Man har en mulighet til å reflektere i fred og ro, uten å være redd for reaksjoner i den fysiske verdenen. På Facebook kan man også fremvise sin identitet og få bekreftelse på sin eksistens gjennom samhandling med andre.

Kommunikasjon har også en stor betydning for utvikling av identitet, i følge Anderson (2000) har nettopp språkets utvikling spilt en stor rolle for identitetsskaping. Han mener at en av de mest bemerkelsesverdige utviklingene i evolusjonen til menneskearten var oppfinnelsen av språket (Anderson 2000, 340ff). Denne utviklingen mener Anderson må ha tatt enormt langt tid, siden man måtte lære å bruke visse organer på en ny måte, for andre formål enn dem som de opprinnelig hadde vokst fram for. Det ble nødvendig med større hjerner med en språkbearbeidende kapasitet, og da språket var oppfunnet gjenoppfant menneskearten seg selv – og det gjorde de gjentatte ganger. Kulturer ble skapt, sosiale ordener og kompliserte trosstrukturer, og man skapte Selvet. Språk var ifølge Lewis Mumford (sitert i Anderson 2000, 340ff) den største teknologien – men som andre teknologier, var den ikke fullt ut forstått. Man trodde språk kun var et redskap for å beskrive verden, og skjønnte ikke at det var et redskap for å skape den (Anderson 2000, 34ff).

Gjennom sosiale nettverkssteder på Internett har man fått en ny måte å bruke språket på. Man bruker ikke bare ord, men man kan også bruke bilder og multimedia for å få fram et budskap. Gjennom blogging og Facebook kan man slik bruke språket flermodalt.

Anderson (2000) mener at det som er den postmoderne epokens store oppdagelse og det som definerer postmodernitet er oppdagelsen av den produktive funksjonen av språket. Det er oppdagelsen av at språket ikke bare representerer virkeligheten, men at det konstituerer den. Han hevder at vår sosiale orden, det vi identifiserer oss med, slik som nasjonalstaten, etniske grupper og stammer, ikke kunne eksistert uten ord og visuelle systemer. Vår personlige

identitet ville også være vanskelig å lokalisere uten et nettverk av symboler som vi er definert innenfor, og den indre monologen som vi stadig bruker til å minne oss selv om hvem vi er og hvem vi tror vi er (Anderson 2000, 34ff). Denne oppdagelsen mener Anderson kan være fryktelig skremmende, men den er i siste instans frigjørende. Den er frigjørende fordi folk begynner å bruke sine symbolske redskaper i stedet for å bli brukt av dem, og man begynner å eie sine identiteter i stedet for å bli eid av dem. Vi er ikke lenger håpløst fanget av det William Blake treffende kalte ”sinnets smidde håndjern” (Blake sitert i Anderson 2000, 34ff).

Tidligere var språket for de fleste begrenset til samtaler og brev. Mens Internett og sosiale nettverkssteder har utvidet mulighetene til folk flest. Gjennom språket har man nå mulighet til å konstruere og reflektere over vår identitet. Det at man kan samhandle og kommunisere med andre mennesker vil kunne hjelpe oss i en individualiseringsprosess.

Iscenesettelse av Selvet

Peer Gynt (Ibsen 1867) hadde mange bøyger og hindringer å komme forbi da han reiste ut i verden, men med litt innlevelse og iscenesettelse av seg selv, kom han seg tilslutt helskinnet hjem til Solveig. På samme måte som man står på en teaterscene og blir regissert, og dernest får tilbakemelding av publikum på opptreden, vil man også ellers i livet bli regissert eller selv regissere sin identitet. Og det vil da være naturlig å korrigere sin identitet og sitt Selv etter impulser og inntrykk fra sitt publikum. Den amerikanske sosiologen Erving Goffman (1992) bruker teaterforestillingenes synsvinkler og dramaturgiens prinsipper for å belyse hvordan en person i ulike situasjoner fremstiller seg selv og sine aktiviteter for andre. Goffman mener man slik kan styre og kontrollere det inntrykk andre danner av seg av en og de ting man ikke kan gjøre så lenge en framfører denne opptreden for dem (Goffman 1992, 9). Videre hevder Goffman at interaksjon kan sammenlignes med at man spiller på en scene og fremstår som rolleinnhaver sammen med andre rolleinnhavere, men at man i det virkelige livet i motsetning til i en teaterforestilling, fremfører ting som er virkelige og ofte ikke skikkelige gjennomprøvd (Goffman 1992).

Hjemmesider eller blogger kan også i følge Terje Rasmussen (2003) sees på som en form for selvpresentasjonsteknologi. For å få et tak på det presentasjonsmessige benytter han seg av Goffmans teori som sier at til grunn for all sosial ansikt-til-ansikt samhandling ligger både uttrykk og inntrykk – man må uttrykke seg for at andre skal få inntrykk av en. Evnen til å uttrykke seg og igjen skape et inntrykk bygger på to ulike tegn: de som *gis* (åpent, bevisst

med en hensikt) og de som *avgis* (ubevisst, uten konkret hensikt, men en del av personens mer generelle) (Rasmussen 2003). I følge Goffman kan også de ubevisste tegn være bevisste og bli brukt for å gi et inntrykk. (Goffman sitert i Rasmussen 2003). Eksempler på ubevisste tegn som avgis bevisst kan være at man prøver å gi uttrykk for at man har kontroll over en situasjon som man egentlig ikke har kontroll over, og som igjen kan føre til at det hele blir noe komisk (2003). Et eksempel på dette kan være en tilleggsapplikasjon på Facebook som skal indikere at man har mange besøkende på sin profil og så viser tallet bare 5 besøkende fordi få tar seg bryet med å bruke applikasjonen når de er inne på profilen. Alt dette for å gi et inntrykk av at man er noen man egentlig ikke er.

Rasmussen (2003) hevder at det ikke er budskapet, men kommunikasjonens undertekst, det vil si underliggende meninger om avsender, mottaker og tredjepart som er det sentrale. De signaler man sender ut fanger Goffman med sine begreper fra teaterverden. Det at man *avgir* inntrykk vil si at man spiller roller og fremstiller seg på ulike måter og inngår slik i ulike forestillinger på ulike scener. Et slikt rollespill gir dermed interaksjonen både stabilitet og fleksibilitet, samt at det skaper en forutsigbarhet fra situasjon til situasjon (Rasmussen 2003). Selv om Goffman la ansikt-til-ansikt samhandling til grunn for sine analyser (hans bok *The Presentation of the Self in Everyday Life* ble utgitt for første gang i 1959), brukes hans analyser til å forklare digital interaksjon og personlig representasjon på Internett, siden mange i dag bruker Internett som et naturlig verktøy for å samhandle med hverandre. På samme måte som Anderson (2000) hevdet at språket var en viktig del av vår utvikling og for samhandling med hverandre, er det for Goffman også viktig at man kan tolke og bruke samme tegn og symbol, det vil si at begge parter har og kjenner til de samme forståelsesrammer.

Både blogger og Facebook vil her være gode eksempler på hvordan nye medium gir oss nye muligheter til selvrepresentasjon. Og i stedet for å kommunisere via kroppsspråk, kan man nå bruke språket og bilder til en slik fremvisning av identitet.

Ordet person betydde som tidligere nevnt opprinnelig den maske som skuespillere brukte for å sette seg inn i en rolle. Det å sammenligne individualisering med scenekunst er også noe teaterviter Anne-Britt Gran (2004) gjør når hun trekker inn begreper fra teaterverden for å beskrive menneskers evne til å påvirke sin egen identitet og hvordan man dermed kan iscenesette sin egen identitet. Hun beskriver det teatrale og det teateraktige, det som minner om teateret eller det som gir assosiasjoner til teateret, skuespilleriet, iscenesettelsen,

scenografien og det spektakulære (Gran 2004, 11). Gran har valgt å bruke begrepet ”teatral” framfor dets navnesøster ”teatralisk” som brukes i det norske språket om overspill og det å oppføre eller spille unaturlig, som for eksempel i realistisk film og teater. Det teatrale mener hun er en mer fagspesifikk og nøytral term som brukes på en bredere og mer nyansert måte. Videre knytter hun det teatrale opp til to former for handling: Den å spille og den å iscenesette. Dette tilsvarer også hva Goffman (1992) sier om tegn som gis og avgis for å styre og kontrollere hvordan mottakerne eller publikum oppfatter tegnene. Ved bevisst å sende ut signaler som man forventer at andre oppfatter på en bestemt måte, er man slik i stand til å regissere sin egen identitet for omverden. Mens Gran mener det handler om å spille en rolle som en annen og at spillet er skuespillerens domene, mens iscenesettelsen er regissørens (Gran 2004, 11), mener Goffman på sin side at både spillet og iscenesettelsen kan regisseres av aktøren selv.

Gran (2004) mener at det i dag virker helt tilforlatelig å snakke om teatrale identiteter (2004, 41). Identiteter er noe man bytter ut og spiller på; man kan kjøpe dem og selge dem som merkevarer. Slik har det ikke alltid vært hevder Gran, og rent etymologisk mener hun at dagens ordbruk befinner seg langt fra det begrepet opprinnelig betydde. Per definisjon kan ikke identiteter være teatrale; de er kun autentiske og ekte, fulle av kjerne, essens og integritet. Gran mener mange ennå bruker begrepet identitet på denne opprinnelige måten. Når for eksempel markedsførere og organisasjonsteoretikere snakker om merkevarens identitet, er det primært som noe stabilt og likt og uforanderlig. Her vil Gran koble identiteten – alltid den samme – med det teatrale – alltid forskjellige. Hun mener oppfatningen av hva identitet er, har forandret seg radikalt de siste tiårene, så radikalt at det i dag er helt naturlig å snakke om nettopp teatrale identiteter (Gran 2004, 41). I motsetning til tidligere tider da man mente at man alltid skulle være seg selv og kun ha én maske, vil det altså i dag være naturlig at man spiller med flere masker og utforsker sin egen identitet. Internett er også et av de stedene hvor man har best mulighet for å utforske sin identitet ved at man kan delta på en rekke arenaer, og prøve ut et mangfold av identiteter.

Om man trekker paralleller til Internett og selvrepresentasjon der, kan blant annet en blogg eller en Facebook profil sees på som en scene, der man vet at man har et publikum som iakttar en, og dermed kan man iscenesette og korrigerer sin opptreden og identitet. En opptrer både som hovedperson og regissør i sin egen blogg eller på sin egen Facebook profil. Når man kan iscenesette sin egen identitet får man også mulighet til å framstå slik man ønsker (gitt at de

som leser også oppfatter en slik ens intensjon er). Den som blogger eller den som opptrer på Facebook kan velge å ta på seg en maske, for eksempel som ”den komiske” eller ”den tragiske”. Man kan stå frem med fullt navn og bilde eller som anonym. Man kan for eksempel skrive flere blogger samtidig, og slik iscenesette og utforske sine ulike identiteter, enten som arbeidstaker, student, venninne, mor eller elskerinne. Valg av sjanger og profil er opp til en selv å iscenesette og å spille ut.

Terje Rasmussen (2003) argumenterer også for at personlige hjemmesider er en persons selvrepresentasjon overfor et publikum, og at det slik kan sees på som en kanal eller medium fra individ til samfunn (Rasmussen 2003). Han trekker parallellen til finstuen eller salongen for selskapelig representasjon i borgerlige hjem som eksempelvis Habermas beskriver i sin *Strukturwandel* (Rasmussen 2003).

Denne sammenligningen kan nok brukes om de tidligere hjemmesidene man laget, men ved blogger og ulike andre sosiale nettsamfunn som jeg skal komme inn på senere i oppgaven, bruker man ikke lenger finstuen til selvrepresentasjon, men man inviterer gjerne publikum rett inn på kjøkkenet. Man er nå gjerne blitt mer personlig og deler mer private og intime ting med hverandre enn for få år siden. Mens man tidligere brukte maske på Internett (Serfaty 2004), har man nå kastet denne og viser sitt sanne jeg. Sherry Turkle (1999) mener at de som bruker Internett til å utforske og leke seg med identiteter ofte er seriøse i det de gjør og at de gjør det med stor grad av refleksjon. De som får mest ut av det er dem som klarer å være selvrefleksive og stille spørsmål som hva deres oppførsel på skjermen kan si dem om hva de vil ha, hvem de er, og gjerne hva de ikke kan oppnå i livet, altså deres begrensninger (Turkle 1999, 647).

Rasmussen mener også at når personlige hjemmesider på Internett brukes til å praktisere identitet på, kan det sammenlignes med hvordan tenåringer pusser opp og ommøblerer sine rom, bare at det skjer i langt mer offentlig rom (Rasmussen 2003). Men fremfor alt mener Rasmussen at det er en mer eksplisitt og asynkron form for utforsking som foregår via hjemmesider, ettersom websider sammen med andre fenomener markerer en ny fase i skrifthistorien. Han hevder at det på tross av at det blir anvendt både foto og grafikk på websider, utgjør skriften stammen ikke bare i det som preges av fakta, men også tonen, den kulturelle lojaliteten, den sosiale, generasjonsmessige og kjønnsmessige posisjonen. Med det asynkrone mener Rasmussen at det er tid for refleksjon og veloverveide selvrepresentasjoner

(Rasmussen 2003). Dette kan settes i sammenheng med blogging som foregår asynkront, og hvor skriften eller fortellingene er det som ofte utgjør utgangspunktet for en selvrepresentasjon i bloggen. Det at den er asynkron i motsetning til synkron, asynkron betyr at samhandlingen ikke foregår samtidig i motsetning til synkron samhandling som foregår samtidig, vil da gi rom for at en kan reflektere over hva man skriver, samtidig som de som leser bloggen også har tid til å reflektere før de eventuelt kommenterer teksten. Rasmussen (2003) sier også at hjemmesider er en måte å skrive på, en måte å erobre et felt med skrift om seg selv, men viktigere, som egenprodusert, egenpublisert, snarere enn et felt som leses og som er skrevet og masseprodusert av mediesektoren. Her er det ifølge Rasmussen ikke populærkulturen som taler, men den enkelte (for)bruker som snakker ved hjelp av referanser til populærkulturens svære arsenal av identitetsmidler (Rasmussen 2003).

Selv om man nå er blitt mer privat og ofte har kastet masken når man opptrer på Internett, vil man likevel i asynkrone miljøer kunne påvirke hvordan ens identitet blir oppfattet av andre. Dersom man bruker teaterverdens begreper i forhold til hvordan man fremfører og regisserer sin identitet, kan man trekke det videre og sammenligne en blogg og hvordan man fremviser sin identitet og Selvet via bloggen, med en filminnspilling. Underveis prøver og feiler man for så til slutt å klippe eller sette sammen en ferdig regissert versjon som publiseres når man er fornøyd med resultatet.

Rasmussen mener at dette skrevne Selvet har god avstand til forfatterens Selv, og at det er et Alter Ego, et distansert Selv, som når man skriver en selvbiografi eller maler et selvportrett, altså selvrepresentasjonsteknologier som tidligere har vært forbeholdt intellektuelle. Det andre Selvet på Internett gjør det ifølge Rasmussen mulig å presentere et offentlig Selv, som her kan oppdateres og justeres jevnlig, og som kan presentere et Selv som en skikkelse i verden, og samtidig være et element i en utforsknings- eller omskrivningsprosess. Den personlige websiden mener Rasmussen er, med Giddens definisjon på struktur om hvordan man er i stand til å konstruere seg selv, et medium for konstruksjon og resultat av webpraksis (Rasmussen 2003).

Vi har nå vært inne på forståelsen av hva identitet er eller bør være, og den postmoderne oppfatningen om at man nå iscenesetter sin egen identitet, i motsetning til tidligere hvor den var fastsatt og ofte gitt på forhånd. Jeg skal nå se nærmere på hvordan identitet og Selvet kan

være refleksivt og hvordan vi kan konstruere og korrigere oss selv i forhold til de vi samhandle med.

Det moderne Selvet

Man kan hevde at det å blogge vil være et nyttig verktøy for lage og for å forstå sin egen livshistorie. Det å reflektere over sin egen identitet og sitt eget Selv når man skriver kan sies å være indre forhold som man styrer selv. Videre vil kommentarer fra dem som leser bloggen, ytre faktorer, vil være en faktor som påvirker det refleksive og foranderlige Selvet. Mens sosiale forandringer vil være dem man knytter relasjoner til gjennom nettverk.

Den britiske sosiologen Anthony Giddens (1996) har forsket på modernitet og Selvet. Dersom vi husker tilbake til historien om Selvet og hvordan det forandret seg fra å være konstant og stabilt til å være foranderlig og refleksivt er det nettopp dette som opptar Giddens. Kjernen i hans struktureringsteori er at strukturen reproduseres i aktørenes handlinger, og at aktørene påvirker strukturen gjennom sine handlinger. Verken struktur eller aktør gis overordnet prioritet av Giddens. Dersom vi overfører dette til et bloggssamfunn vil bloggere være aktører som opererer innenfor en bloggstruktur, og man kan da si at strukturen er webapplikasjonen hvor sosialiseringen foregår. Giddens struktureringsteori kan dermed brukes som en forståelsesramme for hvorfor bloggere blogger. Tidligere nevnte Rasmussen (2003) mener at strukturbegrepet viser et annet viktig poeng, nemlig at strukturer må forstås i en tidsdimensjon. Han hevder at hjemmesiden ikke er så mye en presentasjon som en midlertidig versjon og revisjon i en pågående reflektiv selvpresentasjon, men at *alle* websider på et vis er 'under construction' (Rasmussen 2003).

Å være 'under construction' er også i tråd med hva Giddens mener om hvordan individ ser på seg selv, og hvordan de kan påvirke sine valg i livet. Han hevder at Selvet ikke er et passivt vesen determinert av påvirkninger utenifra. Ved at individene skaper sin selvidentitet, bidrar de til, eller forårsaker sosiale påvirkninger, som er globale i deres konsekvenser og implikasjoner, uansett hvor lokal konteksten i deres handling utspiller seg i er (Giddens 1996, 10). Videre vil også en blogg være et eksempel på hvordan en lokal handling kan bidra til globale konsekvenser. I følge Giddens vil det i modernitetens posttradisjonelle orden og på bakgrunn av nye former for formidlet erfaring at selvidentitet blir en reflektiv organisert streben (Giddens 1996, 14). Dette tolker jeg som at man underveis i livet tar konsekvensene av og er bevisst over sine egne valg. Samt at også ytre forhold vil påvirke oss, noe som igjen

vil reflekteres i ens identitet og Selv. Identiteten kan også sies å være i stadig forandring ved at man blir påvirket av både indre og ytre faktorer.

Giddens hevder at Selvets refleksive prosjekt, som består i å opprettholde sammenhengende, men konstant reviderende biografiske fortellinger, finner sted i en kontekst av mangfoldige valgmuligheter, som filtreres gjennom abstrakte systemer (Giddens 1996, 14). Som del av en reflektiv prosess skal i følge Giddens det foranderlige Selv utforskes og konstrueres og koble sammen personlig og sosial forandring (Giddens 1996, 46).

Giddens (1996) bruker også begrepet *disembedding*, når han snakker om individualisering. Dette begrepet henspeiler til en frigjøring eller utløfting fra tidligere sosiale konvensjoner, og at Selvet nå kan utvikles uavhengig av hvem man er født som (1994, 96ff). Begrepet kan være fruktbart for å vise forskjeller på hvordan individ oppfattet seg selv før og nå. Tidligere definerte gjerne individene seg ut i fra hvilke klasse eller samfunn man var født inn i. Dette trenger nødvendigvis ikke fungere i praksis, eller være betinget av før og nå siden vi fremdeles har mange eksempler på at individ ikke står fritt til å velge sin identitet. Barn av narkomane som vokser opp i syv forskjellige fosterhjem, eller minoriteter som innvandrere som sliter med å få jobb eller norske venner. Men i prinsippet står individene i dagens samfunn står fritt til å definere seg selv ut i fra egne ønsker og ambisjoner en har, og kan foretar valg ut ifra det. Dette kan sees i forhold til individers behov for å blogge eller å delta i sosiale nettverkssamfunn som Facebook og hvordan de skaper og velger seg nettverk ut fra interesseområde.

Når man hevder at mennesker er i stand til å iscenesette sin egen identitet, og reflekterer over å påvirke og korrigere sitt eget selv vil det være naturlig å trekke inn feltteorien til den franske sosiologen Pierre Bourdieu (2002). Feltteorien kan brukes til å kartlegge de sosiale strukturer som Giddens beskriver og som her vil utgjøre bloggfeltet og Facebook som sosial arena. Dette vil jeg diskutere i neste avsnitt.

Selvet i feltet

Er det mulig at en kan projisere sin identitet ved hjelp av blogg og Facebook? Ved å fremvise sin egen smak, prøver man å gi inntrykk av hvem man er, og hvor man hører "hjemme" i det sosiale rom. Man kan orientere seg via andres blogger eller Facebook profiler, finne ut hvilke holdninger de har, hvilke bøker de leser, hvilke filmer de ser og så videre. Deretter kan man

selv se de samme filmene, lese de samme bøkene og komme tilbake til bloggospfæren eller Facebook og få innpass i de nettverkene eller sosiale rommene man ønsker å delta i der. Dette fordi en da har opparbeidet seg en kulturell og sosiale kapital som en kan bruke i det feltet man ønsker å innta.

Som jeg var inne på tidligere har maskespill hatt betydning når man har prøvd ut ulike identiteter både i ansikt-til-ansikt relasjoner og på sosiale nettsteder. Og for å være i stand til å korrigere og konstruere sitt selv er man avhengig av kommunikasjon og samspill med andre mennesker. Peer Gynt prøvde som kjent ulike roller på sin ferd, men han var avhengig av sine motspillere for å kunne gå inn i rollene. Han hadde neppe klart å holde masken som forretningsmann lenge om ikke de andre herrene også hadde spilt med og trodd på ham. Også Sherry Turkle (1996) hevder at maskespill er et nyttig redskap i forhold til å utforske egen identitet, og for å finne sin posisjon i forhold til både egne og andre grupper i samfunnet.

Denne distinksjonen mellom ulike grupper i samfunnet og hvordan gruppene handlet ut ifra hvilken posisjon de hadde i samfunnet har Pierre Bourdieu (2002) analysert. Ordet distinksjon henspiller til det å skille mellom ulike ting og å skille ut det som er fornemt og eksklusivt. I 1979 ga Bourdieu ut en bok med tittelen *Distinksjonen* som består av hans sine skjematiske studier av det franske samfunn i 1970-årene.

Bourdieu (2002) hevder at ulike grupper er utstyrt med forskjellig volum av kulturell og økonomisk kapital, og plasserer ulike yrkesgrupper i det sosiale rommet med disse to hoveddimensjonene. Dette er også en form for kapital som vi snart skal se er med på å skape skille mellom individ og grupper av individ. I følge Kjetil Jakobsen (2002) som har skrevet et innledende essay i en norsk oversettelse av *Distinksjonen*, viser Bourdieu sitt verk hvordan smaken og dermed virkelighetsforståelsen til mennesker er forskjellig innenfor de ulike samfunnsklasser, og hvordan disse forskjellene også reproducerer og segmenterer herredømmet (Jakobsen 2002).

Bourdieu sine tre grunnbegreper: *habitus*, *felt* og *kapital* forklares slik av Jakobsen (2002): *habitus* er den måten kroppen tilpasser seg sitt miljø på, gjennom prøving og feiling vil kroppen lære seg til å fremtre på en måte som gjør at den ikke utfordrer, men finner sin plass. En *habitus* kan være individuell eller kollektiv (Jakobsen 2002, XI). *Felt* er et autonomt mikrokosmos på innsiden av et sosialt makrokosmos (2002, XIII). Altså er *felt* det sosiale

rommet hvor man utøver sin *habitus* eller sin væremåte. Ulike felt fremmer slik ulik *habitus*, og i følge Jakobsen utgjør feltet et *fortolkningsfellesskap* (2002, XIII). *Kapital* er det tredje nøkkelbegrepet, og betegner i følge Jakobsen det sosiale forholdet mellom dominerende og dominerte. De som har *kapital* har makt over de som ikke har *kapital* (2002, XV). Men i motsetning til Karl Marx innbefatter Bourdieus kapitalbegrep også ikke-økonomiske forhold, man har også *kulturell* og *sosial kapital* (Jakobsen 2002, XV). *Kapital* blir da den kunnskap eller forståelse man tilegner seg innenfor de ulike sosiale *feltene* man beveger seg i.

Dersom man overfører Bourdieu sin analyse på inndeling av individ og klasser til bloggospfæren og Facebook, kan de ulike nettverkene kalles *felt* hvor deltakerne opptrer på bestemte måter. Måten man opptrer på kan igjen kalles *habitus*. Og det man har med seg, eller opparbeider seg av kunnskap, viten og smak kan man kalle *kapital*. Disse begrepene er indre og ytre faktorer som påvirker identiteten og utviklingen av den. Dersom vi husker tilbake til Goffmans tegn som *gis* og *avgis* kan de sammenlignes med Bourdieus *habitus*. Og *feltet* er igjen scenen hvor man opptrer og fremviser sin identitet.

I følge Bourdieu klassifiserer smak, og smak klassifiserer den som klassifiserer: Subjekter skiller seg fra hverandre ved hvordan de skiller mellom det vakre og det stygge, det utsøkte og det alminnelige eller vulgære – og gjennom disse skillene uttrykkes eller avsløres den posisjonen subjektene selv har innen objektive klassifiseringer (Bourdieu 1995, 28).

I følge en ny rapport fra Hugo Liu (2007) vil profiler i sosiale nettverk også være en av de nyeste scenene for selvrepresentasjon. Ved hjelp av denne presentasjonen kan man avgi kulturelle tegn som er selvbeskrivende; favoritt bøker, musikk, filmer, tv-serier og så videre. Disse smaksuttrykkene blir fremført via profilen. Når man benytter seg av sosiale nettverkssteder for å uttrykke sin smak kan man vise sin status og distinksjon til et publikum som består av venner, kollegaer, potensielle partnere og web publikum. Liu mener at selv om sosiale nettverkssteder er relativt nye, kan man se på en slik smaksfremvisning som et eksempel på det Goffman kaller *everyday performance* (Goffman sitert i Liu 2007). Talentfulle utøvere er klar over hvilke uttrykk de avgir, selv om smaksuttrykk må lages slik at de tilpasses et granskende publikum som er i stand til snappe opp uregelmessigheter ved nærmere ettersyn (Goffman sitert i Liu 2007).

Ved å være bevisst, refleksiv og selvreflektert, vil man også ha en mulighet til å påvirke sine valg og disposisjoner i forhold til sin identitet. Man streber etter å innta ulike roller og ulike posisjoner i de rommene man beveger seg i, og på denne måten prøver man å iscenesette sine identiteter. Når man har en bevissthet om hva som er den rette måten å opptre på eller en bestemt måte å fremvise sin identitet, vil man også ha en formening om hva som er *den gode smak*, og dernest strebe etter å oppnå eller framstille denne selv.

I de følgende kapitler vil jeg blant annet komme inn på hvordan individ opptrer på Internett og hvordan man kan bruke nettet som en arena for å posisjonere seg selv og sin identitet i forhold til andre mennesker og grupper. Blant annet vil både blogging og Facebook være verktøy for å korrigere og reflektere over sin egen identitet. Man har en mulighet til å korrigere seg selv for å tilpasse seg det man mener er den gjeldende gode smak i det feltet man vil innta. Ved å endre vaner og opptreden kan man igjen få innpass til den gruppen, nettverket eller feltet man streber etter å tilhøre.

Bourdieu (1995) hevder at vitenskapen om smaken og om forbruk av kultur innledes med en grenseoverskridelse som slett ikke har noe estetisk over seg: Skal en oppdage de påvisbare forbindelsene mellom ”valg” som tilsynelatende ikke har noe med hverandre å gjøre, som preferanser innen musikk eller matlaging, innen maleri eller sport, innen litteratur eller frisyre, må denne vitenskapen trampe over den hellige grensen som gjør legitim kultur til en verden for seg (Bourdieu 1995,28ff). Denne barbariske handlingen er i følge Bourdieu det som på ny innlemmer estetisk forbruk i en verden av ordinært forbruk, opphever den motsetningen som ligger til grunn for den lærde estetikk helt siden Kants tid: mellom ”den sansemessige smak” og ”den reflekterte smak”, og mellom den ”billige” nytelse, en sansemessig nytelse redusert til en sansenes nytelse, og den ”rene” nytelse, som er predisponert til å bli et symbol på moralsk høyverdighet og et mål for den evnen til å sublimere som definerer mennesket som virkelig menneskelig. Bourdieu mener at når kulturen er framprodusert av dette magiske skillet så er det hellig. Og de gjenstander, personer eller situasjoner som gjennomgår denne kulturelle innvielsen, rykker faktisk opp i værenshierarkiet på en måte som minner om nattverdens forvandling av brød og vin (Bourdieu 1995, 28f).

Slik kan man på bourdieuisk vis bruke blogging eller Facebook til å rykke opp i et hierarki som klassifiseres av habitus, kapital og smak. Bloggen eller Facebook profilen kan da sees på

som verktøyet og feltet hvor man navigerer og samhandler med andre for å opparbeide seg kapital og habitus innen de ulike feltene. Dette vil også være i samsvar med Giddens (1996) sin teori om at det moderne mennesket er refleksivt og i stand til å påvirke sin egen identitet og individualisering. Vi er blitt vår egen lykkes smed eller "MegSelv AS" i ordets rette forstand. Internett og de ulike sosiale nettsamfunnene, som blant annet blogging og Facebook, har gjort sitt til at samhandling og fremvisning av identitet kan skje langt hurtigere og enklere enn før.

Ved å sammenstille utviklingen av identitet opp gjennom historien, ser man også den samme utviklingen av fremstilling av identitet på Internett, bare at det her skjer i omvendt rekkefølge. På Internett begynte man med maskespill og er nå over i en fase hvor man har kastet masken, mens man i ansikt-til-ansikt relasjoner har tatt i bruk stadig flere masker.

Som vi skal se senere har man særlig på Facebook kastet masken ved at man opptrer i egen person og ikke er anonym. Men i fare for å avsløre sin identitet helt og holdent, kan man likevel skjule seg bak masker av humor.

3 Individ i møte med teknologien

Et blankt ark åpenbarer seg, der personer kan skrive inn, viske ut og revidere sine identiteter, alt ettersom hva det stadig skiftende, stadig ekspanderende og springende relasjonsnettverket inviterer til eller tillater.

Kenneth J. Gergen (1990)

Jeg vil i det følgende diskutere blogging som teknologi i seg selv og undersøke hvordan individ kan gjøre seg nytte av denne teknologien. Vil teknologien forandre måten vi forholder oss til andre individer på? Og dersom den gjør det, på hvilken måte? Blogging vil være et eksempel på hvor og hvordan individ samhandler med hverandre og et sted hvor de kan fremvise sin identitet.

Blogg som teknologi

Teknologi er i følge *Store norske leksikon* et moderne begrep, men med et historisk perspektiv kan man si at teknologi oppsto da mennesker fant tekniske løsninger på praktiske problem i hverdagslivet. Et eksempel vil da være at steinaldermenneskene begynte å lage seg kniver og økser av stein for å gjøre arbeidet i hverdagen lettere. Dersom vi har et slik blikk på teknologi er det ikke noe nytt i at individ møter teknologi. Det som her vil være av betydning er hvilke konsekvenser teknologi har for relasjoner mellom mennesker og for individet selv. Det hersker liten tvil om at teknologi også tidligere har medført store omveltninger for mennesker, men det er vanskelig å finne noen paralleller til dagens konsekvenser og ringvirkninger av nettverksbygging via Internett. Språket vil også være en teknologi som gjør at mennesker kan forstå hverandre og samhandle med hverandre (Anderson 2000, 34ff).

Erik Bach (sitert i Weltzien 2001) sier at: ”Teknologi er ikke først og fremst en menneskelig oppdagelse, det er like mye en oppdagelse av noe menneskelig”. Dette er i følge Åsmund Weltzien (2001, 4f) en variasjon av det Marshall McLuhan og andre tenkere innen teknologi, samfunn og kultur har uttrykt ved å konstatere at teknologi er en ekstensjon og utvidelse av mennesket (Weltzien 2001, 4f). I vårt tilfelle kan da en blogg fungere som en ekstensjon av både våre tanker og vår identitet. Ved å blogge kan man ytre ideer og meninger for et publikum utenfor ansikt-til-ansikt relasjoner.

En blogg er som nevnt en ofte oppdatert Internettside hvor innholdet er ordnet i omvendt kronologisk rekkefølge slik at det nyeste kommer først. Det første automatiserte publiseringssystemet startet i følge Neva Chonin (2005) i 1998 med at den 18 år gamle

studenten Brad Fitzpatrick ville holde sine venner oppdatert på sin studenttilværelse. Han utviklet da en database -drevet metode for å oppdatere sin online journal. Sju år seinere var hans innovasjon vokst til et samfunn med over 8 millioner brukere, kjent som *LiveJournal*, og i en alder av 25 år var Fitzpatrick en av hovedaktørene i det stadig voksende universet kalt bloggospfæren (Chonin 2005).

I 1999 skapte flere ulike nettsteder enkle publiseringsverktøy for blogger og dagbøker. Dette var også året da Peter Merholz (1998 - 2007) kom opp med kortformen av ordet weblogg eller bare blogg som nå er det mest brukte ordet.

Rebecca Blood (2002) hevder at bloggere er en del av den stadig økende onlinepopulasjonen som lar sine liv bli en del av det offentlige domene. En av hovedgrunnene til at dette skjer mener Blood er det tekniske aspektet rundt blogging. Det er et brukervennlig grensesnitt som alle med tilgang til Internett kan anvende, hvilket er viktig i forhold til populariteten til blogging (Blood 2002, 11). Man trenger i dag bare å beherske bruk av datamaskin og ha Internetttilgang for å sette i gang med å lage sin egen blogg

Individ i møte med blogg

Blogg og blogging har gjort det mulig for enhver med tilgjengelig teknologi å kunne uttrykke sine følelser og skrive om saker de tror og kjemper for. En har også fått et nytt medium hvor man kan fremstille sin identitet.

Viviane Serfaty (2004) har analysert motivasjon og ringvirkninger for dem som blogger. Hun bruker metaforen speil og slør som antydning i tittelen på boken hennes, *The Mirror and the Veil* om skjermen som skiller en dagbokskribent eller blogger fra omverden. Bak skjermen kan man føle seg trygg og skrive sine innerste tanker uten frykt for å bli gjenkjent eller latterliggjort, og leserne kan uforstyrret observere andre, få økt forståelse og noen ganger få styrke fra denne innsikten (Serfaty 2004, 12f). Man kan også bruke skjermen som speil ved at man reflekterer over det man selv eller andre skriver for på denne måten å gjenkjenne seg selv (Serfaty 2004, 14).

I følge Serfaty (2004) er nåtidens appetitt for intime avsløringer eller oppdagelser langt fra et nytt fenomen. Hun mener det i det kan minste dateres tilbake til førromantikkens epoke og Jean-Jacques Rousseau's *Confessions* (1788). Ved å legge frem intime hendinger i den

offentlige sfæren bevitnet Rousseau et behov for utilsørte sannheter om Selvet gjennom skriving, et behov som har bestått frem til nåtiden (Serfaty 2004, 83). Utviklingen viser at betroelser, skillet mellom det private og det offentlige Selvet blir formidlet ulikt i ulike samfunn og i ulike historiske perioder (Petitat sitert i Serfaty 2004, 83).

Serfaty mener at nåtidige industrialiserte samfunn gjennomsyres av behovet for transparente politiske og sosiale debatter som del av en endeløs ideologisk dannelsesprosess. På denne måte ser både den private og offentlige sfæren ut til å smelte sammen til stor bekymring for mange (Serfaty 2004, 83). Serfaty mener imidlertid at denne nåtidige gjennomtrengeligheten av den private og den offentlige sfæren ikke nødvendigvis er katastrofal (Serfaty 2004, 83).

I tidligere tider var det gjerne kun et fåtall som fikk publisert sine tanker og meninger, og dette kunne være forfattere og journalister. I dag tillater blogging at nær sagt alle som ønsker og har tilgang på teknologien fritt kan ytre sine meninger og selv publisere det de ønsker når de ønsker det. Når man skriver dagbok eller blogg vil man i følge Serfaty skrive til et implisitt publikum, noe som medfører at man i skriveprosessen vil revidere og skrive på en forklarende måte, og også kode teksten i forhold til den tenkte leser (Serfaty 2004, 84f).

Ved å benytte seg av masker når man opptrer på sosiale nettsteder kan man regissere ulike identiteter som Goffman (1992, 9) argumenterte for, men man kan også bruke skjermen som speil for å se sin egen identitet tydeligere. I sin masteroppgave *Faceted Id/entity: Managing representation in a digital world* hevder Danah Boyd (2002) at digitale speil kan være et verktøy for refleksiv selvbevissthet. Boyd mener at speilmetaforen er en interessant metafor til ettertanke, ettersom folk ikke bruker slike nyanser i den fysiske verden. Hun sier at et speil skaper et bilde på hvordan vi kan se oss selv og vår identitet, og postulere hva andre ser (Boyd 2002, 54). Boyd definerer sosial interaksjon som en forhandling av identiteter mellom personer i et gitt miljø (Boyd 2002, 11). Basert på gitt situasjon vil man ved samhandling vise fasetter eller nyanser av sin identitet som man vil at de andre skal motta. Ved digital samhandling mener Boyd det fortoner seg annerledes, og ikke så enkelt. Den underliggende arkitekturen av det digitale miljø tilfører ikke tilbakemelding og kontekst på samme måte som mennesker er vant til. I tillegg gjør mangelen på det kroppslige uttrykk det vanskeligere å uttrykke seg selv, og å tolke presentasjonen av andre (Boyd 2002, 11f). Boyd mener at når vi opptrer gjennom digitale agenter blir vi tvunget til å artikulere vår presentasjon med nye metoder, siden informasjon om konteksten ofte forsvinner online (Boyd 2002, 12). For å være

i stand til opptre i det digitale rom hevder Boyd at brukerne må være klar over forskjellene mellom forventninger og sosiale normer som følger med omgivelsene. De må også være i stand til å justere disse forskjellene slik at de kan oppnå samme nivå av sosiale ferdigheter som de mestrer offline (Boyd 2002, 12)

Huge Miller og Jill Arnold (2003) mener at ”elektronisk” kommunikasjon nå har blitt mer ”menneskelig” kommunikasjon; Internett er ikke lenger bare et medium for å sende hverandre informasjon. Ved kulturen i den elektroniske kommunikasjonen vil menneskene også konstruere uttrykksressurser etter hvilke ressurser som er tilgjengelige. Miller og Arnold peker på emoticons eller smileys (på norsk uttrykksikon og smilefjes) som blir brukt i e-post og ble deretter videreført til mobiltelefon og så videre som eksempel på slike ressurser (Miller og Arnold 2003, 75).

Den mest nyttige tilnærmingen av teknologiens innflytelse på personlig psykologi, vil i følge Miller og Arnold være å vurdere hvordan mennesker forsetter å ”være mennesker” med teknologien, ikke hvordan teknologien former nye psykologier. De mener det ville være en feiltagelse å fornekte mulige effekter av nye mediers psykologiske meldinger (Miller og Arnold 2003, 80). Videre mener Miller og Arnold at Selvet blir konstruert av å gjøre ting, og når nye ting blir gjort som for eksempel å lage hjemmesider eller å skrive blogg, gir dette muligheter for nye aspekter av Selvet. Denne muligheten til å skape en kompleks, og mangesidig men kontrollert presentasjon, *the hypertext Self*, skaper i følge Miller og Arnold nye muligheter for hvordan mennesker tenker om seg selv, og få andre til å tenke om dem (2003, 80).

Er blogging en form for selvrealisering, eller en måte å kunne utvikle sin identitet? Ved å blogge kan man bruke bloggen som et speil (Serfaty 2004) til å korrigere sine egne refleksjoner, samt bli korrigert av andre bloggere, i så måte kan man kalle blogg et verktøy. En blogg vil også være et nyttig verktøy i det å få oversikt over sin biografi, det kan gjøre en i stand til å se sitt eget liv i perspektiv, og bli mer bevisst på hvem man var, er og vil bli? Når man skriver ned ting blir de gjerne mer tydelige og man kan få en bedre oversikt over sine tanker.

Rebecca Blood mener også at en blogger kan bli mer oppmerksom på sine interesser, tanker og meninger ved å skrive dem ned. Og ved å blogge kan man igjen bli en mer bevisst skribent

(Blood 2002, 13). Alle fragmentene av det man skriver ned gjennom måneder, mener Blood kan gi en uventet antydning over hvordan det er å være et bestemt individ, på et bestemt sted og til et bestemt tidsrom (Blood 2002, 13).

Blogger kan i følge Blood sees på som personlige plattformer, hvor man kringkaster sine perspektiver på aktuelle hendelser, vår kultur og stort sett hva som helst som tiltaler våre forestillingsevner fra alt det råmaterialet som er tilgjengelig på nettet. Noen kan i følge Blood være mer emnebasert enn andre, men alle blogger er i realiteten bygget rundt bloggerens personlige interesser (Blood 2002, 21f).

Kulturelle endringer som følge av individuell publisering på nettet

Jeg vil forsøke å få fram ulike kulturelle endringer eller utviklingstrekk som kan sees i kjølvannet av blogging. Hvorfor kan dette være interessant? David Sifry (2006) fra *Technorati*, (den mest anerkjente bloggsøkemotoren) viser til at stadig flere og flere ser ut til å blogge. *Technorati* melder i november 2006 at det eksisterer over 57 millioner blogger på verdensbasis, og at det hver dag opprettes ca 100 000 nye blogger. Dette viser tydelig at det å blogge er blitt populært, og ikke bare forbeholdt subkulturer. Man kan hevde at det å blogge er blitt en del av mainstream-kulturen ved at Internett blir mer og mer tilgjengelig. I følge *Pew Internet & American Life project*, som fører statistikk over blogging i USA, er det en overvekt av unge voksne fra by og drabantområder som blogger. De er jevnt fordelt mellom kvinner og menn. Mer enn halvparten er under 30 år, (54 %), mens 30 % er mellom 30 og 50 år (Lenhart og Fox 2006).

Tidligere var det gjerne mest offentlige personer som fikk ytre sine meninger via massemedia. I dag kan enhver person med datamaskin og Internetttilgang lage sin egen blogg eller opprette en profil på et sosialt nettverkssted. Man har sin private kringkastingsplattform og blir slik redaktør i sitt eget medium. Man kan ved hjelp av blogging og andre sosiale nettverkssteder skape seg nettverk utenfor lokalmiljøet og uavhengig av geografi, ved at man samhandler med andre. Bloggen eller en Facebook profil blir da et sted hvor man kan ytre sin mening og få tilbakemelding via kommentarer fra de man samhandler med. Enkeltindivid har også mulighet til å påvirke autoriteter ved å skrive blogg eller delta i diskusjoner på sosiale nettverkssteder. Man kan sette spørsmål ved det andre har skrevet eller sagt i media og diskutere det i egne forum. Slik kan aktørene sees på som dagens motstandsbevegelse som jobber ”under jorden”.

Aktørene på sosiale nettverkssteder kan også betraktes som en parallell til de tidligere grasrotbevegelsene hvor folket samlet seg om saker de trodde på og kjempet for. I stedet for å samles ansikt-til-ansikt og demonstrere offentlig, kan blogger bli brukt på samme måte. Man forenes da via bloggen, og skriver og diskuterer urettferdigheter og kampsaker fortløpende. En slik samling ser man også på Facebook, hvor man danner grupper for å støtte en sak man kjemper for. Man kan også hevde at en slik samling er både flyktig og nomadisk.

Den italiensk sosiologen Alberto Melucci (1992) mener at kollektiv identitet er en prosess som gjør at individer kan definere seg selv og bli definert av andre ut ifra kollektive handlinger (Melucci 1992, 49ff). Dersom man tilpasser Melucci sitt nomadebegrep fra før-bloggerstid (1992), kan det også brukes om nåtidens bloggkultur. Han brukte begrepet om det mangfoldet av bevegelser som vokste fram, blant annet miljø-, kvinne-, freds-, alternativ- og protestbevegelser. Disse ble ofte kalt grasrotbevegelser som i motsetning til etablerte organisasjoner og partier vokste nedenfra, ut i fra et hverdagsperspektiv. Han skilte disse nye bevegelsene som kollektive aktører fra de gamle på to viktige punkter; det var ikke lenger noe samfunnsmessige forutsetninger for bevegelser av en homogen karakter, som for eksempel arbeiderbevegelsen som forutsatte homogene klasseidentiteter og et tydelig konfliktsentrum. Han mente at den tids komplekse samhold var kjennetegnet av et mangfold av konflikter og kollektive identiteter. Disse hevdet Melucci er etterdønninger og ikke produkt av 1968. Det vil si at det ikke var av helt ny karakter, men hadde elementer av eldre bevegelser i seg. Meninger og innhold måtte nå bli sett ut i fra et system av sosiale relasjoner og aktører i en ny type samhold (Melucci 1992, 7ff). I dag anno 2007 kan man fortsatt bruke nomadebegrepet, men med den nye teknologien har man fått nye måter og arenaer å bevege seg på. Bloggere og sosiale nettsteder er vår tids grasrotbevegelse som er med på å gi stemme til den vanlige mann og kvinne i gaten, hvor man kan ytre sine meninger og protestere på offentlige beslutninger. Blogging og deltakelse på Facebook kan også sies å skape nye typer kollektiv identitet ved at man skaper seg relasjoner og nettverk med andre deltakere som man identifiserer seg med.

Dette kan gi svar på hvorfor man ser ut til å ha behov for blogge eller være medlem av Facebook. Det kan gi svar på hvorfor det synes å være så viktig for så mange å skape relasjoner og nettverk samtidig som man kan uttrykke seg individuelt. Dersom det ligger i menneskers natur å uttrykke seg, samt at man også har behov for å knytte sosiale relasjoner til andre mennesker vil den teknologiske kulturen gjøre det naturlig å ta i bruk blogg som

verktøy i denne prosessen. Blogging og deltagelse på Facebook kan i så måte være med på å skape en kollektiv identitet.

4 Nettverk

Samfunnsstrukturer har forandret seg de siste årene, og da spesielt etter Internett. Mennesker møtes, skaper seg forbindelser og danner grupper på nye måter som ikke var mulige før Internett. Tidligere knyttet man bånd og samhandlet med dem som var fysisk i nærheten, om det var familie, arbeidskollegaer eller naboer. På grunn av tilgjengelig teknologi kan man i dag knytte bånd og skape forbindelser på en ny måte. I dag er Internett et verktøy som kan være nyttig som en del av en individualiseringsprosess. Man har fått en stor variasjon av ulike nettsamfunn hvor mennesker kan kommunisere og samhandle med hverandre ut fra hvilke interesser hver enkelt har.

Selve begrepet nettverk har flere betydninger. I allmenn betydning og i følge *Store norske leksikon* er Internett i seg selv et verdensomspennende nettverk for datakommunikasjon og informasjonsspredning, bygd opp av et stort antall mindre nett som kommuniserer med hverandre. Menneskene som bruker Internett til å samhandle med hverandre, utveksler informasjon og er dermed i stand til å skape sine egne nettverk.

Man kan hevde at evnen til å skape seg nettverk i dag har blitt en viktig sosial kapital for enkeltindivid. Nettverksbyggingen er også en viktig del av det å individualisere seg. For å belyse dette vil jeg trekke inn både gamle og nye sosiologiske teorier, blant annet Barry Wellman (2002) som reaktualiserer betydningen av nettverksbygging ved å se på nettverksbygging før Internett og med Internett. For å belyse hvilke betydning nettverksbygging har for informasjonsspredning og informasjonsteknologi på et globalt nivå vil Manuel Castells (2004) og Paul Virilio (1998) stå på hver sin ytterkant, der Castells er den optimistiske og Virilio ser mer pessimistisk på utviklingen.

Nettverksbygging kan ha både positive og negative konsekvenser for oss som enkeltindivid og som medlemmer av større nettverk. Stadig flere drar nytte av tjenester på Internett til å skape og opprettholde sosiale nettverk. De mest brukte er i dag Facebook og Myspace som jeg skal komme nærmere inn på i det følgende. Først vil jeg forklare hvordan man kan forstå nettverk og dets betydning.

Internett som nettverk

Nettverksbygging henspeiler til menneskers evne til å knytte relasjoner til andre mennesker. Sosiale nettverk kan eksistere uten teknologi, men ved hjelp av teknologi er det i dag langt enklere å danne sosiale nettverk. Fra historien er det særlig trykkekunsten som kan sies å ha brakt verden tettere sammen. Med den kunne man lese trykte bøker og aviser og korrespondere med hverandre via brev. Seinere kom også telefon, radio og fjernsyn, og i dag er Internett blitt et viktig medium som binder mennesker over hele verden sammen. Det finnes i dag et hav av ulike nettverkssamfunn og verktøy for å skape seg sine egne nettverk på Internett, hvor blogg er bare en blant mange.

Sosiolog Barry Wellman (2002) påstår at vi alle er noder i et nettverk. Han hevder at vi befinner oss midt i et paradigmeskifte når det gjelder hvordan både mennesker og institusjoner faktisk er knyttet sammen. Han mener at det har vært et skifte fra å være bundet sammen i ”små bokser” til å surfe gjennom livet gjennom diffuse, vekslende sosiale nettverk. Denne transformasjonen hevder han startet allerede på 1960-tallet før Internett, han mener utbredelsen av Internett både reflekterer og forenkler dette skiftet (Wellman 2002,10).

Det Wellman (2002) kaller ”små bokser” (etter ”little boxes²” fra Malvina Reynolds sang i 1963) binder folk sammen sosialt og erkjennelsesmessig, og innkapsler homogene, vidt omfavnete grupper (Wellman 2002). Disse små boksene som jeg heretter vil kalle skoer, henspeiler til at man tidligere, eller de som ikke benytter seg av sosiale nettsteder, holder de ulike sfærer av sitt sosiale liv mer separat. En sko for familien, en for venner, en for kollegaer og så videre. Ved hjelp av synlige nettverk på sosiale nettsteder, blir sosiale relasjoner mer åpne og de ulike sfærene kan krysse hverandre.

Den spanske sosiologen Manuel Castells (2004) bruker ordet nettverk i flere betydninger. Han mener blant annet at på grunn av tilgjengelig elektronisk informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) kan nettverksamfunnet nå utvikle seg til det fulle. Nettverk kan ved hjelp av IKT overskride historiske grenser som form for sosial organisering og gjensidig påvirkning. Dette kaller han *informasjonalisme* og hevder at det kan sees på som et teknologisk paradigme som utgjør materiell basis for vårt samfunn. På grunn av flyttbare

² Denne sangen brukes også som introduksjon på tv-serien *Weeds*. Sangen er svært nedlatende og henspeiler til at alle i forstaden er like; de bor likt, de kler seg likt, tar samme utdanning og så videre. Jeg tror ikke Wellman bruker begrepet like sarkastisk, men bruker det for å konstantere at det har skjedd en utvikling fra 1960-tallet og frem til i dag.

maskiner og trådløs kommunikasjon kan sosiale enheter som individer og organisasjoner samhandle hvor som helst og når som helst (Castells 2004, 3ff). Castells hevder også at samfunnet nå karakteriseres ved at makten er innbakt i informasjonsteknologien, som hjertet i et nytt teknologisk paradigme. Man deler nå informasjon via for eksempel Internett. Dette mener Castells kan sees i motsetning til tidligere tider da den som satt på informasjonen også satt på makten. Samfunnet var da basert på informasjon og kunnskap som kilden til makt, velstand og mening (2004, 3ff). I dag har blant annet bloggere fått en viktig posisjon i forhold til journalister og politikere, de kan sees på som vakthunder som tar til ordet, de kritiserer og fortolker både samfunnsakt og aviser. Et slikt syn på nettverkssamfunnet passer også sammen med at Barry Wellman (2002) sin påstand om at vi alle er noder i et nettverk.

Som en motpol til Castells (2004) sitt syn på utvidelsen av nettverksamfunnet som en positiv konsekvens av IKT, finner vi den franske arkitekten og filosofen Paul Virilio (1998). Virilio hevder det skjer en dramatisk urbanisering av verden. Han ser på negative konsekvenser av det moderne samfunns elektroniske eventyr (Virilio 1998, 88ff). De negative konsekvensene mener han blant annet er at teknologien åpner opp for at hendelser og begivenheter får langt større konsekvenser og rekkevidde ved at informasjonen blir spredt på Internett. Virilio ser på Internett og den teknologiske utviklingen som en katastrofe og en dystopi. Virilio hevder teknologien truer menneskeheten. Til forsvar for sitt negative syn mener han at han er pessimistisk fordi så få andre er det (1998, 88ff).

Virilio (1998) innrømmer også at han er besatt av uhellstemaer, og hevder at uhell er omvendt mirakel; et verdslig mirakel. Virilio hevder at enhver teknologi er bærer av sin egen negativitet, som blir satt i gang samtidig med det tekniske fremskrittet (Virilio 1998, 88ff). Når man oppfant skip, fant man opp forlis. Når man fant opp flyet, fant man opp flystyrt og ved å oppfinne elektrisitet, oppfant man også det dødelige strømstøt. Internett har i følge Virilio sin egen negativitet. Utviklingen av teknologier mener Virilio kun kan skje gjennom en analyse og en overskridelse av uhellene (det vil si at når det blir mange nok uhell må man analysere feilene og utvikle bedre teknologi). Han viser til at når man begynte med de europeiske jernbanene var trafikken dårlig regulert, og det var tallrike ulykker. En rekke jernbaneingeniører møttes i Brussel i 1880, og oppfant det berømte blokksignalsystemet: middelet til å regulere trafikken på en effektiv måte for å unngå de skadene ved fremskritt, som jernbaneulykker utgjør. Forliset av Titanic gir et lignende eksempel. Etter denne tragedien ble SOS utviklet, et system for tilkalle hjelp over radioen. I våre dager er de nye

teknologiene som Internett oppstått av transmisjonsmidlenes revolusjon. De frambringer immaterielle uhell som gjør seg uendelig mye mindre bemerket enn materielle uhell (1998, 88ff). Knytter man dette sammen med individualisering kan man forestille seg hvordan mobbing og uthenging av enkeltpersoner på Internett vil gi langt større konsekvenser enn om det skjer i skolegården eller på en arbeidsplass fordi det kan spres videre og fortere. Et av hovedpoengene til Virilio er at på grunn av IKT blir alt mer sårbart. Dersom noe galt først skjer, skjer det overalt samtidig. Karikaturtegningene av profeten Muhammed hadde neppe skapt så store opptøyer og ringvirkninger rundt om i verden dersom de var blitt publisert i en lokalavis i Danmark i en tid før Internett og nettaviser.

Uhellets dimensjon har endret seg, og vi står ovenfor fremkomsten av det som Virilio (1998) kaller et eksempelløst uhell. Han hevder at alle tekniske gjenstander, uansett hvilke, medfører visse uhell, og at disse uhellene er lokale og plassert i tid og rom. Titanic sank på et sted, og toget ble avsporet på et annet. Gjennom interaktivitet, nettverkene og globaliseringen som transmisjonsmidlenes revolusjon medfører, har vi skapt muligheten for uhell som ikke lenger er spesifikke, men generelle (Virilio 1998, 88ff).

Dette kan sees i sammenheng med at ved hjelp av Internett kan negativ informasjon om enkeltindivid spres raskt, og de involverte kan raskt bli skadelidende for et stort publikum. Når slik negativ informasjon først er havnet på Internett er det svært vanskelig å få slettet det, selv om man har loven på sin side. Et eksempel på dette kan være da Marianne Aulie gikk ut på riksdekkende radio og navnga to kjendiser som angivelig skulle ha forsøkt å voldta henne for 15 år siden. Selv om det fort ble sensurert av massemedia, grep allikevel enkeltpersoner tak i det og publiserte navnene på blant annet blogger og YouTube. Dermed kunne hvem som helst gjøre ett enkelt søk på Marianne Aulie på Google og få tilgang til navnene.

Virilio mener det er gjort klart for uhell, som vil kunne skje overalt samtidig. Han mener at dette overhodet ikke er en katastrofisk hypotese, men en realitet. Børskrakket i 1987 er det første bildet på dette, hvor en svak uro endte med et katastrofalt utfall innen kort tid. Virilio hevder at interaktivitet er for samfunnet hva radioaktivitet er for materien. Dette forklarer han med at radioaktiviteten er et samlende element i materien, som også kan ødelegge den gjennom spaltning. Videre hevder Virilio at interaktivitet er av samme karakter, at den kan fremprovosere en forening av samfunnet, men at den også skjuler en potensiell mulighet for å oppløse og desintegre det, og det på verdensplan (1998, 88ff).

Forskjellen mellom Virilio (1998) og Castells (2004) sine syn blir da at mens Virilio ser på teknologien og Internett som en katastrofe for mennesker, og at denne teknologien og spredningen av informasjon gjennom nettverk vil gi større makt til dem som allerede har makt i samfunnet, ser Castells lyst på fremtiden og tror på større demokrati ved hjelp av Internett. Castells tror at makten blir fordelt jevnere og enkeltindivid kan få tilgang til mer informasjon og dermed også utøve større påvirkningskraft på samfunnet ved hjelp av Internett. Virilio tenker seg at store nettverk knytter sammen og urbaniserer verden, noe som også forårsaker at negativ informasjon og hendelser sprer seg hurtig og gir mer makt til dem som allerede har makt. For Castells betoner det seg annerledes, og han ser for seg at slike nettverk tvert i mot skaper større demokrati siden man kan dele informasjon. Enkeltindivid har nå fått mulighet til å samhandle hurtig med hverandre, og kan dermed ta tak i ting de er uenig i umiddelbart og uten å gå omveier eller via mellomledd som for eksempel aviser.

En slik påvirkningskraft fra enkeltindivid som Castells snakker om kan man nå se på bloggfronten og i nettverkssamfunn. Man kan ytre sine meninger og spre informasjon raskt. Bloggere blir ofte sett på som motmakt til media, blant annet har rikssynseren Anders Giæver (2005) hevdet at anonyme bloggere er i ferd med å bli den digitale versjonen av sen-åttitallets maskerte demonstranter fra miljøet rundt Blitz. De er sinte, engasjerte og høyrøstede - de har bare ikke fortalt det til familien ennå. Han mener at de er feige som ikke tør å stå fram og ta konsekvensene av sine meninger, og at det bør være en balanse mellom ytringsfrihet og ytringsansvar (Giæver 2005).

Andre er mer positive i sin kritikk. Heidi Nordby Lunde (2006), kvinnen bak bloggen vampus.blogspot.com hevder at bloggere bidrar med et stort nettverk av amatørskribenter som plukker opp saker der det skjer, når det skjer. Spesielt i krisesituasjoner hvor det er vanskelig å orientere seg, kan vanlige mennesker raskt legge ut informasjon i form av tekst, lyd og bilder lenge før VG eller Dagbladet får sendt en journalist til stedet (Lunde 2006). Nordby Lunde, alias VamPus, var selv anonym blogger, men valgte å stå fram og ta ansvar for sine meninger da hun publiserte de velkjente karikaturtegningene av profeten Muhammed på bloggen sin.

Ved hjelp av sosiale nettsteder kan man kanskje lettere bygge seg store nettverk, som igjen gir enkeltindivid større variasjon og tilgang til informasjon og impulser. Ved hjelp av slike nettverksteder kan man også lettere holde oversikt over sine kontakter, og samhandling kan

skje lynraskt. Spørsmålet blir da om et individs nettverk kan si noe om individets identitet, og hvordan nettverk kan være med å hjelpe individ i en individualiseringsprosess. For å belyse dette vil jeg nå komme inn på begrepet sosiale nettverk.

Sosiale nettverk

Sosiale nettverk kan forklares som individers sosiale omgangskrets, med familie, venner og kollegaer. Personer man samhandler med og har en forbindelse til, er med på å danne slike nettverk. Begrepet sosiale nettverk er i følge sosiolog Mark Granovetter (1973) et nyttig verktøy for å definere hvordan mennesker er knytt sammen, gjennom samarbeid og samhandling både på mikro- og makronivå.

Et av hovedpoengene med sosiale nettsteder på Internett ser ut til å være selve nettverket, og synligheten av dette nettverket. Mange av forbindelsene i et slikt nettverk kan bestå av det den amerikanske sosiologen Mark Granovetter (1983) kaller svake relasjoner. Han argumenterer for hvordan svake relasjoner kan tilføre oss nyttig informasjon og impulser, og hvordan kulturell spredning skjer via svake relasjoner. Et av argumentene til Granovetter er at svake relasjoner er mer tilbøyelige til å fungere som broer enn sterke relasjoner, hvilket han mener er en verdifull fordel (1983, 208). Slike broer vil da ofte bety kontakten mellom bekjente som ikke har nære forbindelser, som for eksempel en venn av en venn eller venn av en kollega. Slike relasjoner kan da tilføre oss nyttig informasjon utenfor våre egne nettverk.

Granovetter (1973) sin teori om *styrken av de svake relasjoner* omhandler informasjonsspredning via sosiale nettverk, og er like aktuell i dag som da han publiserte den i 1973. Han analyserer sosiale nettverk ved å se på deling av informasjon. Granovetter hevder at dersom ditt eget nettverk består kun av nære forbindelser, kan nettverket kapsle seg inn og hindre tilgang til ny informasjon. Med dette mener han at vi har behov for tilgang på ny informasjon fra andre kretser, noe som betyr at man også har behov for å benytte seg av de svake relasjonene. Slike svake relasjoner fungerer som brobyggere til andre nettverk og kan ofte bidra med nyttig informasjon. Et godt eksempel på en slik brobygger kan være Jill Walker Rettberg (2000 - 2007) og hennes blogg *jill/txt*. På hennes blogg vil både kollegaer og hennes studenter kunne finne nyttig informasjon om konferanser og seminarer, forelesninger og lenker til andre bloggende akademikere. Bloggen fungerer som et ressurscenter hvor hun deler kunnskap og informasjon, og hvor andre kan hente informasjon til eget arbeid. Til forskjell fra for eksempel *det skjer siden* i nettavisen *bt.no* som ikke er aktør i et sosialt

nettverk, vil man kunne samhandle direkte med brobyggere som befinner seg i sosiale nettverk.

Granovetter (1973) mener den mest intuitive antagelsen av ”styrken” til mellommenneskelige relasjoner kan defineres på følgende måte:

The strength of a tie is a (probably linear) combination of the amount of time, the emotional intensity, the intimacy (mutual confiding), and the reciprocal services which characterize the tie. Each of these is somewhat independent of the other, though the set is obviously highly intracorrelated (Granovetter 1973, 1361).

Dette vil da si at dess bedre man kjenner en person og dess mer følelsesmessig og fortrolig involvert man er med denne personen, dess sterkere vil båndet til denne relasjonen være. I motsatt fall vil svakere bånd ofte være en relasjon mellom noen som ikke har kjent hverandre så lenge og dermed ikke er fortrolig med.

Danah Boyd og Judith Donath (2004) hevder på sin side at for å forstå et individs nettverksbaserte sosiale situasjon er det nødvendig å se bak deres umiddelbare struktur. Man trenger både svake og sterke relasjoner. Det kan være forskjellige strukturelle mønstre blant informasjonstilgang og støtte hos to mennesker som hver har sitt nettverk bestående av et par nære bånd. Det ene nettverket kan bestå av bånd innen enkelte tette grupper og har større sannsynlighet for å få støtte, men mindre tilgang til informasjon enn de som har svakere bånd til travle mennesker med store heterogene nettverk (2004, 79).

Når en blogger deltar i et sosialt nettsamfunn er motivasjonen ofte å få bekreftelse på sin egen identitet og søker etter respons og samhandling fra de andre deltakerne. På denne måten starter man også en prosess med å skape eller opprettholde kontakter, og kan dermed danne seg et sosialt nettverk med mennesker man av ulike grunner ønsker å samhandle med.

Sosiale nettverksteder - Nettverksamfunn

I Norge har Facebook og Myspace blitt svært populære. Ved utgangen av mars 2007, lå de i følge rankingsystemet til Alexa.com, på henholdsvis 9. og 16. plass over de mest besøkte nettstedene her til lands. Bare måneder seinere klatret Facebook opp på en førsteplass, mens MySpace nå i november 2007 har falt ned på en 28. plass. Både Facebook og MySpace er eksempler på sosiale nettsamfunn hvor brukerne kan holde kontakt med venner og få nye kontakter ved å opprette seg profiler. Venner kan her bety allerede eksisterende venner, eller nye kontakter man knytter til seg i disse nettsamfunnene. På slike profiler kan man skrive om

seg selv, oppgi kontaktinformasjon, interesser, utdanning, stilling, laste opp bilder av seg selv og legge ut fotoalbum. Man kommuniserer ved å sende private meldinger til hverandre, eller man kan skrive personlige hilsener til hverandre i gjesteboken som på Facebook kalles *wall* og på MySpace kalles *comments*. Disse nettverkene er basert på både små og store nettverk som innbefatter alt fra vennekretser, skoler, studiesteder, arbeidsplasser, steder og land. MySpace er også kjent for å ha et stort nettverk blant artister som kan legge ut sin musikk og på denne måten promotere seg selv gratis.

I motsetning til i mange tidligere nettsamfunn, opererer man i Facebook (se Figur 3) med fullt navn og bilder av seg selv. Man kan dermed lett finne igjen venner fra ungdomstiden, eller komme i kontakt med nye venner. I stedet for å oppgi telefonnummer til nye bekjente kan man nå velge å invitere dem til Facebook. Men det er ikke bare uproblematisk å samle alle venner og bekjente i samme nettverk. Meningene om Facebook er mange og sterke. Men det hersker liten tvil om at en ny arena er skapt, en møteplass for gamle og nye venner

Figur 3. Facebook profil

Facebook vil til en viss grad representerer et allerede eksisterende nettverk, samtidig som man kan knytte til seg nye forbindelser ved for eksempel å delta i ulike interessegrupper. Speling

av en persons sosiale omgangskrets i offline verden kan også være en fruktbar metafor for slike nettverk. Det blir en synliggjøring eller bevisstgjøring av sine venner og kontakter, som en interaktiv kontaktbok, eller interaktiv telefonkatalog. Man kan sette spørsmålsteget om en slik mulighet til å nøste opp og synliggjøre gamle kontakter er bare positivt. Vil man ha gamle venner fra videregående, ekskjærester og så videre i sitt nettverk, slik at de kan følge med i hva som skjer i ens liv nå, eller holder det med en oppdatering på skolejubileum hvert 10. år?

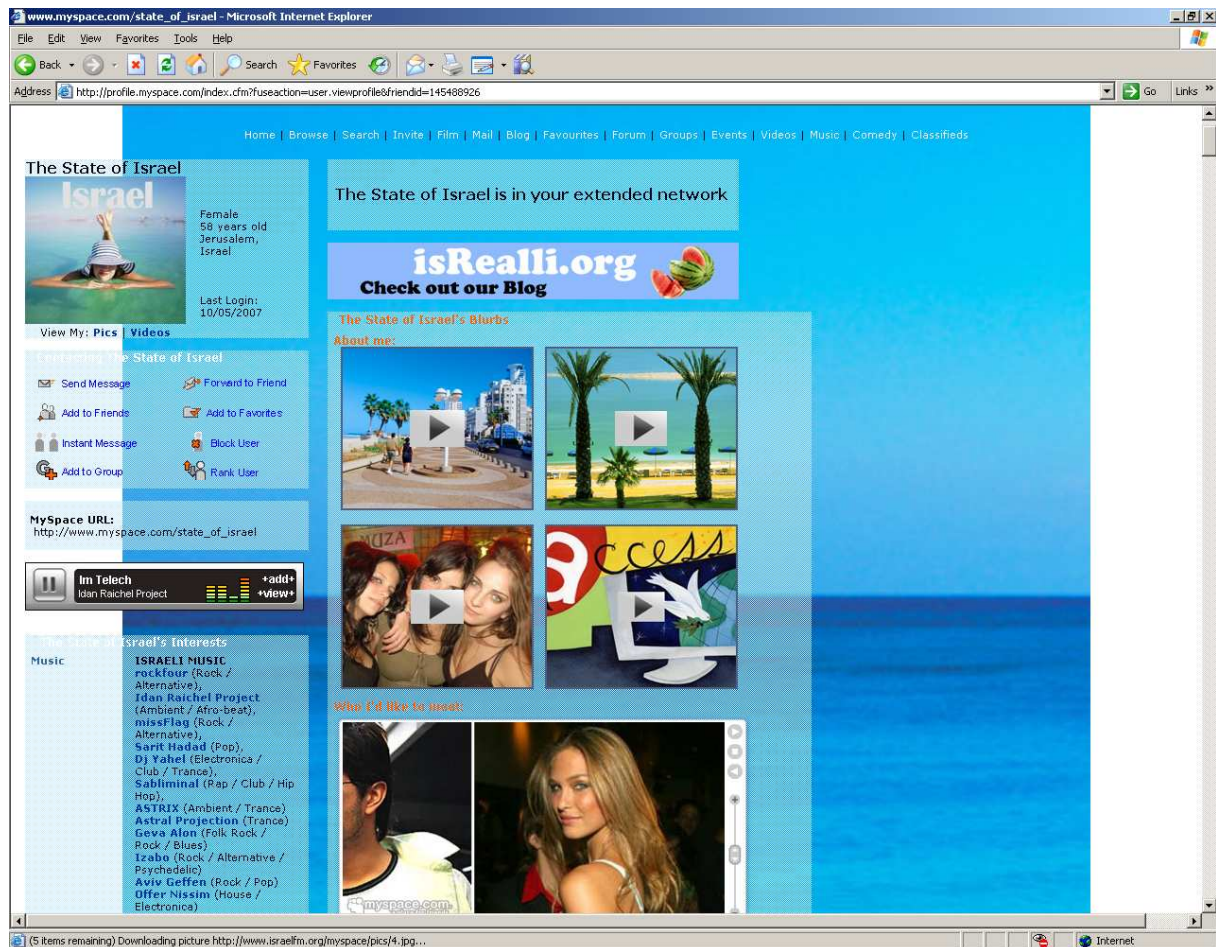
MySpace er et forholdsvis åpent nettverk. Det vil si at man kan komme direkte inn på hovedsiden og profilen til eieren uten at det krever innlogging og medlemskap. Men også her trenger man å være innlogget for å samhandle med andre brukere. I en profil på MySpace, kan man finne personlig informasjon som alder, sivilstatus, yrke og i mange tilfeller bilde, selv om mange ser ut til å bruke kallenavn og kanskje også tullebilder. I tillegg kan man på se hvilken musikk, filmer, bøker og så videre brukerne liker, og ikke minst hvilke "venner" de har, som kan variere alt i fra et par stykker til et par tusen. Man kan få inntrykk av at det er nettopp nettverket som er viktig, at man har de "rette" og mange nok av de "rette" vennene. På hovedsiden ligger det i tillegg kommentarer man har fått fra venner, som kan være av mer eller mindre personlig karakter. MySpace brukes som nevnt også mye av artister (se Figur 4) som på denne måten kan promotere seg selv. Spesielt nyttig er dette for ukjente artister som ønsker å nå ut til et stort publikum.

The screenshot shows a MySpace profile for the artist Björk. The browser window is titled 'www.myspace.com/bjork - Microsoft Internet Explorer'. The address bar contains the URL 'http://profile.myspace.com/index.cfm?fuseaction=user.viewprofile&friendid=91338829'. The profile page has a red background and a navigation menu at the top. The main content area is divided into several sections:

- Profile Information:** A photo of Björk with the text "Surrounded", "Iceland", "Profile Views: 1244536", and "Last Login: 09/05/2007".
- Contacting Björk:** Buttons for "Send Message", "Friend to Friend", "Add to Friends", "Add to Favorites", "Instant Message", "Block User", and "Add to Group".
- MySpace URL:** "http://www.myspace.com/bjork".
- Björk: General Info:** "Member Since: 07/07/2006", "Band Website: bjork.com/unity", and "Sounds Like" with a stylized logo.
- Music Player:** A player for the song "Innocence" by Björk, showing "Total Plays: 1850887", "Downloads Today: 0", and "Plays Today: 1199".
- Upcoming Shows:** A list of performances from May to September 2007 at various venues like Auditorium Theatre, Red Rocks Amphitheatre, and Glastonbury Festival.

Figur 4. MySpace profilen til artisten Björk.

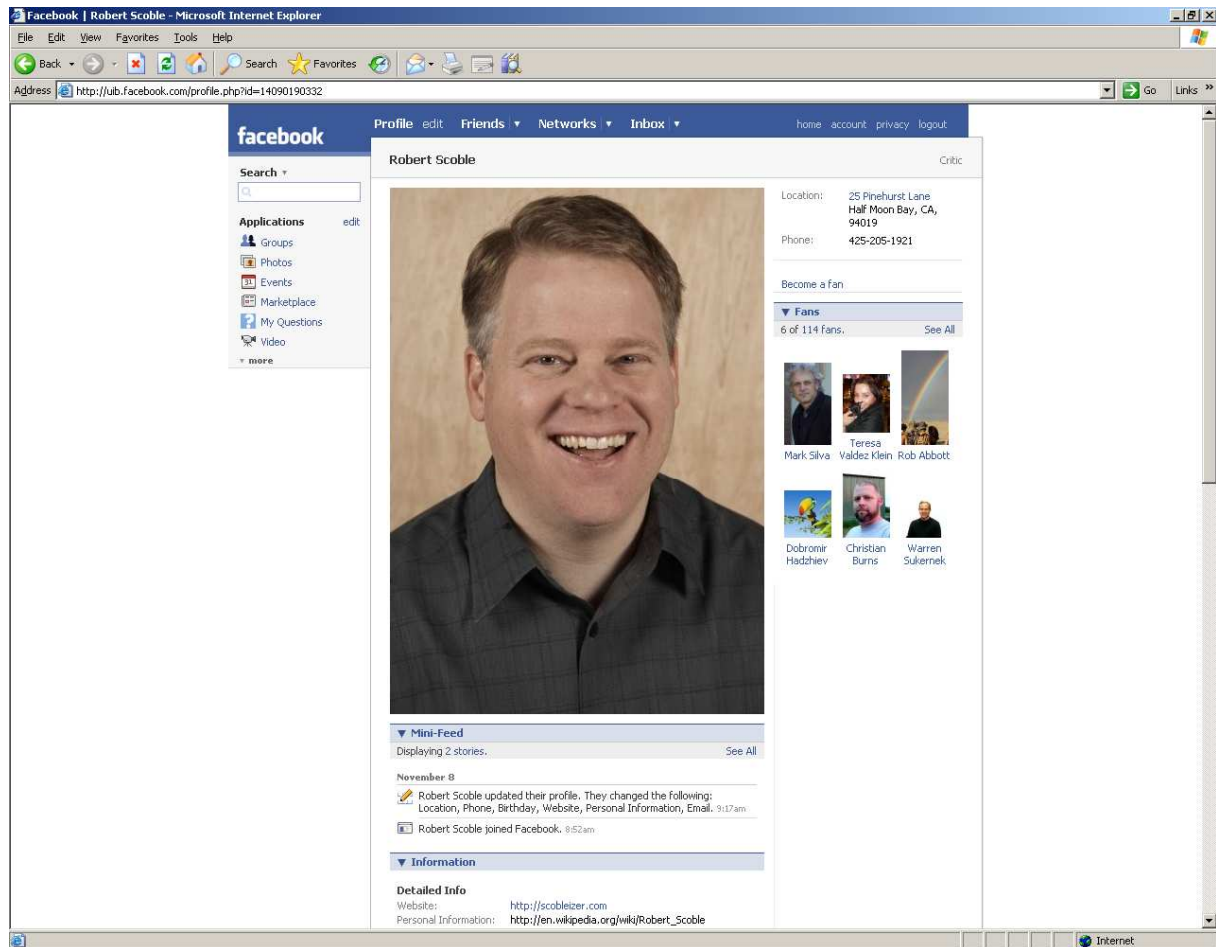
Slike nettsteder blir ikke bare brukt av individer for å bygge personlige relasjoner, de kan også bli brukt av offentligheten for å nå ut til publikum. Et eksempel er staten Israel som nå har tatt i bruk MySpace (se Figur 5). I følge talsmann for den israelske ambassaden i Danmark, Ophir Kariv (2007) er Internett et viktig medium, og gjennom MySpace kan de nå mottakere de normalt ikke når. Kariv forteller videre at Israel vil fokusere på annet enn konfliktene som landet ellers blir forbundet med. Med egen side på MySpace håper de å fortelle om israelsk kultur, samfunn og ungdomskultur (Kariv 2007). Profilen til Israel ser ved første øyekast ut som en reklame for et eksotisk reisemål; med vakre vellykkede mennesker, fin musikk, flotte strender, sol og ferie. Krydret med videosnutter gir dette inntrykk av alt annet enn det vi vanligvis får se gjennom nyhetene.

Figur 5. Staten Israels MySpace side.

I følge Diana Badi (2007) planlegger MySpace også et eget president valg for alle registrerte brukere i Amerika. På denne måten håper de å få en pekepinne på hva utfallet av det offentlige valget blir (Badi 2007).

Facebook tillater også nå organisasjoner å få profiler. De kan ikke ha "friends" men i stedet får de "fans". Dette har blant annet Robert Scoble benyttet seg av og opprettet seg en slik organisasjonsprofil (se Figur 6), grunnen til dette var at han var misfornøyd med at han hadde nådd maksimumsgrensen på 5000 venner i nettverket med en vanlig Facebook profil.

Figur 6. Robert Scoble sin organisasjonsprofil på Facebook.

Judith Donath og Danah Boyd (2004) analyserer hvordan man på sosiale nettverksteder i online omgivelser kan skape seg en selvforklarende profil og lage linker til andre mennesker en kjenner på nettstedet, og hvordan man skaper nettverk av personlige forbindelser. De stiller blant annet spørsmål ved konsekvensene av en slik offentlig presentasjon av sine forbindelser. Videre trekker Donath og Boyd paralleller mellom den fysiske verdenen og den online verdenen. På denne måten konstaterer de at mennesker kan vise sine forbindelser på mange forskjellige måter i den fysiske verden. Blant annet kan man ha selskap hvor man introduserer venner man tror vil like hverandre, eller rett og slett for å imponere hverandre. Introduksjoner kan bli gjort som en tjeneste, en måte å skaffe seg sosial kapital eller som en måte å samle mennesker uten forbindelse som passer sammen. Når en ser noen i kontekst av deres forbindelser, kan det tilføre iakttakeren informasjon om dem som sosial status, politiske standpunkt, musikkpreferanser og så videre. Donath og Boyd hevder at det at en vet at de er forbindelsene til personer man allerede kjenner og stoler på kan være en av de grunnleggende måtene å etablere nye relasjoner på (2004, 72f). På Facebook eller MySpace kan man også lett se hvilke grupper eller nettverk ens egne venner har, noe som gjør at en selv blir lettere

medlem av de samme gruppene. Det kan være at det føles tryggere som følge av at man stoler på sine venners eller forbindelsers valg.

I følge Donath og Boyd (2004) har den økende bruken av Internett ført til at man har blitt vant til å tenke på online verdenen som en rekke sosiale rom. I dag har nettverksbygging blitt ekstremt populært. Sosiale nettverk, det vil si våre forbindelser med andre mennesker, har mange viktige funksjoner. De er en kilde til emosjonell og finansiell støtte, informasjon om jobber, andre mennesker og verden i sin helhet (2004, 71f).

Sammen med Jeffrey Heer har Danah Boyd (2006) sett nærmere på hvordan man konverserer gjennom profiler på nettstedet Friendster, som er tilgrensende teknologi til Facebook og MySpace. De hevder at når mennesker konverserer, leser de konteksten for situasjonen aktivt for å avgjøre hva som er sosialt passende. I fysiske omgivelser baserer mennesker seg intuitivt på sosiale normer og signaler som presenteres både av arkitekturen og av andre mennesker. Tilgjengelig informasjon i brukergrensesnitt gir ofte ikke samme resonans. Fysiske arkitekturer forandres over tid og menneskers samhandling med dem etterlater spor, og tilfører meningsfull informasjon. I kontrast til dette, er det digitale grensesnitt dødt – det viser ikke bruken, og er ofte for allmenne til å bringe meningsfulle sosiale signal (2006, 4).

Boyd og Heer (2006) peker på at man i dagliglivet kan dele ulike aspekter av sin identitet gjennom en segmentering av steder, som for eksempel at jobb og fritid ofte er atskilt geografisk. På Friendster og lignende nettverkssteder er det vanskeligere å holde slike aspekter ved sin identitet atskilt. Noen brukere kan kanskje ha en fornemmelse av hvilket publikum de har på et visst tidspunkt, men de har ingen anelse om hvem som vil ha adgang til deres uttrykk og uttalelser senere. Da Friendster-nettverkene vokste hurtig, var ikke brukerne klar over de nye gruppene som dukket opp. Publikummet skiftet for å inkludere sjefer, foreldre, kollegaer og studenter, noe som gjorde at mange brukere følte ubehag. Brukerne var heller ikke klar over de aktive lurkerne. Lurker er en som ikke deltar aktivt, men ofte bare observere hva de andre deltakere foretar seg. Eksempel på lurking kan være sjefer som trålet Friendster for å finne informasjon om privatlivet til ansatte eller fremtidige ansatte (Boyd og Heer 2006, 4f).

Siden Facebook fremdeles er et nytt fenomen her til lands og man ennå ikke vet hvilke konsekvenser all informasjonen brukerne deler vil få, kan man nok vente seg lignende

problemer. Kanskje dette var noe av det Virilio (1998) fryktet da han spådde Internett som en dystopi og ulykke for menneskeheten. Han mente også at Internett ville gi mer makt til makthaverne, noe som lett kan skje med Facebook dersom personlige opplysninger blir misbrukt og holdt mot deg av eventuelle fremtidige sjefer.

Kan man være sikker på at man blir tolket slik man ønsker når man lager seg en profil på Facebook, og har man garanti for at de andre klarer å tolke eller forstå det en legger ut av bilder og informasjon av seg selv? Klarer man å tolke de andre som de ønsker? Boyd og Heer (2006) mener at prosessen med å utvikle og tolke sammenheng er et fundament for kommunikasjon, og en konversasjon i seg selv. Konversasjoner oppstår i det mennesker utveksler informasjon i en kommunikatív dans. De deler ikke bare for selvtilfredsstillelse, men for å oppmuntre den andre til å dele tilbake. En opptreden blir en konversasjon når den ikke bare blir iaktatt, men blir en dialog. Sammenhengen er ikke produsert strukturelt, men gjennom opptreden av kollektiv konversasjon. Ved å forandre sine profiler til å fatte interessere hos andre setter deltakerne også scenen for konversasjon og kommunikasjon (2006, 5). Dette skjer også ofte på Facebook når man for eksempel ser at andre har blitt med i en støttegruppe for et humanitært formål, eller blir med i en gruppe eller nettverk for en festival som andre venner har blitt med i. En kan redigerer profilen etter hvordan man ønsker å profilere seg selv ovenfor vennene i sine respektive nettverk.

I følge Boyd og Heer (2006) tjener bilder som konversasjonsanker, mens profilene vil representere individuelle personifiseringer. Innholdet tilfører både kontekst for tjenesten så vel som informasjon om den individuelle identitet. Profiler blir tolket som samtaleanker på samme vis som klær, og tilfører verdifulle signal på det individuelle som potensielle felles interesser. Slik som klær, er også profilsignaler kulturelt situerte, og kan bli mistolket. I noen tilfeller vil profiler utilsiktet føre til misvisende informasjon. Når deltakerne lærer å føre seg på Friendster, utvikler de også signaler som er beregnet på spesielle publikummere (2006, 6). En profil på Facebook vil da bety en slags utvidelse av ens egen personlighet, og hvordan man fremstiller seg via denne profilen vil ha innvirkning på hvordan man ønsker å fremstå, og hvordan andre tolker denne fremstillingen. Dette vil også kunne være en viktig del av en individualiseringsprosess hvor man ønsker å bli tolket på en bestemt måte, men også et redskap til å korrigere sin identitet og samtidig bli korrigert av sine venner.

I en individualiseringsprosess kan nære venner være viktige støttespillere, men kanskje vel så viktig er de ikke fullt så nære vennene som bidrar til informasjon og impulser utenfor det nære nettverket. Granovetter argumenterer at det er mindre sannsynlig at våre bekjente (svake relasjoner) er sosialt involvert med hverandre enn våre nære venner (sterke relasjoner) (Granovetter 1983, 201). På Facebook har man slik en unik mulighet til å hente impulser fra bekjente. Ved å følge med på hva andre er opptatt av kan man få impulser til å utvide sin egen horisont. Dersom man ser nettverksbyggingen ut fra Granovetter (1983) sitt syn, vil Facebook, Myspace og lignende tjenester kunne vise seg å være nyttige for brukerne fordi de får tilgang til informasjon og kontakter på en ny og langt raskere måte enn tidligere.

I følge Granovetter (1983) vil individ med få svake relasjoner være dårlig stilt i forhold til det å motta informasjon fra perifere deler av det sosiale nettverket, og de vil ha begrenset tilgang til lokale nyheter og synspunkter fra deres nære venner. Denne svakheten vil ikke bare isolere dem fra de siste idéene og motene, men kan også stille dem i en ugunstig posisjon på arbeidsmarkedet hvor fremgang og forfremmelse kan være avhengig av å vite om de rette åpningene til rett tid. I tillegg kan det også være vanskeligere å organisere eller bli integrert i politiske bevegelser, siden medlemskap i bevegelser eller målrettede organisasjoner er typiske resultat av rekruttering blant venner. Mens medlemmer av en eller to klikker kan rekrutteres effektivt, er problemet at uten svake bånd, så vil bevegelsesimpulsen skapt på denne måten ikke kunne spres utover denne klikken. Resultatet vil da bli at det meste av befolkningen vil være urørt (1983, 202).

Om man overfører dette til nettsamfunn, vil det da si at dersom man kun tillater nære venner i nettverket er det liten sannsynlighet for å få nye impulser, informasjon og ideer fra omverden. Dess flere venner man får på Facebook, og dess flere grupper og nettverk man tillater seg å være medlemmer av, dess større er mulighetene for at en vil få nye impulser og nyttig informasjon.

Videre hevder Granovetter (1983) at den makroskopiske siden av en slik kommunikasjonsargumentasjon er at sosiale system som mangler svake relasjoner vil være fragmenterte og usammenhengende. Nye ideer vil spres sakte, vitenskaplige bestrebelser vil bli hemmet, og

subgrupper som er skilt ut på bakgrunn av etnisitet, geografi, eller andre karakteristikk vil ha vanskeligheter med å nå *modus vivendi*³ (1983, 202).

Ser man dette i sammenheng med Virilio (1998) vil han hans dystre utsikter for framtiden bli gjort til skamme. Tvert imot vil verden kunne dra nytte av store nettverk og informasjonsspredning. Og for at man skal dra nytte av all den tilgjengelige informasjonen via nettverk på Facebook eller via blogger må man kanskje ta sjansen på at det kan oppstå uheldige konsekvenser. Som Castells (2004) også hevder vil enkeltindivid ha stor nytte av lett tilgjengelig informasjon, og på denne måten også være i stand til å påvirke samfunnet.

I motsetning til tidligere (før internett og mobiltelefoner) kan en slik spredning av informasjon og ideer i dag skje lynrask. Styrken ligger fremdeles i de svake relasjonene, men man har fått flere kanaler og hurtigere spredning. Synliggjøringen av nettverkene er også en ny faktor. Nå kan hver enkelt ha oversikt over sine egne og andres nettverk via skjermen. Denne synligheten ser ut til å være en av drivkreftene bak det å bygge seg nettverk, og en kan spørre seg om det å vise at man har et stort nettverk med de ”rette” kontaktene blir viktigere enn selve nettverket og dets relasjoner.

En kan sammenligne dagens nettsamfunn med det nettverket mobiltelefonen skapte i sin spede begynnelse, og hvordan den forandret kommunikasjon mellom mennesker. Den som ikke hadde mobiltelefon hadde mindre sannsynlighet til å få med seg informasjon om ting som skulle skje i en venneflokk fordi handlingsmønsteret forandret seg. En sluttet å planlegge lang tid i forveien og kunne samles mer impulsivt på grunn av at en kunne nå hverandre uavhengig av tid og rom. På samme måte foregår mye av informasjonsutveksling i dag via nettsamfunn som Facebook og MySpace, og de som ikke er med i disse kan gå glipp av verdifull informasjon.

Personer som er dypt innviklet i private fellesskap kan i følge Granovetter (1983) stå i fare for å ikke være klar over at deres liv faktisk ikke er avhengig av hva som skjer innen gruppen, men av presset langt utenfor deres oppfattelsesevne, og følgelig utover deres kontroll. Fellesskapet kan hindre individ fra å artikulere deres rolle i relasjoner til kompleksiteten til verden utenfor. Det kan virkelig være en tydelig svakhet i sterke relasjoner (Rose Coser sitert

³ Det vil si levemåte.

i Granovetter 1983, 203f). Dette taler til fordel for bruk av nettverkssamfunn hvor man kan utvide sin horisont og få tilstrømninger av ideer og informasjon utenfor sine nære relasjoner. Mange har hevdet at det er usunt og asosialt å bruke tid på Internett. Ut i fra Granovetter's teori kan man hevde at det heller er både sunt og sosialt. Dette er også noen av konklusjonene i rapporten *the Strength of Internet Ties* (Boase et al. 2006) fra *Pew*. De utforsker virkningen Internett har på menneskers liv og i samfunnet generelt. Denne amerikanske undersøkelsen viser at det faktisk ikke er slik at nettkontakten erstatter de mer tradisjonelle kontaktformene. Tvert imot kommer nettkontakten i tillegg, og fører til mer kontakt med sosiale nettverk. Internett og e-post utvider og styrker dermed de sosiale båndene som mennesker har i den fysiske verdenen (Boase et al. 2006).

Granovetter hevder også at bruk av kultur krever motivasjon, og spesielt identifisering med dem som bruker de kulturelle ideene (Granovetter 1983). Følgelig er det verdier, normer, oppførsel og gjenstander som utgjør en subkultur i den grad at individene ser på seg selv som en del av fellesskapet hvor medlemmers egenskaper spesielt gir mening til disse "objekter" (Fine og Kleinman sitert i Granovetter 1983, 216).

Videre hevder Granovetter at likestilt sosialisering med ulike verdier bare kommer til syne i nære relasjoner. Men andre likestilte relasjoner – slik som beundring for noen som er ganske ulik en selv, kan være en viktigere sosialiseringsskilde enn nære vennskap (Granovetter 1983, 220). Dette kan sees i sammenheng med hvorfor mange bruker nettsamfunn for å lage seg nettverk. Man søker nye impulser, informasjon og ideer som man ellers ikke får tilgang til gjennom sitt nettverk av sterke relasjoner. Ved hjelp av ulike søketjenester og enkle søkeord, kan man raskt finne nye impulser og nettverk hvor man kan skape nye relasjoner. I Facebook kan man ved å søke på navn, skoler eller arbeidsplasser finne gamle venner og bekjente. Man kan også søke etter nettverk ut i fra interessefelt, eller opprette egne nettverk.

Granovetter (1983) påstår ikke at *alle* svake forbindelser er sterke, men de fungerer som broer mellom nettverkssegmenter. Svake relasjoner kan hevdes å være viktige når sannsynlighet av å fungere som broer er større enn (og sterke relasjoner er mindre enn) forventet av antallet alene (1983, 229). Ser man på Facebook, kan slike broer være relasjoner som en går gjennom for å finne nye eller gamle venner, informasjon om forestående hendelser enten det er et foredrag eller en konsert. I skrivende stund ser Facebook ut til å eksplodere rundt meg, den

ene etter den andre kjente popper opp fra det ukjente. Utrolig rart, fasinende og litt skummelt å være med når en slik bølge tar av.

Boyd og Donath (2004) sin hypotese er at antallet sterke bånd en person kan fastholde, ikke trenger å være økende ved kommunikasjonsteknologi. Derimot kan antallet av svake bånd øke betraktelig, siden den billige og enkle teknologien er vel egnet for slike bånd (2004, 80).

Det kan være en viss fare for at man samler ”venner” bare for å fylle nettverket, og relasjonene egentlig ikke har noen funksjon. Slike energiske samlere av linker ble i følge Boyd og Donath (2004) ofte referert til som *Friendster whore* på nettstedet Friendster. *Friendster whore* er en nedsettende betegnelse som noen ganger ble brukt selvbespottende, men som også reflekterte den negative reaksjonen til personer som skjønnte at en invitasjon til et nettverk ikke kom fordi de ble sett på som interessante eller ønskede mennesker, men som tilføyelse til en samling linker (2004, 80). I dag ville man kanskje sagt *Facebook-* eller *MySpacehore*, men det klinger ikke særlig bra på norsk. Slike samlere kan imidlertid være lett å gjennomskue siden man på forhånd kan se hvor mange personer de har i sitt nettverk, og man kan velge å avstå fra deres invitasjoner.

Videre spør Boyd og Donath: Hva med mer seriøse nettverksbyggere? Hvilke fordeler henter de fra store samlinger av linker? For noen virker slike steder som synliggjøringsverktøy; som en påminnelse om venner og bekjentskaper. For andre skaper det muligheter til å finne informasjon, stevnemøter og jobb. Dette er mennesker som bruker nettstedene som et utforskende kjøretøy for å navigere i et utvidet nettverk (2004, 80).

På samme vis som Granovetter (1983), mener også Boyd og Donath (2004), at det å være bro mellom to ellers forbindelsesløse mennesker eller grupper, er en strategisk viktig rolle, og særlig dersom det er verdifull informasjon og muligheter som blir delt. Broen, eller kontakten mellom disse separate gruppene, kan få tilgang til en mengde informasjon (2004, 81). Et eksempel på dette kan igjen være en foreleser, som fungerer som bindeledd mellom studenter og andre akademikere. Informasjon som legges ut på deres sider, blir raskt plukket opp av både studenter og kollegaer.

Boyd og Donath (2004) hevder at i den tradisjonelle verden av personlig samhandling, krever det å være bro en atskillig ytelse i tid og energi for å opprettholde et heterogent nettverk, for å

overføre informasjon og frembringe introduksjoner (2004, 81). Ved å bruke av sosiale nettverk som Facebook og MySpace som publiseringsverktøy for ideer og informasjon, vil man derimot mye enklere kunne nå et større publikum uten alt for store anstrengelser.

Ikke bare gjenspeiler sosiale nettverk på Internett vår sosiale verden, men i følge Boyd og Donath (2004) tjener de også som dets grenser. Vi kan bruke nettverk både for å utvide omfanget av mennesker vi kan kontakte, og vi kan bruke det til å begrense mennesker som kan kontakte oss (2004, 81). På den andre siden kan man ved å gjøre alle våre bekjenskaper synlig for alle andre i et sosialt nettverk, også fjerne privatlivets barrierer som mennesker holder mellom ulike aspekt av livet sitt. Når mennesker fra ulike kontekster i ens liv møtes, er det en mulighet for at ulike fasetter fra ens liv vil bli avslørt (2004, 78).

I dag har vi tatt i bruk nye kanaler for å knytte til oss relasjoner og vi fremviser vår identitet på andre arenaer enn tidligere, da mennesker i nærmiljøet var de mest sannsynlige til å utfylle slike roller. Man kan stille spørsmålet om det er teknologien som skaper behovet, eller om det er behovet som skaper teknologien. I tilfellet med Facebook kan man hevde at det var et behov som skapte teknologien, siden skaperen var en ung student som ville holde kontakt med sine venner (Chonin 2005). Men for alle oss som kom etter og hengte oss på bølgen, skapte teknologien et behov.

Før Internett kom hadde man det Wellman (2002) kaller skoeskerelasjoner, hvor familie, kollegaer, venner og så videre ofte var separert fra hverandre. Ved hjelp av teknologien kan man i dag se eksempler blant annet på Facebook, at man har flere krysninger mellom forskjellige sfærer av relasjoner. Teknologien gjør det også mulig for oss å samhandle med andre mennesker ut i fra interesser og ikke nødvendigvis det geografisk ståsted. Relasjoner mellom mennesker har fått en ny struktur, en nettverksstruktur. Wellman (2002) hevder at vi har alle blitt noder i et stort nettverk. Ved hjelp av en mobiltelefon kan man i dag samhandle nær sagt med hvem man vil, når man vil og hvor som helst. Vi har selv blitt portalen til å motta og sende informasjon ut i verden og ved å delta i sosiale nettverkssteder har vi fått vår egen kringkastingsplattform.

Slike nettverksstrukturer kan ha både positive og negative konsekvenser. Noen positive konsekvenser er at man nå kan dele informasjon, få nye ideer, nye impulser og nye venner gjennom sosiale nettverksteder som Facebook eller MySpace. I tillegg kan man gjennom

blogging kanskje til en større grad også reflektere og få bekreftelse på sin egen identitet. Dette er også i tråd med Castells (2004) sitt syn om at nettverkssamfunnet tilfører større demokrati og en jevnere maktfordeling, samt informasjon til enkeltindivid. Castells (2004) introduserer begrepet *informasjonalisme* som henspeiler til at nettverkssamfunnet muliggjør en sosial organisering hvor makten nå er innbakt i informasjonsteknologien. Sett ut ifra et individualiseringsprosessperspektiv kan individ ved hjelp av informasjonsteknologien lettere skape relasjoner med personer som appellerer til ens eget selv, og knytte disse til seg gjennom samhandling på sosiale nettsteder, og dermed også ha større påvirkningskraft over sin egen individualiseringsprosess.

De negative konsekvensene med store synlige nettverk kan være at de ulike små nettverkene i ens liv (jamfør skoeskene til Wellman) nå krysser hverandre. Denne synligheten kan bli problematisk når både sjefen og ens nærmeste venner befinner seg i samme nettverk. En kan også komme i fare for å dele for mye informasjon, eller at informasjonen man deler blir mistolket av mottakerne. Når informasjon først blir lagt ut på Internett vil det også by på problemer å fjerne den, selv om vi har lovverket på vår side. Virilio (1998) spådde at nettverkssamfunnet ville bli en trussel for menneskeheten. Verden kom til å bli mindre, og når uhell først skjedde ville det ramme langt flere og hardere enn før Internett. Og makten hevdet han ville forbli hos dem som allerede hadde makt.

Granovetter (1973) argumenterer for hvordan man kan benytte seg av svake relasjoner for å få tilgang på informasjon og nye impulser, og at disse ofte er de sterkeste relasjonene. Boyd og Donath (2004) på sin side mener at man har bruk for både svake og sterke relasjoner. Svake relasjoner tilfører også informasjon og nye impulser, mens de sterke er de som gir oss støtte når vi trenger det.

Facebook og MySpace er sosiale nettverkssteder hvor man kan sosialisere og individualisere seg gjennom samhandling med andre brukere. Slike sosiale nettverksteder gjenspeiler ofte et individs sosiale nettverk, og gir et oversiktlig bilde av hvem man er, eller tilstreber å være. Det å ha mange venner i slike nettverkssamfunn, eller det at det ser ut som man har mange venner, vil også ha en betydning i forhold til den sosial kapital. Det at man har venner og de rette vennene vil kanskje være like viktig for den enkelte i en individualiseringsprosess som hvem man samhandler med. I en slik prosess vil profiler på MySpace eller Facebook i følge Boyd og Heer (2006) fungere som representasjon av ens identitet. Konsekvensene av slike

nettverk blir ofte at man krysser ulike segmenter av hverdagslivet og mister kontroll over hvor de ulike relasjonene ens hører til. Det er for eksempel ikke sikkert man er like begeistret over at kollegaer får se private bilder fra en vennetur.

Kanskje har ikke individs sosialisering og individualiseringsprosesser forandret seg så mye på grunn av Internett og nettverkssamfunn. Teknologien har likevel gjort det langt enklere å identifisere seg med og samhandle med andre, samt at selve nettverkene med tilhørende relasjoner er blitt synlige og kan tilføre oss informasjon på en måte som tidligere ikke var mulig.

5 Bloggere med Nettverk

Case: 1: Frøken Skavlan

Jeg har valgt Frøken Skavlans⁴ blogg for å forstå hvordan man kan fremvise sin identitet gjennom blogging og ved å delta i et nettverk sammen med andre bloggere. Tekstene hennes omhandler ofte temaer som opptar henne i hverdagen. Ting hun funderer over, rariteter og morsomme historier hun opplever enten hun sitter på bussen, på kafé og drikker café latte, når hun er på jobb eller i familieselskaper. Jeg har valgt Frøken Skavlan fordi hun skriver og reflekterer over det å være en blogger og er tilsynelatende autentisk i sin selvrepresentasjon. Tekstene hennes viser også at hun vektlegger det nettverket hun har av andre bloggere og at hun setter pris på samhandling med dem.

Frøken Skavlan er en anonym blogger som vil være et godt eksempel på en blogger som er i stand til både å fremvise og rekonstruere sin identitet via bloggen. I sin blogg *Først & Sist*, kommenterer Frøken Skavlan det hun opplever i hverdagen sin og ved å være anonym har hun også mulighet til å utforske sin identitet uforstyrret. Jeg vil presentere Frøken Skavlan nærmere underveis i dette kapittelet.

Frøken Skavlan skriver under pseudonym som 55 prosent av alle bloggere gjør. I følge *Pew* sin undersøkelse av 19. juli 2006 om hvem som blogger, er det 55 % av disse som blogger anonymt eller under pseudonym (Lenhart og Fox 2006). Dette viser at Frøken Skavlan er langt fra alene om å opptre anonymt som blogger, hun tilhører flertallet. I kapittel 3 trakk jeg inn Viviane Serfaty (2004) som bruker metaforen speil og slør om skjermen som skiller en blogger fra omverden. Ved å bruke skjermen som slør mener Serfaty (2004) at man kan utforske sin identitet uten forstyrrelser og uten frykt for å bli gjenkjent og ved å bruke skjermen som speil kan man reflektere over hvem man er og lettere gjenkjenne seg selv (Serfaty 2004, 12ff). Danah Boyd (Boyd 2002) som også ble nevnt i Kapittel 3, mener at slike digitale speil kan være et verktøy for refleksiv selvbevissthet (Boyd 2002, 11). Frøken Skavlan vil gjennom det hun skriver kommunisere med andre bloggere og slik være i stand til å fremvise sin identitet gjennom bloggen sin.

⁴ <http://skavlan.blogspot.com> (25.10.2007)

Frøken Skavlan har også et nettverk av andre bloggere som hun samhandler med gjennom kommentarer. Samhandling med andre er en viktig del av en individualiseringsprosess. Walter Truett Anderson (2000) som ble nevnt i kapittel 2, hevder at språket og mellommenneskelig kommunikasjon er av stor betydning i utviklingen av identitet, og for å kommunisere er man avhengig av å ha noen å kommunisere med. I Frøken Skavlans tilfelle vil samhandling med andre bloggere danne et nettverk hvor de både kan fremvise og korrigere sin identitet gjennom å kommunisere med hverandre. Ved å presentere og analysere deler av hennes bloggposter og tilhørende kommentarer, vil jeg vise at hun er reflektert i forhold til hvorfor hun blogger, samtidig som hun også reflekterer over hvem hun samhandler med. Gjennom å skrive i bloggen søker Frøken Skavlan også tilbakemelding fra de andre bloggerne i nettverket hennes, og selve nettverket og samholdet mellom dem vil være en av hovedgrunnene for å blogge.

En blogg som Frøken Skavlans er bevisst publisert og offentliggjort og jeg regner henne som forfatter, ikke forskningsobjekt. I følge *Association of Internet Researchers* (2002) sin etikkguide heter det blant annet:

Are participants in this environment best understood as “subjects” (in the senses common in human subjects research in medicine and the social sciences) – or as authors whose texts/artifacts are intended as public?

If participants are best understood as subjects in the first sense (e.g., as they participate in small chatrooms, MUDs or MOOs intended to provide reasonably secure domains for private exchanges), then greater obligations to protect autonomy, privacy, confidentiality, etc., are likely to follow.

If, by contrast, subjects may be understood as authors intending for their work to be public (e.g., e-mail postings to large listserves and USENET groups; public webpages such as homepages, Web logs, etc.; chat exchanges in publicly accessible chatrooms, etc.) – then fewer obligations to protect autonomy, privacy, confidentiality, etc., will likely follow.

Med dette grunnlaget velger jeg derfor å se på teksten til Frøken Skavlan som publisert tekst som kan behandles på samme måte som for eksempel en roman, en utgitt dagbok eller en avisartikkel. Blogger er ofte private, men like fullt offentlig tilgjengelige. Dette er også Frøken Skavlan fullt klar over og gir uttrykk for i bloggen sin *Først & Sist*, i en post skrevet 25.10.2007:

Kjære lesere.

Jeg innser at vi bloggere har en stor oppgave i å hjelpe resten av Norges befolkning. De googler etter alt mulig - og vi har mulighet til å gi de svarene.

For litt over en uke siden skrev jeg en post om [bokhyller og sjekking](#), og etter det har det ramlet inn med mennesker som har googlet ordet "sjekketriks".

Det er med andre ord endel (på de siste to dagene: seksten personer) som leter og leter internett

rundt etter sjekketriks. Folk trenger hjelp!
Og der kommer vi i bloggerbyen inn.
Kan du hjelpe med dine sjekketriks?

(At bloggen min er sjette treff ved søk etter sjekketriks er kanskje litt bekymringsfullt i seg selv.)

I denne bloggposten gir Frøken Skavlan ikke bare uttrykk for at hun vet at hun blir iaktatt av andre, men hun ser på seg selv som del av et fellesskap i det hun kaller bloggbyen sin, og hun oppfordrer andre bloggere til å hjelpe folk utenfor bloggbyen. I kapittel 2 var jeg inne på hvordan det moderne individ er i stand til å individualisere seg selv ved at man er refleksive. Vi spiller ulike roller og bruker ulike masker alt etter hvilken situasjon vi er i. I dette tilfellet vil Frøken Skavlans blogg være en sosial arena, samtidig som det er en scene hvor handlingen som utspinner seg vil være hennes liv og hennes relasjoner vil være hennes publikum og medspiller. Hun vil være både hovedperson og regissør i egen blogg.

Hvem, hva og hvorfor?

Jeg vil nå bevege meg videre for å se nærmere på hvilke motivasjoner som kan ligge bak det å blogge. Hvem blogger? Hvorfor blogger man og hva blogger man om?

I en undersøkelse gjort av Bonnie A. Nardi, Diane J. Schiano, Michelle Gumbrecht og Luke Swartz (2004) om hvorfor vi blogger, fant forskerne at det overveiende flertallet av dem som blogger er vanlige mennesker som skriver for et lite publikum. De har sett på blogging som en form for personlig kommunikasjon og uttrykk, med et spesielt blikk på motivasjonen som driver individ til å lage og opprettholde en blogg (Nardi et al. 2004, 41). Man kan ha ulike grunner for å blogge og gjennom dybdeintervju med sitt utvalg av bloggere, oppdaget de fem ulike hovedgrunner til at disse blogger: 1. for å dokumentere sitt liv, 2. for å kommentere og ytre sine meninger 3. for å rense sitt sinn, 4. bloggen som muse og inspirasjon gjennom artikulering av ideer gjennom skriving, 5. for å opprettholde et felles diskusjonsforum og tilhørighet i et bloggsamfunn. (Nardi et al. 2004, 43ff).

I dette casestudiet jeg vil vise at det er særlig motivasjonsgrunn 2. og 5. som vil kjennetegne Frøken Skavlans blogg. Hun bruker sin blogg for å kommentere og ytre sine meninger og som et felles diskusjonsforum i sitt nettverk av medbloggere. Men først og fremst vil jeg se hvordan hun er i stand til å fremvise sin identitet gjennom det hun skriver i bloggen sin. Hovedfokuset vil altså være Frøken Skavlans blogg som en uttrykksform og ikke som et medium. Forskjellen er at som medium er en blogg et kommunikasjonsmiddel som gjør at

man kan nå ut til omverdenen, mens uttrykksformen er hva man uttrykker og på hvilken måte man kommuniserer med andre bloggere i et nettverk.

Siden vi etter hvert er blitt vant til å bruke Internett og samhandle med andre mennesker der, er det naturlig at vi også fremviser vår identitet på sosiale nettsteder. Lilia Efimova og Stephanie Hendrick (2005) mener også at blogger i økende grad er blitt en slags online identitet for deres forfattere. De fleste bloggene blir forfattet av enkeltindivid og oppfattes som uredigerte og usensurerte personlige stemmer (Winer, 2003 sitert i Efimova og Hendrick 2005). Denne fremvisningen av identitet fører også til at man danner sosiale relasjoner og nettverk hvor det er naturlig at man samhandler med hverandre på samme måte som man gjør ellers i hverdagen.

Efimova og Hendrick (2005) mener at selv om blogger blir oppfattet som et enkelt publiseringsverktøy som muliggjør individuelle uttrykk i offentligheten, er det økende bevis for at det er knyttet sosiale strukturer rundt blogger. Bloggerne sine normer og praksis som sosialisering har også innflytelse på bloggingen. Når det oppstår kontakt mellom blogger og deres forfattere, mangler det ofte klare grenser eller klare medlemskap siden de ikke oppholder seg i et fellesrom. Dette er en utfordring for forskere som vil studere dem (Efimova og Hendrick 2005). I motsetning til andre typer sosiale nettsteder hevder Efimova og Hendrick (2005) at det oppstår et bloggsamfunn mellom bloggen og andre forfattere og ikke mellom en delt fellesarena. På den ene siden fremstår det som paradoksalt når høyst personlige rom som blir vaktet av individer resulterer i oppkomsten av sosiale strukturer som kalles bloggsamfunn. På den andre siden er det ikke uvanlig at mennesker er vant med å bo i byer hvor private hus og fellesarenaer smelter sammen og tilfører rom både for individ og fellesskap (2005).

Slik kan man da si at en blogg kan være både et privat rom hvor forfatteren skriver og oppfatter sin blogg som høyst privat, samtidig som han inviterer inn andre og er klar over at de leser og kommenterer det han skriver om. En som blogger oppholder seg ikke bare i sin egen blogg, men beveger seg inn i andre sine blogger og legger igjen kommentarer der.

Efimova og Hendrick (2005) argumenterer for at Quentin Jones (1997) sin bymetafor vil være fruktbar for å analysere blogger, fordi metaforen beskriver forskjellen mellom virtuelle samfunn og virtuelle bosetninger. Et bloggsamfunn kan da ut i fra en slik bymetafor sies å

være en virtuell bosetning, der det kan være vanskelig for utenforstående å oppdage grenser og samhandlingsmønster mellom deltakerne. Efimova og Hendrick (2005) diskuterer ikke Facebook spesifikt, men ut fra deres begreper vil Facebook i motsetning til et bloggsamfunn være et virtuelt nettsamfunn med klare grenser og tydelige bånd mellom brukerne og rommene de beveger seg i der. Efimova og Hendrick (2005) prøver også å bruke arkeologimetaforen til Jones (1997) for å sammenligne og lokalisere en virtuell bosetning hvor bloggere er ”bosatt” med arkeologiske utgravningsmetoder. Man må vite hva man ser etter før man begynner å grave. Når man har funnet artefaktene, må man tolke deres mening for å bestemme seg om man vil utvide utgravningen samtidig som man må vite når man skal stoppe (Efimova og Hendrick 2005).

Jeg vil kunne avdekke en slik lokalisering av bosetning av bloggere i Frøken Skavlans nettverk ved å se hvem som kommenterer på hennes bloggposter, men også ved å gå inn på de andres blogger og se om Frøken Skavlan også kommenterer på deres bloggposter.

Efimova og Hendrick (2005) støter imidlertid på tre problem når de vil tilnærme seg bloggsamfunn etter arkeologiske metoder. Det første problemet er at ulike strukturer i bloggsfæren gjør at man ikke alltid vet hvor man skal starte ”utgravningen”. For det andre utsettes bloggarkeologen for mye ”teasing” (forlokkende) data (det vil si at en mengde artefakter er tilgjengelig, men flesteparten av dem er vanskelig å få tak i), hvilket kompliserer beslutninger om metoder for datasamling og artefakter som kan være kulturspesifikke, slik at man må være forsiktig med hvordan man tolker dem. Til slutt vil sjansene for å oppdage et bloggsamfunn eller bloggboetning være avhengig av utvalget av blogger man velger for analysen, da sosiale strukturer kan variere mellom det de kaller free-floating blogger, A-liste blogger med mange innkommende forbindelser eller spredte klynger av gjensidig lenkede klynger med blogger (Efimova og Hendrick 2005).

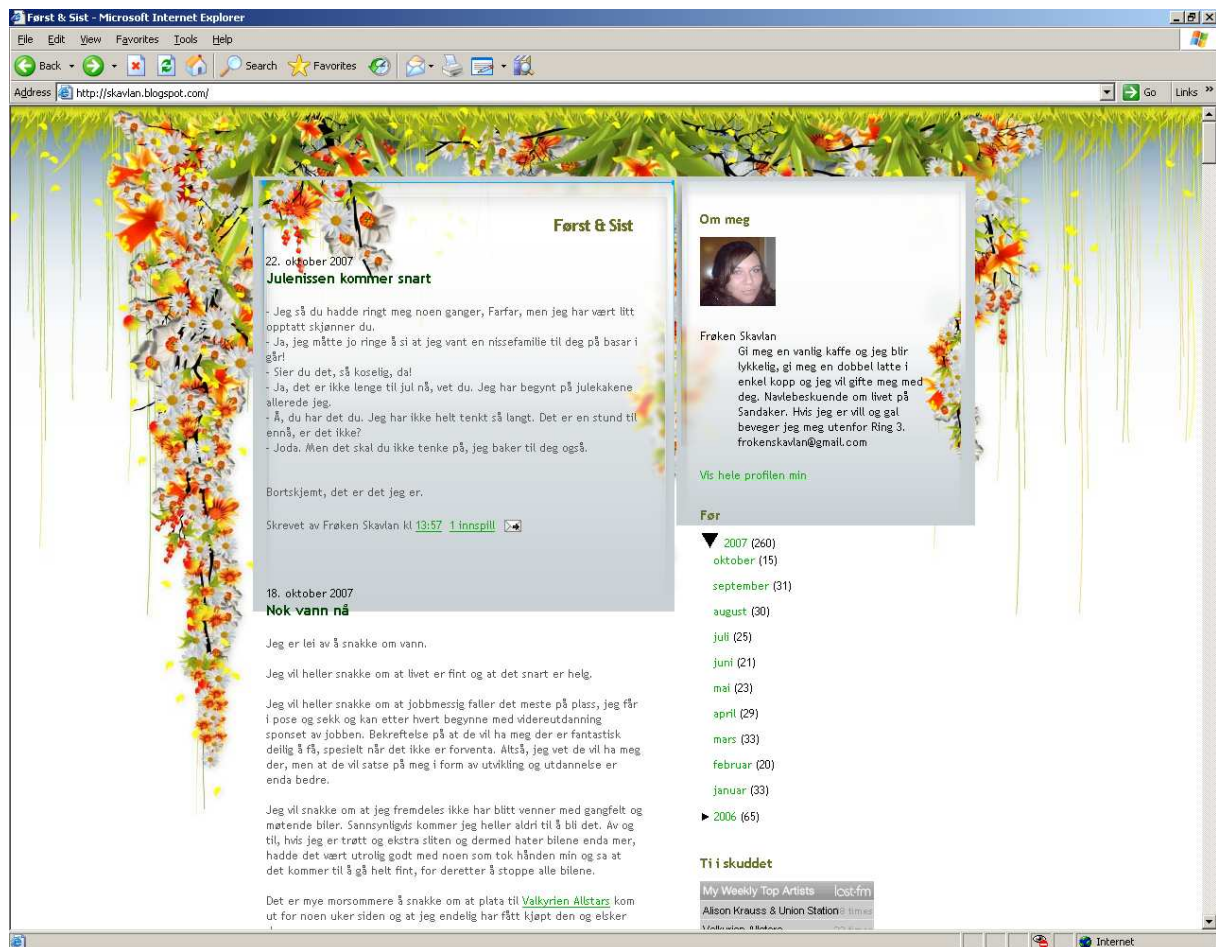
Slik jeg oppfatter det har Frøken Skavlans blogg og hennes nettverk et bosetningsmønster av spredte klynger med gjensidig lenkede klynger av blogger. Noen av bloggerene lenker direkte til hverandre, som for eksempel Frøken Skavlan og Lothiane, Frøken Skavlan og Esquil, Frøken Skavlan og Britt M., mens andre kommenterer regelmessig på hverandres blogg uten å ha lenket til hverandre. Når det gjelder ”teasing” data har jeg ikke støtt på dette problemet, viss det da ikke også gjelder at man hele tiden står i fare for å klikke seg langt vekk fra den

bloggen man egentlig skal granske, fordi man ofte kommer over andre interessante blogger å lese underveis.

Frøken Skavlan

I et forsøk på å bruke en slik arkeologimetode, har jeg tatt utgangspunkt i Frøken Skavlans blogg for å se hvilke andre bloggere hun samhandler med. Frøken Skavlan er en reflektert ung kvinne som presenterer seg selv slik (se Figur 7):

Gi meg en vanlig kaffe og jeg blir lykkelig, gi meg en dobbel latte i enkel kopp og jeg vil gifte meg med deg. Navlebeskuende om livet på Sandaker. Hvis jeg er vill og gal beveger jeg meg utenfor Ring 3.

Figur 7. Frøken Skavlans blogg, *Først & Sist*.

Ikke bare har Frøken Skavlan tatt navnet til den ikke ukjente Fredrik Skavlan, men hun har også kalt opp bloggen sin etter hans populære talkshow på NRK, *Først & Sist*. Dette gir oss umiddelbare assosiasjoner til et talkshow hvor verten alltid er den samme, og gjestene som er med blir fornyet hver gang. Skavlan på TV er aldri alene, han har alltid noen å snakke med i sitt talkshow. Skavlan samler en gruppe mennesker i studio, og så diskuterer de aktuelle temaer hvor alle i gruppen deltar aktivt og kommer med innspill og kommentarer. I

motsetning til Fredrik Skavlan har Frøken Skavlan gjester som stadig vender tilbake og besøker bloggen hennes. Frøken Skavlan kan stå som et godt eksempel på hvordan en blogg kan brukes som kommunikasjonsmiddel. Hun er selv vertinne i sin egen blogg, og samler andre bloggere rundt seg ved å diskutere temaer i sitt liv og sin omverden som hun har behov for å diskutere med andre. Hovedpoenget med hennes blogg og mange andres blogger, er også diskusjon og kommunikasjon med andre bloggere, og at hun aldri er alene, men trenger innspill fra gruppen av bloggere rundt seg.

Frøken Skavlan er tydelig bevisst på at hun vil være anonym blogger, og beskytter sin blogg ovenfor sine nærmeste venner og sin familie. Da hun ble konfrontert av sin mor som spurte om hun blogget, nektet hun hardnakket for at hun gjorde det. Som hun sier det selv i en bloggpost 21.6.2006:

Du får meg ikke ut av skapet frivillig. Jeg trives her. Det er trygt og godt.

Samtale mellom Fru og Frøken Skavlan:

- Har du hørt hvor datteren til sønnen til kona til onkelen min har fått jobb?
- Ja, leste det i dagboka hennes på internett. Altså - hun skriver på..(Forberedt på å legge ut i en lengre forklaring til mamma om hva en blogg egentlig er)
- Bloggen hennes mener du?
- Ehh..Ja. Du burde gå inn og se, hun skriver bra.
- Å ja. Har du blogg, Frøken?
- Ehh. Nei, har selvfølgelig ikke det! Bare kom over den tilfeldig, skjønte hvem hun var..

Noen måneder tidligere - på jobb. Samtale mellom Frøken Skavlan og diverse kollegaer om noen som fikk sparken. Jeg vet mer om personen enn de fleste; leser da bloggen. Klarer ikke å la være; sender ut en mail med linken, vi er sladrekjerringer, og alle er forbauset over informasjonen.

Flere linker spres til fellesskapet i tiden framover, flere kjente som bretter ut livet sitt i forskjellig grad, men jeg røper aldri mine kilder, spiller til en forandring Tause Frøken Skavlan. Og blogg? Nei, jeg har ikke blogg!

Historien gjentok seg nylig, vi snakket om noen som alle kjente og jeg slenger ut linken til personens blogg. "Jeg vet bare mye om blogger, men skriver ikke selv..."

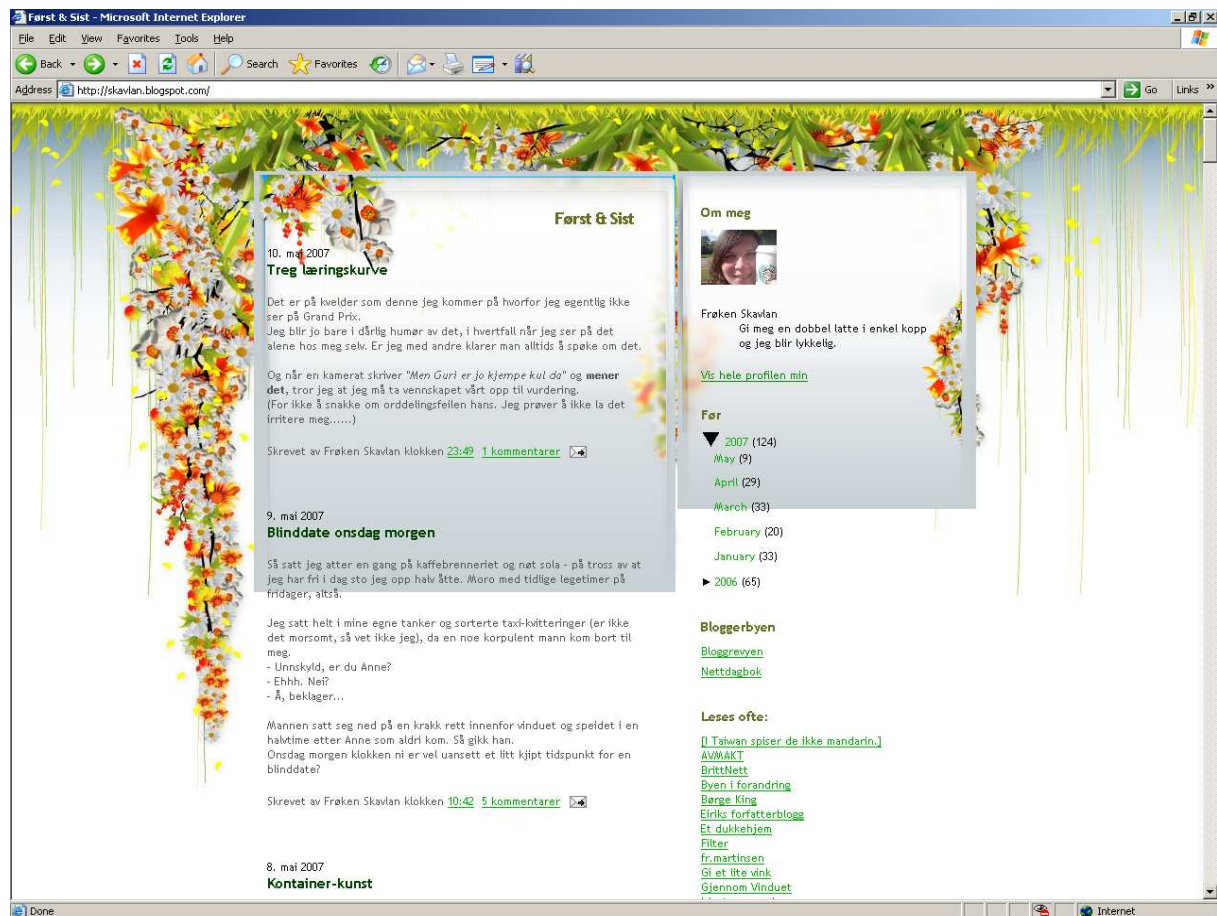
Tror ikke det er vanskelig å gjenkjenne meg ut fra bloggen min.
Men den premien skal du få hvis du kjenner meg og har klart å spore meg opp.
For jeg vil ikke ut av skapet. Jeg liker meg her. Skapblogging er trygt og fint.

Det kan virke som om Frøken Skavlan ønsker å ha en blogg hvor hun kan være anonym, og at hun vil beskytte det nettverket og de relasjonene hun har opparbeidet seg der. I stedetfor å annonsere sin blogg for venner, venter hun til de eventuelt finner henne selv.

Om å komme ut av skapet

Da jeg begynte å følge med i bloggen til Frøken Skavlan brukte hun et profilbilde hvor hun var delvis skjult bak kaffekoppen sin (se Figur 8). Men for kort tid tilbake skiftet hun dette ut med et bilde som tydelig kan vise hvem hun er (se Figur 7). Frøken Skavlan skrev da denne posten 15.1.2007 om det å være anonym blogger:

(Jeg er på en måte på vei ut av blogger-skapet siden jeg har fått bilde av meg selv på profilen min. Har riktignok hatt det hele tiden, men her spiller jeg ikke piano som treåring, ei eller har kledd meg ut for karneval som femåring. Her gjør jeg det jeg kan best; å drikke kaffe i sola.)

Figur 8. Den gamle versjonen av Frøken Skavlans profilbilde.

Kanskje har Frøken Skavlan blitt mer trygg på hvem hun er, siden hun nå bruker et gjenkjennelig bilde på sin profil (se Figur 7)? På det forrige bilde var hun mer tilslørt (se Figur 8), samtidig var også måten hun beskrev seg selv på enklere i begynnelsen:

Gi meg en dobbel latte i enkel kopp og jeg blir lykkelig.

Hun bruker fortsatt pseudonym. Men det at hun har skaffet seg et solid nettverk av venner i bloggverden gjør at hun kanskje føler seg tryggere, og føler at de støtter henne, samtidig som

hun er blitt en mer erfaren blogger som ikke lengre er fremmed for tanken om at hun kan bli oppdaget som en blogger av nettverket sitt utenfor bloggspæren.

Kommunikasjon og relasjoner

Frøken Skavlan kommuniserer noen ganger med bilder i bloggen. Det er da gjerne naturbilder eller morsomme motiver som hun kommenterer (se Figur 9) eller lar bildene tale for seg selv. Men hittil har Frøken Skavlan ikke postet bilder av seg selv eller andre personer, unntatt da hun postet bilde av sine fætter (se Figur 10) i en bloggpost 22.8.2007.

Figur 9. Katter.

Figur 10. Fætter.

Men det er den skriftlig kommunikasjonen som er den viktigste formen for identitetsfremvisning i Frøken Skavlans blogg. Gjennom språket formidler hun nyanser av sin identitet, og gir leserne et inntrykk av hvem hun er som person, hvilken smak hun har i forhold til musikk, litteratur og så videre. Vi husker fra kapittel 2 at Walter Truett Anderson (2000) argumenterte sterkt for at det var nettopp språket som skapte og konstruerte selvet. Han mener at det ville vært vanskelig å finne vår personlige identitet uten det nettverk av symboler som vi er definert innenfor, og den indre monologen som vi stadig bruker til å minne oss selv om hvem vi er og hvem vi tror vi er (Anderson 2000, 34ff). Ved å lese Frøken Skavlans ulike bloggposter og lesernes kommentarer på det hun har skrevet, har jeg prøvd å danne meg et bilde over hvem hun er og hva hun uttrykker og ikke minst hvem andre hun samhandler med. I følge Efimova og Hendrick (2005) vil også bloggposter som trigger tilbakemelding fra leserne være artefakter som kan tyde på en bosetning mellom bloggere. På samme måte vil også lenkemønstret indikere at det er relasjoner mellom bloggerne (Efimova og Hendrick 2005). Dersom man også ser på hvilke bloggere som lenker til hvem, kan man på denne måten danne et samhandlingsmønster og et bosetningsmønster ut fra en blogg. I en bloggpost 5.5.2007 skriver Frøken Skavlans om det som jeg tolker som et første møte med sine medbloggere:

Kvelden i går på tjue ord:

Bloggere er ikke skumle mennesker. Tre jenter bruker ikke særlig lang tid på å spise opp en bolle med potetgull.

Hvorpå kommentarene fra Viidar og Heidi indikerer at de også var der:

[Viidar](#) sa...

Godt vi ikke er skumle!

Og var det ikke strengt tatt mannen bak dere med den laaange arma som spiste bollen med chips? :)

Bra du kom! :)

[Heidi](#) sa...

Jeg håper at jeg får anledning til å mingle litt mer ved en senere anledning! :-) men nå har vi i allefall ansiktene på plass, så da er kanskje litt lettere å komme i snakk om vi løper på hverandre utenom festligheter undertegnede må si fra seg...

[Frøken Skavlans](#) sa...

Vidar: Takk for at jeg fikk komme!:) Veldig koselig! (Og selvfølgelig var det han rare mannen som spiste chips...)

Heidi: Koselig å møte deg, selv om det ikke ble så lenge! Og ja, litt enklere når man først har møttes en gang...

Her ser det ut som om det har vært en hyggelig sammenkomst mellom Frøken Skavlans og hennes medbloggere Viidar og Heidi. Dette kan leses ut fra kommentarene og lenkingen til og fra hverandres blogger.

Ved et annet tilfelle ser det ut som om Frøken Skavlan har blitt gjenkjent på kafé av en annen blogger, Britt M., som ikke ga seg tilkjenne offline, men seinere tok skrittet i en kommentar på Frøken Skavlans bloggpost 14.4.2007 om Facebook og det å bruke tid på Internett:

Jeg og ei venninne snakket om alt og ingenting da tiraden under kom fra henne:

- Vi satt der da og alle snakket om det der facebook-greiene. Og jeg hadde ingenting å komme med. For jeg synes det bare er teit! Jeg mener, de satt oppe om nettene for å bruke tiden sin på sånt tull! Altså, alt som tar tid på nettet, det gidder jeg ikke. Jeg tenker bare "Få dere et liv!". Jeg vet jo ikke hva det er, men jeg gidder virkelig ikke kaste bort livet mitt på sånt. Der går grensen.

....jeg fant ut at det kanskje ikke var det rette tidspunktet å fortelle om bloggen min....

Igjen ser vi hvordan Frøken Skavlan prøver å beskytte seg selv og bloggen sin ved å unnlate å nevne det faktum at hun selv deltar i sosiale nettsamfunn. Hvorpå en rystet Britt M. kommenterer følgende om den saken:

[Britt M.](#) sa...

Hva? Her hadde du den muligheten til å forsøke å bloggfrelse, også kastet du den bort!?)
ps: hvis det var deg som satt og drakk kaffe på Colletts i dag, så overveide jeg å gå bort, men jeg kom ikke på en bra introduksjon... Hvis ikke det var deg så var det jo fint at jeg ikke dumma meg ut :)

[Frøken Skavlan](#) sa...

Det er en av mine aller beste venninner, men når det gjelder nerdeting er vi visst en smule forskjellige;)

Og wæææh!

Jeg drakk for en gangs skyld ikke kaffe, men JO, jeg var på Colletts i dag. Sånn rundt tre-tida om jeg ikke husker feil..

Så hvis du så to personer, den ene med en henslengt krykke, sitte å lese aviser og egentlig ikke snakke så mye sammen er det stor sjanse for at det var meg og brodern:)

(Og nå prøver jeg for harde livet å huske hvordan folk rundt oss på collets så ut;)

[Britt M.](#) sa...

Hehe, ja da var det deg jeg ikke turte å snakke til. Neste gang skal jeg ta motet til meg altså! :D

[Frøken Skavlan](#) sa...

Britt: iiik;)og ja, gjør det:)

[Esquil](#) sa...

har du ikke merket at du er på facebook selv

[Frøken Skavlan](#) sa...

Er jeg det ???(Men jeg redigerte innlegget nå. Litt mer forklarende;)

[Ithil](#) sa...

Ah, nå ble det mer tydelig :)

Jeg somlet litt med å logge av og plutselig ble jeg "funnet" av en jente som vokste opp på samme sted som meg og der røk mine planer om en tidlig kveld med en bok :p

Men jeg synes fremdeles at Facebook mangler noe som gjør det mer interessant enn Gaysir.

Ved en senere anledning, på en trikk i Oslo kom maskefallet for Frøken Skavlan, og i en post 14.8.2007 skriver hun dette:

I går på trikken var det plutselig noen som spurte meg:

- Kan jeg spørre deg om en ting? Blogger du?

Tusen tanker raste gjennom hodet mitt, skal jeg si nei, hvem er du, skal jeg si ja, hva gjør jeg nå?

Jeg sa ja.

Og hun som spurte meg var ingen andre enn [Britt M!](#) Med andre ord ingen skummel stalker. (Tror jeg da.) Uansett veldig koselig å møte henne, på tross av at jeg har forlatt Bislett til fordel for Sandaker.

Så nå synes jeg ikke vi har noen unnskyldninger for å ikke finne ut av det store [fotspor-mysteriet](#), eller hva Britt?

Ut fra den arkeologiske metoden (Efimova og Hendrick 2005), kan man se at både Frøken Skavlan og Britt M. lenker til hverandre og kommenterer hverandres blogger og kan da sies å være del av samme nettverk eller bosetning i bloggverden. Andre spor som tyder på at Frøken Skavlan omgås andre bloggere fysisk, er et møte med Lothiane som hun skriver om i bloggposten 28.10.2007:

På vei ned til byen innså jeg at det ikke lenger er skummelt å møte bloggere. Vi er jo mennesker vi også. Jeg hadde tilbragt en stund i høstsola på Røa med [Lothiane](#). Høstsola varmer som kjent ikke særlig mye, skinnet bedrar, og det var kaldt. Koselig, men kaldt.

Det er tydelig at Frøken Skavlan har fått nære relasjoner til noen av sine medbloggere, og det blir naturlig for dem å møttes ansikt til ansikt utenfor bloggøsfæren. At Frøken Skavlan også tenker på sine medbloggere ellers i hverdagen kommer tydelig frem i denne posten fra 7.5.2007:

Jeg leste om Patti Smith i et blad for noen uker siden, da tenkte jeg på [Fr. Martinsen](#) (Og hun har faktisk akkurat skrevet et innlegg om nettopp Patti Smith)

På tv går det en irriterende reklame for "Heitur Pottir", og da tenker jeg på [Ragnhild](#). Ikke fordi Ragnhild på noen måte er irriterende - men fordi Ragnhild og Island henger sammen.

For noen dager siden så jeg plutselig en haug med uåpna serviettpakker i en skuff. Da tenkte jeg på [Tine](#). (Eller egentlig moren til Tine. Litt skummelt å plutselig tenke på mødrene til bloggerne jeg leser hos)

Jeg så en sekkepipe-spillende mann i byen for en stund siden, og da tenkte jeg på [Lothiane](#).

Hvis jeg tilfeldigvis ser på Migrapolis kan jeg komme til å tenke på [Ithil](#) - fordi det var et innslag om henne der for noen år (!) siden.

I dag tenkte jeg på [Britt M.](#) da jeg gikk av bussen utenfor Collets Café - bare fordi hun spionerte på meg (eller så meg...) der for en stund siden.

Og etter fredagens fest kommer jeg sikkert til å forbinde [Kristin](#) med både truser, forhud og potetgull.

(Jeg kunne fortsatt på denne listen i timesvis.....i hvertfall i flere minutter.)

Poenget mitt?

Folkens, dere infiltrerer hjernen min på skumle måter. Skummelt. Men jeg er ikke redd.

Disse utdragene fra bloggposter viser at bloggere ikke er originaler som lever og skriver for seg selv, men tvert i mot er de svært så sosiale og omsorgsfulle ovenfor sine medbloggere.

Gjennom kommunikasjon med hverandre via kommentarfeltene får de impulser og ideer, og de skaper relasjoner og føler tilhørighet til hverandre. Bloggerene danner seg små samfunn og bosetninger, hvor de samarbeider og støtter hverandre på samme måte som ellers i samfunnet. Dersom vi husker tilbake til kapittel 4, argumenterte Barry Wellman (2002) for at sosiale relasjoner tidligere kunne sammenlignes med små skoer, mens man nå ofte har større sosiale nettverk som følge av blant annet Internett. Frøken Skavlan og de andre bloggerene i hennes nettverk ser ut til å ha en god tone, nesten som om de har kjent hverandre veldig lenge. Dette kan tyde på at de stoler på hverandre og føler en sterk tilhørighet til hverandre. Det er en begrenset gruppe bloggere i gruppen Frøken Skavlan deltar i. Man kan bli fristet til å kalle det for skoer-relasjoner. Grunnen til det er at Frøken Skavlan er bevisst over sin rolle som anonym blogger og ikke umiddelbart vil inkludere sine venner og bekjentskaper utenfor dette nettverket til å ta del i dette nettverket. Hun oppfatter dette nettverket som en hemmelig oase, hvor hun kan få utløp for sine motivasjoner for å blogge. Gjennom bloggen får hun både bekreftelse på sin egen identitet, hun kan uttrykke følelser hun kanskje ikke like lett kan dele ellers i hverdagen, samtidig som hun både får nye impulser og inspirasjon gjennom skrivingen. Ved å bruke bloggen som en ekstensjon av sin identitet på Internett får hun også tilbakemeldinger og støtte fra sine relasjoner i sin skoer.

Selv om en blogg er et personlig skriverom/verktøy, er dens offentlige natur en anmodning om å kommunisere (Mortensen sitert i Efimova og Hendrick 2005) og det skaper vilkår for kontakt med andre når en gjør bloggen tilgjengelig. Ut fra dette perspektivet vil blogging kunne sammenlignes med liv mellom bygningene i en ekte by (Efimova og Hendrick 2005).

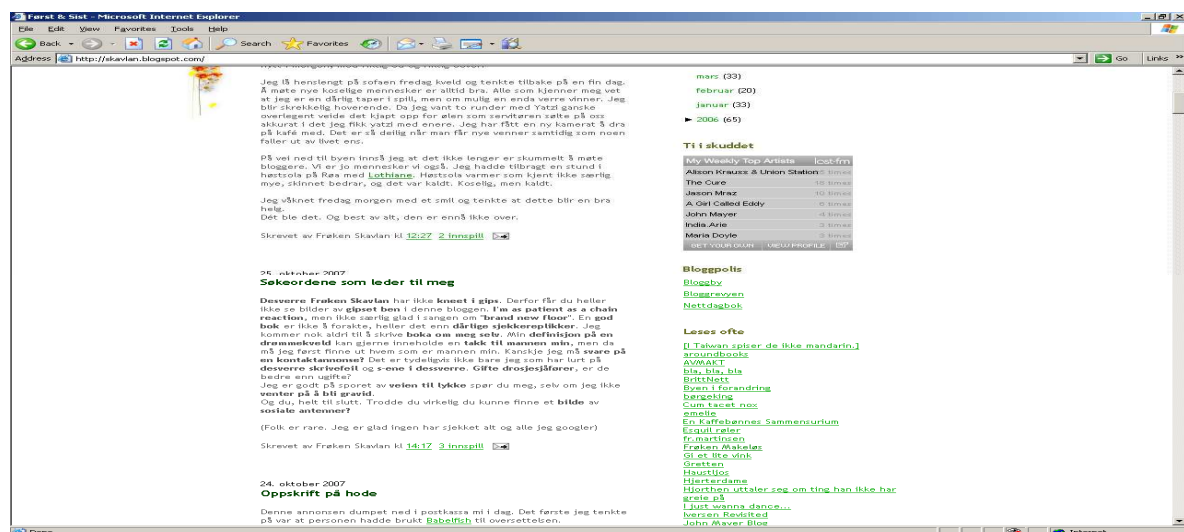
Vi har nå avdekket at det finnes nettverk blant bloggere. Man knytter til seg andre blogger ved hjelp av at man lager lenker til hverandres blogger, og samhandler ved at man kommenterer og kommer med utspill til hverandres tekster. Hvordan kan man så karakterisere deres relasjoner? Er det svake eller sterke relasjoner? Vi husker at Granovetter (1973) hevdet at det var de svakeste relasjonene som var mest tilbøyelige til å gi oss ny informasjon og nye impulser. Når det gjelder anonyme bloggere og deres nettverk, vil forbindelsene mest sannsynlig starte som svake relasjoner som gir bloggerene nye impulser, ny inspirasjon og tilfører ny kunnskap siden de ikke kjenner hverandre fra før. Etter hvert som tiden går, vil noen av disse relasjonene bli sterkere og man danner homogene nettverk slik at sannsynligheten for å få nye impulser inn i dette nettverket vil bli mindre. Da kan man igjen utvide nettverket ved å lese mer perifere blogger som man kan samhandle med og få nye

impulser igjen. På denne måten kan man stadig utvide sine nettverk og skape nye relasjoner, både svake og sterke. Disse nettverkene kan også sies å ha en bylignende funksjon, eller for å bruke Efimova og Hendrick (2005) sin bymetafor kan man si at man beveger seg rundt et bylignende miljø hvor man kan møte både gamle og nye venner. Disse forbindelsene kan man velge å knytte til seg og danne små bosetninger sammen med ved hjelp av linking og samhandling. Når man så har skapt seg et nettverk av relasjoner, vil man også kunne gi signaler om hvem man er. Man fremviser sin identitet, og scenen for dette er bloggen.

Fremvisning av smak

Pierre Bourdieu (2002) bruker betegnelsen felt om de områder mennesker møtes. En blogg kan også kalles et sosialt felt hvor aktører samhandler og hvor de kan opparbeide seg både sosial og kulturell kapital (Bourdieu 2002). Når bloggerne utveksler erfaringer og mottar impulser fra hverandre, vil de være i stand til å øke sin sosiale og kulturelle kapital. Denne kapitalen vil være nyttig ellers i samfunnet også. Kulturell kapital kan man få ved at man gjennom bloggingen får økt innsikt om spesielle emner, hvor man diskuterer og rettleider hverandre.

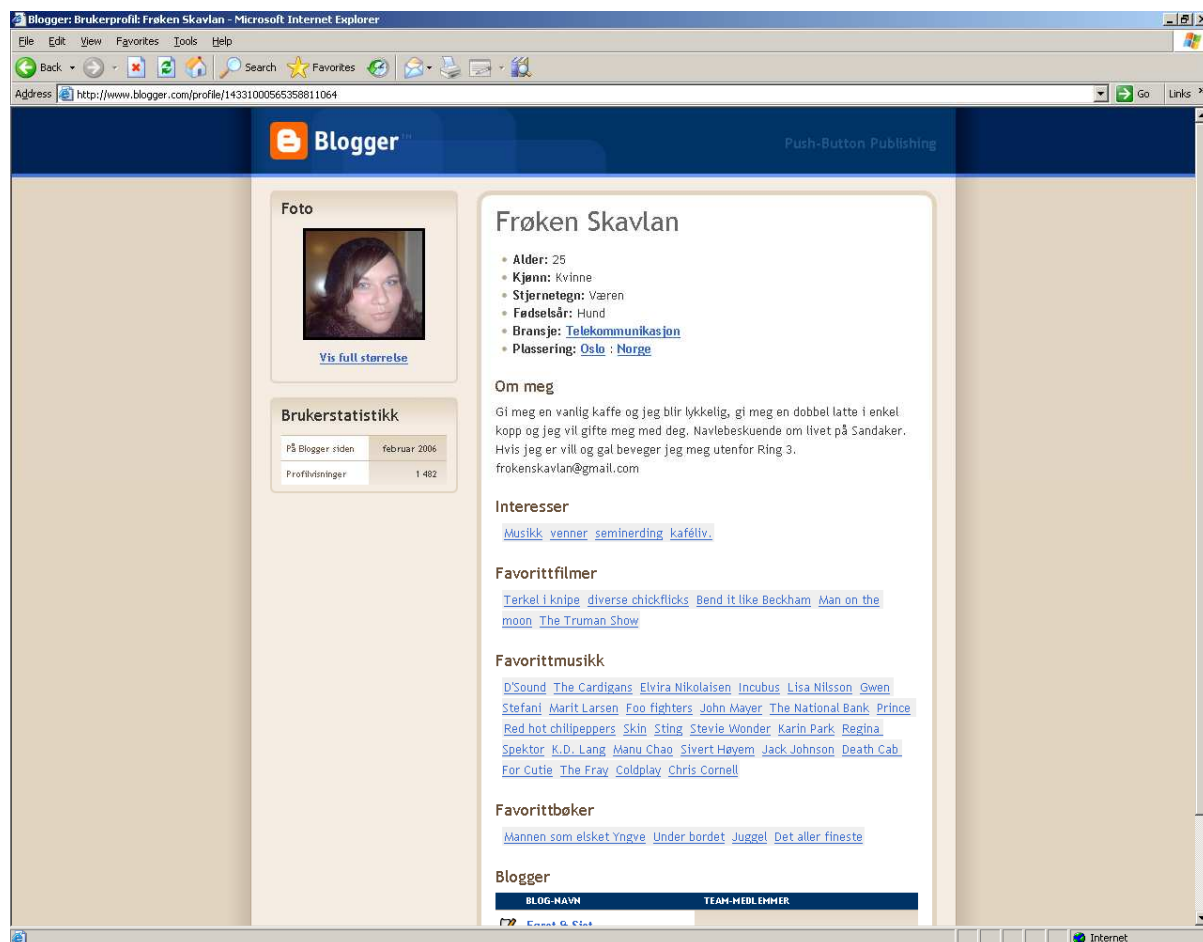
Bloggen som felt vil også være en arena hvor man kan fremvise sin smak. Et eksempel på dette i Frøken Skavlans blogg er en applikasjon som heter *last.fm* (se Figur 11). Via denne applikasjonen kan man legge til artister og musikk man liker og dele det med sine venner. Applikasjonen reflekterer hennes musikksmak, samtidig som de som leser bloggen hennes også får mulighet til å utforske artistene og låtene hun liker. Slik utveksler man nye impulser med hverandre.

Figur 11. Viser applikasjonen *last.fm* til høyre i bildet, under tittelen ”Ti i skuddet”.

Frøken Skavlan har også listet opp hvilke bøker hun leser og hvilke bøker som er hennes favoritter. Deretter lenker hun dem videre til forlaget og omtalene av de aktuelle bøkene. Dette fremviser hennes litteratursmak, samtidig som hennes lesere også kan få mer informasjon om de aktuelle bøkene, og dersom de igjen leser de samme bøkene vil de opparbeide seg kulturell kapital.

Ved å gå inn på profilsiden til Frøken Skavlan, vil man også der finne en oversikt over hvilken smak hun fremviser (se Figur 12). Her har hun listet opp interesser, favorittfilmer, favorittmusikk og favorittbøker. I tillegg til at man får et innblikk i smaken hennes, får man også på profilsiden hennes statistikk over hvor mange som har sett eller lest hennes blogg siden oppstarten februar 2006.

Figur 12. Profilsiden til Frøken Skavlan.

Bourdieu (2002) mener at smaken virker som en slags sosial stedsans (*sense of one's place*), og orienterer de som har en spesiell plass i det sosiale rommet mot de sosiale posisjonene som

passer til deres egenskaper, og videre mot de virksomheter eller goder som passer for de som har denne posisjonen (Bourdieu 2002, 207f).

Når man viser frem sin smak via en blogg, vil det også bli lettere for bloggere å nærme seg hverandre og å knytte relasjoner til hverandre siden man vet at man passer sammen. En slik posisjonering i bloggen ved hjelp av smak kan også knyttes til Anthony Giddens (1996) sin idé om at det moderne mennesket er refleksivt og i stand til å konstruere sin identitet. Når man oppholder seg i et felt kan man studere de andre aktørene og korrigere seg selv og justere smaken slik man passer bedre sammen med dem man vil inngå relasjoner med. Sosiale relasjoner vil også være en sosial posisjonering, og i Frøken Skavlans tilfelle vil relasjonene være dem hun samhandler med og lenker videre til. Ved at disse relasjonene er synlige fremviser hun en sosial kapital som kan gi utbytte i form av anerkjennelse av nye bloggere som kommer inn og leser hennes blogg. Det blir en form for status i bloggosfæren som viser at det er verdt å lese hennes blogg. En slik synliggjøring av relasjoner kan også tolkes som det Erving Goffman (1992) kaller tegn som avgis bevisst, og som igjen vil reflektere ens identitet.

Lenker som tegn på støtte og relasjoner

Frøken Skavlan lenker videre til nærmere 50 andre bloggere på sin blogg, under betegnelsen *leses ofte*. Under betegnelsen *bloggpolis*⁵ lenker hun til bloggby.com, nettrevyen.com og nettdagbok.no som alle er samlingssteder⁶ for bloggere. Cameron A. Marlow (2006) argumenterer for at forskjellen mellom blogging og tidligere web media er utstrekningen av det sosiale, og at blogging som medium begynte å eksistere da forfatterne begynte å gjenkjenne seg selv som et samfunn (Marlow 2006). Marlow mener at sosial organisering hos bloggere kan observeres gjennom lenker som bloggere har til hverandres blogger. Disse lenkene mener Marlow (2006) har to tydelige former: Statiske lenker, som ofte befinner seg i marginen, enten som et tegn på lesekreter/lesere, støtte, interesse eller markør for en sosial relasjon. Videre er det dynamiske lenker som blir laget når forfatteren lenker til et spesifikt innhold i en annen blogg, som uttrykker betydningen av en konversasjon eller erkjennelse av deres interesser. Slike dynamiske lenker har en tendens til å dukke opp i teksten på en blogg og når bloggen oppdateres forsvinner de fra forsiden, mens de statiske lenkene blir værende uavhengig av hvor ofte innholdet forandres (Marlow 2006).

⁵ *Bloggpolis* hentyder at bloggene ser på seg selv som innbyggere og medlemmer av en egen stat eller egen by.

⁶ Disse nettstedene er samlingssteder hvor bloggerene kan registrere seg og få oppdateringer om blant annet de nyeste blogginnleggene.

De statiske lenkene Marlow (2006) refererer til vil i Frøken Skavlans tilfelle være bloggene som er merket under *leses ofte*, mens eksempler på dynamiske lenker vil være når Frøken Skavlan i selve teksten lenker til andre blogger eller tidligere bloggposter hun selv har skrevet som i denne posten fra 11.9.2007:

Jeg sto opp på feil bein i dag.
Det beinet jeg heldigvis ikke har hatt vondt i på flere måneder, selv om jeg ble [panserpике i januar](#).
Nå merker jeg det mer enn jeg har lyst til.
En kollega av meg måtte være hjemme fra jobb i går, han hadde så vondt i ryggen at han nesten ikke kom seg ut av senga.
Resten av kollegaene mine klager over stølhet i legger og vondt i rygg og nakke.

Skal du på jobbtur - ta det rolig på dansegulvet.
Det er farlig.
(Eller begynner vi å bli gamle?)

Her peker lenken [panserpике i januar](#) tilbake til en tidligere post hun har skrevet. Leserne får dermed oppklaring på ordspillet, hun har ikke vært lettkledd modell eller lignede, men ble påkjørt av en bil da hun skulle krysse et forgjengerfelt, dermed endte hun opp med å bruke krykker i seks uker. I andre tilfeller lenker hun til andre bloggere, kommentarer på egne bloggposter eller forlag som i posten skrevet 3.8.2007 hvor hun røper at hun leser kiosk litteratur:

Jeg hadde egentlig tenkt til å skrive om mine mest pinlige øyeblikk, som for eksempel [Sonja](#) og [Egoisten](#) har gjort, men før jeg kom så langt nevnte [Erlend](#) noe om "guilty secrets" i [kommentarfeltet mitt](#).

Det pussige var at da jeg leste den kommentaren hadde jeg akkurat vært på butikken og kjøpt en bok jeg antakelig kommer til å lese på én kveld, for deretter bli så utrolig flau over i det hele tatt ha kjøpt at jeg a) må kaste den, b) må brenne den, eller c) må makulere den på jobb.
For hva er det med de dårlige, husmorpornoaktige bøkene de selger i dagligvarebutikken?
Jeg leser de ikke ofte, men av og til bare detter de ned i handlekurven og blir med hjem. Og vi snakker ikke Marian Keyes-dårlig. Vi snakker [Harlequin-dårlig](#).

Akkurat som at jeg en og annen gang kan finne fram den første (og eneste) Celine Dion-plata jeg kjøpte for altfor lenge siden, bare fordi jeg må gaule med på alle tekster, toner og fraseringer.
(Jeg kan stå inne for at jeg en sjelden gang finner fram Whitney Houston, men Celine Dion har jeg litt større problemer med.)

Jeg blir rørt av Ekstrem Oppussing.
Gi meg den tristeste, vakreste filmen i verden og jeg blir berørt, men ikke før du setter på Oprah eller Ekstrem Oppussing kommer tårene fram.

Dette skjer bare en gang i skuddåret, jeg er ikke en husmorporno-lesende, Celine Dion-diggende, sippete jente på heltid. Men det skjer jo.
Men du har kanskje dine egne flau hemmeligheter... Eller hva?

Frøken Skavlan kan også tillate seg å røpe ting hun kanskje ikke ville gjort om hun ikke brukte pseudonym. Her røper hun hemmeligheter om smaker hun ikke helt står inne for,

samtidig som hun innbyr til at de andre også skal dele sine hemmeligheter med henne. I denne posten fra 27.2.2007 har hun ekstra mange lenker, hvorpå hun også gjør et poeng ut av at hun lenker:

Halve bloggospfæren og resten av landet har vært rammet (bare se på [Kristin](#) og [Heidi](#)), og nå har turen endelig kommet til meg. Jeg innbilte meg en stund at jeg ikke kom til å bli syk siden jeg allerede er handicappa. Seriøst. Logikken var tydelig - går man på krykker, så slipper man feber.), men har innsett nå at det ikke er noen motsetning mellom disse....

Oh well.

Vi har da internett. (Jeg er frisk nok til å surfe, men ikke til å strikke.)

[Iversen](#) hadde i går en side med linker som holdt meg i aksjon i flere timer i paracet-rus i går. I dag får jeg lage min egen:

- Jeg er glad i sitat. [Dumme sitat](#) Eller [kloke sitat](#). (Pluss Gilmore girls-sitat for [spesielt interesserte](#))
- Jeg liker som kjent også å velte meg i andre folks privatliv. [Hvordan folk har gjort det slutt med kjæresten, for eksempel](#).
- Eller hvor [ille folk har hatt det på ferie](#).
- [Ex-Sexredaktøren](#) har noen gullhistorier innimellom..
- Og til slutt: Språkrådet har på sine sider [KVISS](#).

Feber er koseligere med internett.

Her viser hun tydelig at hun føler seg som medlem av et nettverk, og at hun setter stor pris på deres nærvær. Så lenge hun har Internetttilkobling er hun aldri alene.

Gjennom mitt møte med Frøken Skavlan gir hun inntrykk av autentisitet og at hun ikke bruker noen annen maske enn den hun skjuler seg bak for å være anonym. Gjennom bloggen sin har hun klart å bevege seg gjennom skjermen, og rekonstruert sin identitet som Sherry Turkle hevder man gjør når man deltar i sosiale nettsamfunn (Turkle 1996, 180). Og gjennom samhandling med andre bloggere har hun opparbeidet seg et nettverk med relasjoner til andre bloggere hun deler betraktninger om sitt liv med, de utveksler meninger og kommenterer hverandres opplevinger.

For å gi inntrykk av å være autentisk bruker Frøken Skavlan blant annet profilbilde av seg selv. Hun gir ikke inntrykk av å være et glansbilde, men et ekte menneske som tenker på sine medbloggere. Det at hun møter andre bloggere i den fysiske verdenen viser også at hun er et ekte menneske med mangefasettert identitet og ikke en oppdiktet person. Å ha et slikt autentisitetsstempel på bloggen vil være viktig i forhold til at man samhandler og knytter relasjoner med andre mennesker og at de kan stole på at du er den du utgir deg for å være. Erving Goffman (1992) som jeg var inne på i kapittel 2 og også vil komme tilbake til i

kapittel 6, mener at man kan få kjennskap til en persons egentlige og virkelige holdninger, oppfatninger og følelser på en indirekte måte, gjennom uttalelser eller gjennom, tilsynelatende ufrivillige, talende handlinger (Goffman 1992, 11f). En indirekte måte vil jeg da her tolke som det Frøken Skavlan formidler gjennom det hun skriver og gjennom måten hun kommuniserer sammen med de andre bloggerene i nettverket hennes.

Frøken Skavlans motivasjoner for å blogge er først og fremst at hun opprettholder et felles diskusjonsforum og nettverk gjennom sin blogg. Vi har gjennom kommentarene fått inntrykk av at hun føler en tilhørighet med sine medbloggere. Ved å kommentere og ytre sine meninger i dette bloggsamfunnet oppfyller hun to av motivasjonsgrunnene som Nardi, Schiano, Gumbrecht og Swartz listet opp (2004).

Gjennom bloggen sin har Frøken Skavlan klart å skape seg et nettverk av relasjoner. Disse relasjonene gir også signaler om hvem hun er. Hun har klart å fremvise sin identitet, og scenen for dette er bloggen hennes.

I neste kapittel skal jeg se nærmere på Facebook som en annen arena for identitetsfremvisning. Der samles også mennesker for å fremvise sin identitet, men på Facebook gjør de det uten å være anonyme. De aller fleste bruker sitt eget navn når de lager seg en profil der. Facebook er også et nettverkssamfunn, men der samhandler man ofte med folk man kjenner fra før. Jeg vil også argumentere for at siden man ikke opptrer anonymt, og nettverket er så gjennomsiktig vil brukerne være mindre ærlige enn man kan være når man blogger anonymt.

6 Facebook

Case: 2: Facebook profiler som identitetsanker

I kapittelet om identitet og individualisering brukte jeg begreper og teori som omhandler hvordan individer i dag bevisst bruker ulike masker for å uttrykke fasetter av sin identitet. Jeg kom også inn på hvordan man bruker tegn bevisst og ubevisst for å kommunisere med andre og ikke minst hvordan språket er selve grunnstammen i kommunikasjon med andre mennesker. Både blogging og Facebook er blitt arenaer hvor språklig samhandling med andre er viktig. Siden man nå kan bruke Internett som sosial arena, har man også fått nye uttrykksformer som kan brukes i en individualiseringsprosess. I en blogg er gjerne det skriftlige⁷ det viktigste. Man kan fortelle små og store historier om spørsmål og temaer som opptar en, og man samhandler skriftlig gjennom kommentarer fra andre bloggere. På Facebook finner man en blanding av språk, bilder og ikke minst nettverksbygging. Både blogger og Facebook er steder hvor man kan iscenesette sin egen identitet og korrigere den etter dem man samhandler med.

Ved å undersøke hvor stor sannsynligheten er for at man opptrer navngitt og med gjenkjennelig bilde på Facebook profil, vil jeg undersøke påstanden om at man har gått fra å opptre anonymt på sosiale nettsteder til nå å opptre med gjenkjennelig profil på Facebook. Jeg vil også se nærmere på Facebook profiler som en arena for identitetsfremvisning, for å argumentere for at man her ikke uttrykker samme dybde og ærlighet i forhold til ens identitet som gjennom blogging. Mens man gjennom blogging kan gi et mer helhetlig inntrykk av ens identitet, viser man gjerne bare bruddstykker og overflaten av ens identitet på Facebook. I kapittel 2 nevnte jeg Terje Rasmussens (2003) sammenligning hvor en personlig hjemmeside kan sees på som finstue som brukes til selskapielig representasjon, og hvor man presenterer sin identitet. Kanskje en Facebook profil da kan sees på som finstuen, hvor man viser en pyntet og mer overflatisk side, mens bloggen er kjøkkenet hvor man er mer ærlig og meddelsom i forhold til hvem man er.

En av de mest markante forskjellene på Facebook og blogging, er blant annet som nevnt tidligere at over halvparten av dem som blogger gjør det anonymt eller under pseudonym. I følge *Pew* sin undersøkelse av 19.juli 2006 om hvem som blogger, gjør 55 prosent av disse

⁷ Det fins også fotoblogger, videoblogger og så videre, men jeg vil her fokusere på tekstsentrisk blogging.

det anonymt eller under pseudonym (Lenhart og Fox 2006). Mens ut fra min undersøkelse som jeg presenterer senere i kapittelet, viser at bare ca. 10 prosent velger å være anonym. En annen undersøkelse gjort av *Pew* 3.januar 2007 viser at blant amerikansk online ungdom mellom 12 og 17 år har 55 prosent opprettet seg profil på sosiale nettsteder som Facebook og Myspace (Lenhart og Madden 2007). Og av disse ungdommene bruker så mange som 91 prosent slike nettsteder til å holde kontakten med venner de ser ofte. De bruker med andre ord slike nettsteder til å administrere og holde orden på sitt sosiale nettverk offline. Disse tallene kan antyde at man nå har blitt mer fortrolig med å fremvise sin identitet på Internett og sosiale nettsteder som for eksempel Facebook.

Anonym i blogg og navngitt på Facebook

En blogg sitt potensiale for anonymitet gjør at man kan vise mer av seg selv. På Facebook derimot, skal man oppgi fullt navn, men kan beskytte sine hemmeligheter gjennom overflatisk lek. Selv om Facebook er et åpent medium i den forstand at man oppgir fullt navn og gjerne har et gjenkjennelig bilde på profilen, skjuler man seg gjerne bak masker av humor og deler ikke sine mest fortrolige holdninger og erfaringer med andre i sitt nettverk. I stedet fortelles det små korte historier og gis bilder av et liv som det blir opp til leseren å sette sammen i et forsøk på å fortolke og skape et helhetlig bilde av en persons identitet.

Selv om en blogg ikke er anonym, kan den være mer personlig fordi den ikke tilhører nettverk i samme størrelsesorden som Facebook, og den sannsynligvis blir lest av folk som har samme interesser og som kan bidra til konstruktive kommentarer. I en blogg kan man ved hjelp av språket kommunisere og skape et mer helhetlig bilde av hvem man er, i forhold til hva man kan på Facebook.

Mens Facebook er basert på at man skal opptre i egen person, og tilsynelatende da vil være et ærlig medium, vil jeg allikevel argumentere for at dette er et mer overflatisk medium. Visst bruker man eget navn og bilde, man deler foto fra private begivenheter med hele sitt nettverk som kan variere fra 20 personer til flere hundre personer, man kan velge å gi informasjon om politisk ståsted, religion, arbeidsplass eller studiested. Men en persons egentlige holdninger kommer ofte ikke tydelig frem gjennom Facebook.

En kan kanskje se på Facebook som en arena for å reklamere for seg selv, hvor man reklamerer og fremhever de gode tingene i livet sitt, men utelukker mindre gode ting og sider

av sitt liv. Den tidligere nevnte Erving Goffman (1979) hevder også at reklamer ligner mye på de ritualer vi fremfører i virkeligheten og hverdagslivet. Både i reklamen og i hverdagen er vi interessert i å vise fargefulle poseringer og opptredener som beskriver ytre omgivelser. Reklame er slik en idealfremstilling med hjelp fra karakterisering av virkeligheten (Goffman 1979, 84). Man er ærlig med hensyn til hvem man er, men man tør allikevel ikke slippe seg helt løs og fortelle fritt slik man kan se i anonyme blogger. En kan kanskje sammenligne det med at når man blogger sitter man og prater med et par av sine nærmeste venner, mens på Facebook er man på en større tilstelning med mange gjester hvor det ikke faller seg naturlig å dele de mest private detaljer.

Selv om jeg hevder at Facebook er et mer åpent medium enn blogger⁸, finnes det også måter å kontrollere hvem som ser hva i nettverket ditt. Ved hjelp av den såkalte *Privacy* kontrollen kan man gjøre innstillinger på hvem som har tilgang til den informasjonen man deler. Du kan stille det inn slik at det blir privat og bare godkjente venner får tilgang til hele profilen din og dets innhold. Et problem kan være at standard (eller default) innstillinger på *Privacy* er stilt inn slik at alle dine venner og alle i dine nettverk har tilgang til lik informasjon. En må selv sørge for å justere disse innstillingene og det krever at man setter seg inn i sikkerhetsreglene på Facebook.

En annen ting er at Google nå kan søke i Facebook profiler – om du ikke spesifikt har sagt nei, og dermed sperret for denne funksjonen. For å unngå dette kan man gjøre innstillinger slik at for eksempel bare navnet ditt og ikke bildet er synlig når andre gjør søk på deg i Facebook.

Facebook gir rom for å visualisere sin identitet, både for seg selv og tilskuere. En slik synliggjøring kan komme til uttrykk via livssyn, interesser og lignende. Danah Boyd og Jeffrey Heer (2006) mener at siden ens forbindelser er knyttet til ens profil, og disse da har tilgang til informasjonen der, vil sannsynligheten for at man er ærlig i sin selvrepresentasjon være stor. Dersom man ikke er ærlig er det stor sjanse for at man blir avslørt av andre i samme nettverk (Boyd og Heer 2006, 73). Sherry Turkle (1996) hevder at når man beveger seg gjennom skjermen og inn i virtuelle samfunn, prøver man å rekonstruere sin identitet på den andre siden av skjermen. Denne rekonstruksjonen mener Turkle er en utvikling av vårt

⁸ En blogg er i utgangspunktet ikke et lukket medium, men antall lesere og dem som samhandler der utgjør ofte ikke så store nettverk som Facebook gjør. Dette kan gi dem som blogger en følelse av at de opptre i et trygt å kjent miljø og dermed kan de tillate seg å være mer ærlige og oppriktige i en blogg.

kulturelle arbeid (Turkle 1996, 177). Videre mener Turkle at Internett har blitt et signifikant sosialt laboratorium, hvor man kan eksperimentere med konstruksjoner og rekonstruksjoner av Selvet som karakteriserer det postmoderne livet (Turkle 1996,180). Turkle setter også spørsmålsteget ved hva slags personer vi skaper og hvilke relasjoner disse "Selvene" har i forhold til det vi tradisjonelt har tenkt på som en "hel person". Blir de opplevd som et utvidet Selv eller som et separat Selv? Og enda viktigere: kan vi lære noe fra vårt andre Selv på nettet (Turkle 1996, 180)? Tidlig på 1970-tallet var det vanlig å leke seg med ulike identiteter på nettet, særlig i Multi User Dungeons (MUDs) som var sosiale møteplasser hvor man kunne ta i bruk og konstruere sin egen karakter. Dette var mulig siden anonymiteten i de fleste MUDer gav brukerne anledning til å utforske og uttrykke ulike sider av seg selv, og man brukte det Turkle kaller virtuelle masker (Turkle 1996, 184f). Mens man tidligere opptrådte med masker og eksperimenterte med ulike identiteter på sosiale nettsteder, krever nå Facebook at man viser sitt sanne ansikt. Men klarer vi å formidle hele oss selv på Facebook, eller opererer vi også her med et separat Selv, hvor vi fortsatt bruker masker for å skjule identitet?

Danah Boyd og Jeffrey Heer (2006) har studert fremvisning av identitet på nettverksstedet Friendster⁹. På slike sosiale nettsteder som Friendster og Facebook kommuniserer man gjennom profiler, siden kommunikasjon oppstår i det man begynner å dele informasjon med andre. Denne delingen av informasjon hevder Boyd og Heer (2006) ikke bare er for egen selvtilfredsstillelse, men for å oppmuntre andre til å dele tilbake. Mens profilen fungerer som en personifisering av den individuelle identitet, vil bilder være konversasjonsanker, noe man kunne starte samtaler med (Boyd og Heer 2006, 5).

Overført til Facebook, kan man da si at profilbilder og fotoalbum man legger ut vil være den mest synlige markøren for identitet. Jeg mener ikke at bilder er den viktigste markøren, men bildet er ofte det første man legger merke til når man går inn på en ny profil. Deretter vil også venner man har i nettverket, kommentarer som er synlig i kommentarfeltet og statusmeldinger være markører for identitet på en Facebook profil.

Boyd og Heer mener også at brukerne kan tilpasse og forandre sine profiler for å interessere andre og slik sette scenen for konversasjon og kommunikasjon (Boyd og Heer 2006, 5). Jeg

⁹ Friendster er et sosialt nettverkssted, med tilgrensende teknologi som Facebook.

skal senere i dette kapittelet komme nærmere inn på hvordan en slik samhandling og iscenesettelse også kan relateres til Pierre Bourdieu og Erving Goffmans teorier.

Hvor ærlige er de fleste Facebook brukere?

Jeg har utført en liten undersøkelse for å antyde hvorvidt man velger å være anonym eller ikke på Facebook. Min hypotese er at man nå er mer tilbøyelig til å avsløre navn og bilde av seg selv når man opptrer på sosiale nettsteder som Facebook i motsetning til tidligere da man i følge Turkle (1996) ofte opptrådte anonymt.

Ved å bruke et tilfeldig utvalg av Facebook profiler (se Figur 13), vil jeg se på i hvor stor grad man bruker både gjenkjennelig bilde og fullt navn. Disse funnene vil bare kunne gi hentydninger om sannsynligheten for å fremstå med fullt navn og bilde eller ikke. Siden jeg ikke har tilgang til hele profilen vil det også begrense informasjonen jeg kan lese ut av en enkel profil eller profilkortet som er søkbart av andre. Ved å legge til variabler som kjønn, vil jeg også kunne se om det er store forskjeller mellom jenter og gutter som velger å stå fram med fullt navn eller forbli anonym.

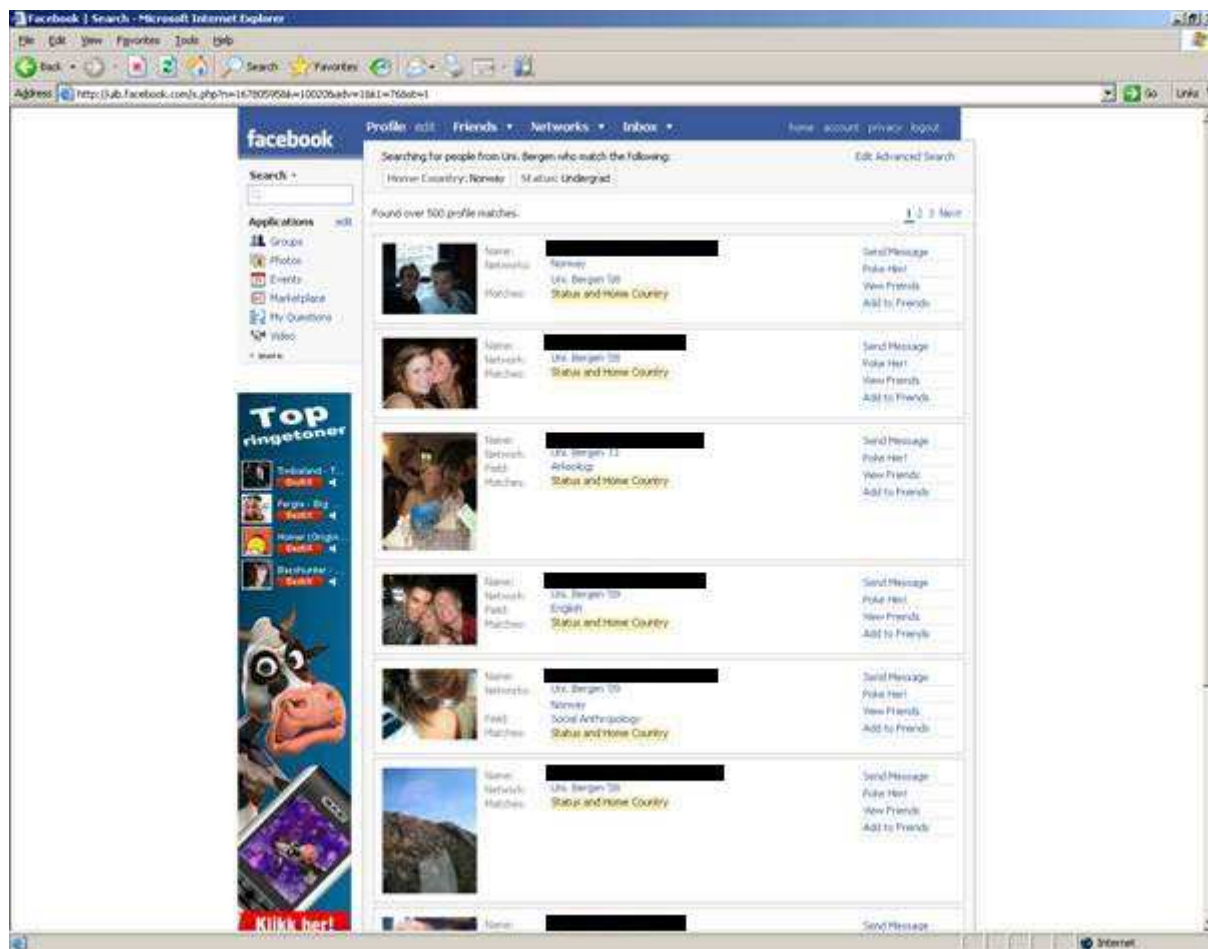
Jeg har tatt utgangspunkt i et utvalg på 327 lavere gradsstudenter ved Universitetet i Bergen¹⁰. Dette fordi jeg selv er i UiB sitt nettverk og da har tilgang til dette nettverket. Søkekriteriene var som følger:

*Searching for people from Uni. Bergen who match the following:
Home Country: Norway
Status: Undergrad
Found over 500 profile matches.*

Jeg har sett på de 321 første profilene som ble vist. Fra dette tilfeldige utvalget var antall kvinner 187, mens antall menn var 140. Navnene som kom opp var også ordnet alfabetisk. Deretter talte jeg opp antall profiler hos begge kjønn¹¹ som inkluderte både fullt og tilsynelatende riktig navn og gjenkjennelig bilde. Videre gjorde jeg tilsvarende med dem som hadde tilsynelatende fullt navn, men anonymisert bilde og til slutt dem som hadde både anonymisert bilde og anonymisert navn.

¹⁰ Hele nettverket til UiB på Facebook består av totalt 6189 medlemmer. Søket ble gjort 12. september 2007.

¹¹ Jeg går ut ifra at navnene indikerer hvilke kjønn man har, og støtter meg til brukernes egenrapport av kjønn, som jeg kan se ut i fra funksjonen - *poke him* eller- *poke her*.

Figur 13. Skjerm bilde fra søk blant Facebook profiler.

Blant kvinnene var det 91 prosent som brukte tilsynelatende både fullt navn og gjenkjennelig bilde på sin profil, mens tallet hos mennene var litt lavere, 87 prosent. Av dem som hadde anonymisert bilde, men fullt navn var fordelingen 10 prosent hos mennene, mens det hos kvinnene var 8 prosent. Det var bare menn som var representert blant dem som brukte både anonymisert bilde og anonymisert navn, med 2 prosent.

	kvinner	Menn	Begge
Navn + bilde	171 91 %	122 87 %	293 89 %
Anonymisert bilde, men fullt navn	16 8 %	14 10 %	30 9 %
Anonymisert bilde og anonymisert navn	0 0 %	4 2 %	4 1 %
Antall totalt	187	140	327

Figur 14. Tabell over mine funn.

Disse tallene kan antyde at jentene er mer tilbøyelig til å bruke gjenkjennelig bilde og reelt navn når de oppretter seg profil på Facebook, selv om forskjellene ikke er store. Når det gjelder guttene som brukte både anonymisert bilde og anonymisert navn kan det også tyde på at de har opprettet seg en tulleprofil, så vel som at de ikke tør bruke gjenkjennelig navn og bilde. Navn som *Peak Discharge* eller *Audinho Da V* er med i utvalget, og med tilhørende tullebilder eller uten bilde er det sannsynlig at disse profilene er opprettet som en spøk eller underholdning.

Tallene viser at langt de fleste i utvalget, 89 prosent, bruker både gjenkjennelig bilde og tilsynelatende reelt navn, mens bare 9 prosent bruker anonymisert bilde og anvender tilsynelatende fullt navn. Dette kan indikere at man ikke lengre ser noe fare ved å opptre med sin egen identitet på Internett, eller at brukerne oppfatter Facebook som noe annet enn "Internett". Dersom man ser dette tallet i forhold til hvor mange som blogger anonymt så kan det tyde på at de føler at Facebook er et trygt sted å fremvise sin identitet.

En annen årsak kan være at Facebook er tilrettelagt nettopp for at man skal kunne finne hverandre igjen ved hjelp av navn, og er slik basert på at man skal eksponere seg. Poenget med å opptre anonymt forsvinner dersom dem man samhandler med ikke vet hvem man er. Dersom man da ikke vil være en lurker¹² som ikke deltar, men dersom man lurker anonymt vil man kanskje ikke heller få adgang til de store nettverkene uten å bli avslørt. Dersom dine venner ikke vet hvem du er, får du heller ikke tilgang til deres profiler. At 1 prosent av mitt utvalg opptre med anonymisert identitet, og at disse er menn kan også tyde på menn liker å være tilstede, men ikke å delta. Men utvalget er uansett for lite til å trekke slike slutninger.

Ut fra funnene i denne undersøkelsen kan man se tendenser til at de fleste (ca. 90 prosent) velger å stå frem med både fullt navn og bilde av seg selv når de lager seg en profil på Facebook. I en større undersøkelse gjort av Ralph Gross, Alessandro Acquisti og John. H. Heinz III, analyserte de online atferden til over 4000 studenter ved Carnegie Mellon University, USA og fikk svært like resultater til meg. De fant ut at 89 prosent brukte reelt navn i sin Facebook profil, 2 prosent brukte deler av navet sitt (reelt for- eller etternavn), mens 8 prosent brukte pseudonym. De fant også at 61 prosent brukte identifiserbart profilbilde (2005, 76), noe som er langt færre enn i min undersøkelse hvor 89 prosent brukte

¹² En som ikke deltar, men bare følger med på hva andre gjør.

identifiserbart bilde. Det kan være mange årsaker til dette, en av dem kan være at deres undersøkelse ble gjort i 2005 da Facebook fremdeles var et ganske nytt nettsted og brukerne var mer tilbakeholdne med å dele informasjon om seg selv. Dette kan også indikere blant annet at man ikke lenger forbinder det med noe fare, eller ser på det som noe skummelt å fremvise sin identitet, eller deler av den på Internett. Tvert i mot kan det være et ønske om å være med i et større fellesskap som driver dem. Jo mer man deler, dess mer får man tilbake. Gross, Acquisti og Heinz III mener at brukerne er klar over risikoen med å publisere personlig informasjon som navn, bilde, fødselsdato, e-post adresser og så videre på Internett, men at dette veier opp for forventningene om antatte fordeler (2005, 80). Slike antatte forventninger kan være at man forventer å få flere venner og større sosialt nettverk.

Tendensen tidligere da man begynte å ta i bruk sosiale nettsteder var at man benyttet seg av både pseudonym og anonymisert bilde når man opprettet profiler i nettsamfunn (Turkle 1996). På denne måten kunne man leke seg med ulike identiteter, samtidig som man var trygg på at man ikke ble gjenkjent eller avslørte sin egentlige identitet (Turkle 1996, 180).

I dag opererer mange med fullt navn og bilder av seg selv på Internett. Kanskje det nettopp også er mengden av brukere som spiller inn: jo flere som er med desto mindre farlig blir det å tape ansikt fordi man vet man ikke er den eneste. Muligheten for å kunne studere andre i samme nettverk gir også en anledning til å kunne korrigere og fastsette sin sanne identitet. Som diskutert i kapittel 2 hevder Anne-Britt Gran (2004) at det er naturlig å bruke flere masker, alt etter hvilke rolle man spiller (2004, 41). Kanskje det er nettopp dette som skjer når man fremviser sin identitet på Facebook. Man spiller rollen som en sosial, utadvendt person med mange venner. Og slik regisserer man en identitet og rolle som passer til den arenaen man ønsker å opptre på, og i dette tilfellet er denne arenaen nettopp Facebook.

Dette kan også bety at man nå er blitt så vant til å bruke datamaskin og Internett at man ikke lenger ser begrensinger ved å stå frem med sine personopplysninger, men istedenfor ser mulighetene og fordelene ved å være deltaker i store nettverk som kan tilføre informasjon og impulser man ellers ikke ville hatt tilgang til.

Om den enorme informasjonsstrømmen er udelt positiv, kan man jo også spørre seg om. Novellen ”Scroogled”¹³ av Cory Doctorow (2007) er en dystopi om hvordan all informasjonen Google samler kan brukes mot oss i et overvåkningssamfunn. Dette får hovedpersonen Greg smertelig erfare da han kommer tilbake fra en ferie i Mexico, og blir stoppet på flyplassen og konfrontert med sine søk på Google og online aktivitet. Google blir fremstilt som en organisasjon som minner mye om Stasi i tidligere Øst Tyskland, og han har all grunn til å frykte dem. Google samler all informasjon fra Gmail, blogger, Googlemap, overvåkningskamera og så videre for å bygge opp profiler på personer og slik kunne ha kontroll over alt de foretar seg. I et forsøk på å hvitvaske sine profiler, blir Greg tatt og eneste mulighet han har for å slippe fri er å jobbe med Google og ikke mot dem. Han blir slik fanget i organisasjonen han prøvde å unnslipe.

Uten å ta slike sorger på forskudd, og heller konsentrere meg om Facebook og hva det kan tilby oss som arena for identitetsfremvisning, går jeg videre til å se nærmere på en Facebook profil.

Case: 3: Hvordan en Facebook profil kan være en personifisering av ens identitet?

Ved å se nærmere på en Facebook profil (se Figur 15) kan man få et visst inntrykk av en persons identitet, alt etter hvor mye og hvilke informasjon personen deler.

Figur 15 En anonymisert Facebook profil

¹³ Scroogled spiller sannsynligvis på ordet screwed som betyr at noen har ødelagt for en, og Google som er navnet på en av verdens største søkemotorer på Internett. Google ødelegger for en – og dermed man blir Scroogled...

Eksempler på hva man kan finne ut av å lese en profil er: navn, alder, bosted, sivilstatus, nettverk, politisk ståsted, religion, arbeid, arbeidssted, studie eller studiested. Man kan også se hvilke venner man har i nettverket, se på fotoalbum som man legger ut, og man kan også se på bilder som er tagget¹⁴. Videre kan man også finne ut hvilke grupper personen tilhører, politiske eller humanitære. Samt hvilke fritidsinteresser, musikkinteresser, bøker, filmer og så videre personen liker. Kommentarer på veggen¹⁵ - *the wall*, som man enten skriver selv eller andre skriver til deg vil også være synlig på en Facebook profil. Slike kommentarer kan både være formelle eller av mer privat karakter. Eksempel på en formell kommentar mellom to tidligere kompiser som møtes igjen på Facebook kan være:

Ola¹⁶: *Halla balla. Er det noko liv i denne karen?*

Per: *Hei du, liv og liv... Har ferie, men må skrive oppgave. Flytter til Oslo om 2 uker. Ha en fin-fin sommer*

Ola prøver å slå an tonen og oppmuntrer til samtale, mens Per er svarer kort og avslutter hele samtale med å ønske god sommer, uten å oppmuntre til videre dialog. En mer personlig og privat dialog mellom to venninner som omgås ofte kan se slik ut:

Kari: *Heisann, hørt noe mer om jobb? Vi må møtes/snakkes en dag snart ☺*

Anne: *Hei på deg, Kari! Spennende ting skjer med jobb og gler meg til det store nappet ☺ vi må treffes i neste uke, lunch?? Har du tid og lyst, stiller eg med et smil ☺*

Kari: *Kan ikke i morgen pga tur med jobb, men kanskje torsdag.. Vi ringes vi ☺*

Anne: *I morga er eg opptatt heile dagen så torsdag passer fint, si en tid som passer deg, så stiller eg ☺*

Kari: *Jeg glemte å si at jeg er i møte hele dagen torsdag – hva med fredag? Avtaler evt tid og sted i morgen/torsdag*

Her diskuteres tid og sted for neste lunsj, og venninnene bruker kommentarveggen som substitutt for mobiltelefon. Man kan også diskutere mer alvorlige ting som selvangivelse:

Alfred: *Ahh, den årlige fornøyelsen med å fylle ut selvangivelsen for selvstendig næringsdrivende! Har du en oppskrift (trinn-for-trinn) for hvordan man kommer i havn uten å miste håret?*

Gunnar: *Den forbannede sak er nu innlevert. Trodde det skulle bli så enkelt denne gangen, men heisann der gikk hele kvelden, gitt. Håret har jeg dog fremdeles ;) Ingen stalltips dessverre. Det går etter lykke-og-fromme-prinsippet her i gården...*

¹⁴ Å tagge vil si at man merker et bilde med navn på personene som er avbildet. Disse vil da bli knyttet til ens profil

¹⁵ En vegg eller the wall som det heter på Facebook, er en slags oppslagstavle hvor man kan legge inn kommentarer på hverandres side. Denne er synlig for alle med tilgang til profilen.

¹⁶ Kommentarene er ekte, men jeg har anonymisert navnene. Kommentarene har heller ikke sammenheng med det anonymiserte skjermbildet å gjøre.

Mindre flatterende meldinger som tant og fjas og oppdateringer fra gårsdagens fest kan også forekomme på kommentar veggen. Språket vil her være en form for identitetsfremvisning ved hjelp av slike kommentarer. Måten man uttrykker seg på, og hvordan ens venner uttrykker seg vil kunne gi en viss pekepinne på hvem man er.

Dersom man ser samhandling på Facebook som en uttrykksform, vil det være naturlig å se på hvilke tegn man avgir via profilen. Det første man legger merke til er ofte profilbildet, siden det ligger øverst på siden og er ganske fremtredende i forhold til resten av innholdet. Hvordan vil man presentere seg selv gjennom bildet? Vil man fremstå som seriøs student, politisk korrekt, sporty eller vil man fremstå som morsom og festglad? Man velger selv hvilke bilder som skal presentere oss på profilen. Profilbildet vil da være en form for identitetsfremvisning, et tegn som gis, det vil si at man selv velger og styrer tegnet. Profilbildet vil da si noe om personen, om han eller hun er sporty eller festglad. Dette er hva Goffman ville kalt tegn som gis bevisst (Goffman 1992). Også Boyd og Heer argumenterer for at bildet fungerer som konversasjonsanker og knytter dette sammen med Goffmans teori om tegn som gis (Boyd og Heer 2006, 5). I min undersøkelse brukte 10 prosent anonymisert bilde noe som kan tyde på at man velger å bruke profilbilder som masker, enten for å skjule seg selv eller man vil fremstå som noe annet enn man er. Et forsøk på å vise en glattere og bedre side av seg selv.

Siden nettverket ikke bare er synlig men selve kjernen i Facebook, vil også ens relasjoner og venner kunne fungere som tegn. Dette nettverket av venner vil slik være det Goffman kaller tegn som avgis ubevisst (Goffman 1992). Enkelte kan slik også selektere et utvalg av venner for å påvirke sin posisjon, mens andre ikke tenker videre over dette og benytter seg av muligheten for å samle flest mulig venner eller relasjoner. På denne måten vil da nettverket også gi utbytte i form av det Bourdieu (1995) kaller sosial kapital som igjen kan gi status (Bourdieu 1995). De som benytter seg av anledningen til å samle flest mulig venner, gjør det gjerne også for å opparbeide seg en form for sosiale kapital, og hvor antall venner kan indikere hvor populær man er. Men disse kan også stå i fare for å bli avslørt som det Donath og Boyd ville kalt *Facebook hore*¹⁷. Dette henspiller til energiske samlere av ”venner” og reflekterer den negative reaksjonen til personer som oppdager at de ikke blir invitert som venner, men som listefyll (Donath og Boyd 2004, 80). I en bloggpost 31.10.07 tar Danah Boyd (1997 - 2007) også opp bekymringer rundt det å *av-venne*¹⁸ alle hun egentlig ikke

¹⁷ Betegnelsen er min oversettelse og kommer fra nettstedet Friendster.com og Friendster whore.

¹⁸ Av-venne betyr her å fjerne personer fra vennelisten i Facebook.

kjenner på Facebook. Årsaken til hennes bekymringer er at hun ikke vil at hennes egentlige venner og kollegaer og som tilhører hennes indre sosiale sirkel, ufrivillig skal bli eksponert og observert av folk de ikke kjenner. I stedet for har hun valgt å opprette en ny profesjonell profil som er åpen for alle.

Grupper man tilhører vil også være tegn som avgis og reflektere ens identitet gjennom identitetsfremvisning (Goffman 1992). Hvem man har tilhørighet med og hvem man sympatiserer med. Ved å melde seg inn i ulike grupper på Facebook kan man også gi uttrykk for det den tidligere nevnte Alberto Melucci (1992) kaller en kollektiv identitet. Han mener det er naturens tvang at man vil gruppere seg og kjempe for ulike saker. Og at vi i motsetning til tidligere organisering nå er mer flyktige i vår organisering og tar i bruk ordet nomade, for å illudere vår flyktige tilhørighet til ulike grupperinger i samfunnet (Melucci 1992, 7ff). En slik gruppering er også en måte å bevege seg i det sosiale feltet, for å samle det Bourdieu (1995) kaller kapital og dernest vise den fram som del av sin habitus, altså identitet. Samt at gruppene også er en måte å vise at man er refleksiv som Giddens (1996) mener vi er, og at man er i stand til å forandre og konstruere oss selv (Giddens 1996).

The screenshot shows a Facebook group page for 'vi støtter Kadra'. The browser window title is 'Facebook | vi støtter Kadra - Microsoft Internet Explorer'. The address bar shows the URL: <http://iub.facebook.com/group.php?gid=2310741091>. The page layout includes a search bar, navigation tabs (Profile, edit, Friends, Networks, Inbox), and a top navigation bar with links for home, account, privacy, and logout. The main content area is divided into sections: Information, Group Info, Group Type, Admins, Recent News, Posted Items, Discussion Board, and Members. The Group Info section provides details about the group's name, type, and description. The Group Type section indicates it is an open group. The Admins section lists the group's creator and another administrator. The Recent News section displays a list of recent posts with their titles, post counts, and update times. The Posted Items section shows that no one has posted any items yet. The Discussion Board section displays a list of recent discussion topics. The Members section shows the current number of group members.

Information

Group Info

Name: vi støtter Kadra
Type: Common Interest - Politics
Description: Support Kadra
A group in support of Kadra Yusuf, and others, who use their freedom of speech to enhance the right of Muslim women to participate in a free society.
Kadra is a Norwegian/Somali Muslim woman who became famous in 2000 by taking part in a hidden camera TV documentary that revealed the positive attitude of Muslim leaders towards female circumcision.
Kadra Yusuf recently participated in a televised debate in which she stated that there is a dire need for a modern reinterpretation of the Qur'an as far as the role of women in Islam is concerned. Her statements incurred much dismay among Muslim clerics in Norway, and shortly after the debate aired, she was attacked and beaten by eight other Muslims for 'insulting' the Qur'an.
This is what this group primarily aims to address: the undermining of our freedom of speech by individuals who put their own religious dogma above Norwegian sovereign law

Contact Info

Country: Norway

Recent News

<http://www.aftenposten.no/english/local/article1734869.ece>

Posted Items

No one has posted any items.

Discussion Board

Displaying 3 of 37 discussion topics. [Start New Topic](#) | [See All](#)

Spørsmål til innvaderne her
67 posts by 16 people. Updated on Oct 5, 2007 at 8:10 AM.

Nangakhan Chaudhry må kede med oss!
152 posts by 16 people. Updated on Oct 5, 2007 at 5:08 AM.

DEN ANDRE SIDEN AV SAKEN
83 posts by 11 people. Updated on Sep 23, 2007 at 12:18 AM.

Members

Figur 16. Gruppen Vi som Støtter Kadra.

Et eksempel på en gruppe som samler og engasjere mange kan være *Vi som støtter Kadra* (se Figur 16). Denne gruppen ble startet som støtte for Kadra, den unge norsk-somaliske kvinnen som våget å utfordre det islamske kvinnesynet, hun ble banket opp på åpen gate i Oslo. Denne gruppen har nesten 10 000 medlemmer, som deltar i diskusjoner og skriver støttemeldinger på denne siden. Ved å delta i slike grupper avgir man dermed tegn til andre i sitt nettverk om hvilke holdninger man har, og de kan igjen bli engasjert og melde seg inn i samme gruppe. Slik kan man konstruere og strukturere et bilde av hvordan man ønsker å fremstå eller bli oppfattet av andre. Man blir påvirket av andre og påvirker selv andre via samhandling og uttrykk.

Som jeg diskuterte i kapittel 2 vil denne konstruksjonen av identitet på Facebook være det Anthony Giddens kaller et refleksivt prosjekt, en opprettholdelse av konstant reviderende biografiske fortellinger (Giddens 1996, 14). Mange små og store historier om en person, samt muligheten for å opprettholde kontakt med venner og bekjente og samtidig følge med på deres historier er slik sett med på å gjøre oss til refleksive prosjekter. Vi får også en gjensidig påvirkning blant brukerne, hvor man lett blir revet med når andre legger ut bilder, deltar i grupper og legger til ulike applikasjoner på sine profiler. Bourdieus (1995) teori om at vi beveger og orienterer oss i et sosialt rom passer også inn i bildet om at vi kan konstruere og iscenesette vår identitet på Facebook. På dette feltet kan vi fremvise vår sosiale og kulturelle kapital ved for eksempel å vise hvilke musikk vi liker, hvilke bøker vi leser og så videre. En slik smaksfremvisning via Facebook profiler vil også være eksempler på det Goffman kaller *everyday performance*. Goffman mente også at talentfulle utøvere vil være klar over hvilke uttrykk de avgir, selv om smaksuttrykk må lages slik at de tilpasses et granskende publikum som er i stand til snappe opp uregelmessigheter ved nærmere ettersyn (Goffman sitert i Liu 2007). Slik kan vi korrigere oss selv etter de andre deltakerne i samme nettverk. Eksempel på dette kan være en musikk applikasjon (se Figur 17) i Facebook som viser bildet av hvilke musikk man liker:

Figur 17. Artist iLike

Det finnes også tilsvarende applikasjoner som gir brukerne mulighet til å vise hvilke bøker de liker og lignende, på denne måten kan man visualiser sin smak for de andre i samme nettverk. Er man medlem i større nettverk, utover sin vennekrets som for eksempel nettverket *Norway*, eller *Universitetet i Bergen* (se Figur 18), får man også god tilgang til informasjon utover sitt nære nettverk.

Figur 18. Nettverket UiB sin profilside.

Ut fra en slik side kan man få informasjon om blant annet forestående aktiviteter som kurs, konserter eller foredrag, og hvem av medlemmene som skal delta på de ulike aktivitetene. Man kan også finne statistikk over hvilke musikk, filmer, tv-program, bøker, interesser deltakerne liker best, samt kjønnsfordelingen i nettverket, hvilke sivilstatus medlemmene har eller fordelingen av politisk syn.

Maske versus ikke maske

Man annonserer sine gjøremål og aktiviteter på Facebook. Ved å dele små kunngjøringer om hva og hvor man skal, hvor man har vært og så videre fremviser man deler av sin identitet.

Dette kan også sies å være en form for egenreklame. Man får også oppmuntringer om å dele informasjon om seg selv, ved for eksempel invitasjoner om aktiviteter hvor man blir bedt om å svare om man kommer eller ikke. Dette gjør kanskje sitt til at man vil prøve å sette seg selv i best mulig lys på Facebook, ved å dele den informasjon man føler tar seg best ut og den man tror vil falle best i smak hos tilskuerne våre. Man kan være intim, men samtidig uten å miste ansikt/maske, ved å dele private bilder fra ferieturer, familiebegivenheter og lignende. Ved å la bildene tale for seg selv, kan man unnlate å fortelle om kinkige episoder som hendte i for- eller etterkant av tidspunktet bildet ble tatt. Eksempler på dette kan være at man legger ut noen idylliske bilder av seg selv og partneren fra et eksotisk reisemål, og gir et inntrykk av at man har hatt en fantastisk reise, mens man i virkeligheten kranglet og var uenige om det meste, og var langt fra så lykkelige som man framsto på bildene.

En kan undre seg over hvilke konsekvenser som vil komme i kjølvannet av at man publiserer sin identitet og liv via Facebook eller andre sosiale nettsteder. Blir vi mer sårbare, eller kan det styrke oss? Kanskje det ikke skjer så mye når teknologien blir en ekstensjon eller forlengelse av oss selv. Når alle andre gjør det kan det vel ikke være så ille? Dagens barn og unge ”vokser sammen” med teknologien på en ”naturlig” måte, mens de som opplevde tiden før Internett kanskje er mer skeptiske til Internett som sosial arena og det å vise sin identitet der.

Et mulig scenario er at den informasjon vi nå deler med hverandre via Internett kan få større konsekvenser enn hva den hadde gjort i skoeskene til Barry Wellman (2002). På Facebook derimot, vil informasjonen kunne spre seg som ild i tørt gress, siden man ikke har klare og definerte grenser mellom de ulike nettverkene våre. Både venner, kollegaer og familie befinner seg i det samme nettverket, og vil få tilgang til samme informasjon på godt og vondt. Vi har ikke lenger samme kontroll over den informasjon andre legger ut om oss.

En av årsakene til at Facebook har blitt så populær i Norge kan være at man tidligere har manglet et medium hvor det er lov å reklamere for seg selv. Kanskje det er dette trauste og sjenerte nordmenn trenger, et medium som oppfordrer til å dele informasjon og hvor man får lov til å reklamere for seg selv og ikke lengre trenger være redd for janteloven. Man blir snarere tvert om oppmuntret til å dele og gi av oss selv.

Facebook versus blogging

Ser man på blogging i forhold til Facebook finner vi mange av de samme egenskapene. Man både samhandler med andre og man fremviser sin identitet. Men i en blogg vil teksten i mye større grad brukes som identitetsfremviser. Det er språket som konstruerer og strukturerer individet som Anderson hevdet (2000). Det er gjennom tekst man i blogg uttrykker interesser, politisk ståsted og livssyn, mens man på Facebook gjør det gjennom grupper, bilder og så videre. Språket og anonymiteten vil være masken man bruker i en blogg. På Facebook skjuler man seg bak masker i form av å kun dele bruddstykker av ens historie. En blogg gir derimot mer rom for en helhetlig historie om en persons Selv siden man kan fortelle mer detaljert om sitt liv.

Kanskje Facebook vil bli et mer ærlig medium etter hvert som menneskene som bruker det blir mer vant til å opptre der? Og det vil bli mer naturlig for oss å vise hvem vi er? Eller som Goffman (1992) kalte det: en persons "egentlige" eller "virkelige" holdninger vil komme mer tydelig frem (Goffman 1992, 11f)? Man kan også bruke Goffmans (1992) betegnelse fasade-område, som henspeiler til det området hvor opptredenen fremføres. Han sier at en persons opptreden i et fasade-område kan betraktes som et forsøk på å gi inntrykk av at hans virksomhet innen området opprettholder og innbefatter visse normer, som stort sett befinner seg i to grupper: den gruppen som går på den opptredendes behandling av publikum mens han snakker med dem eller driver med fakter som erstatter samtale. Og den andre gruppen normer som gjelder den opptredendes atferd når publikum kan se eller høre han, uten at han behøver å være i samtale med dem (Goffman 1992, 92f). Facebook har også potensial til å bli et fadese-område, et område hvor fadeser kan forekomme. Eksempler på dette kan være sladder eller festbilder som ikke burde blitt spredd i nettverket, og som kan få store konsekvenser for den det gjelder. Selv om nesten 90 prosent opptrer med gjenkjennelig identitet på Facebook og slik sett kan sies å være ærlige, betyr ikke dette at man er ærlige med hensyn til hvilke holdninger og meninger man egentlig har.

7. Avslutning

I denne oppgaven har jeg sett på hvordan begrepet identitet har forandret seg opp i gjennom tidene. Tidligere så man på identitet som noe stabilt, mens i dag er idealframstillingen at identitet er foranderlig, refleksivt og noe man selv er i stand til å konstruere. Man har fått nye arenaer å fremvise ens identitet og i denne oppgaven har scenen for dette vært blogg og Facebook.

Ved å bruke disse scenene har man fått unike muligheter til å påvirke hvordan man ønsker å fremstille seg selv, både med eller uten maske. Man har muligheten til enten å være deltaker eller å være tilskuer. Ved å studere andre kan man få et innblikk i hvordan man tror man bør opptre selv, eller ved å delta kan man også få hjelp til konstruere seg selv av de andre deltakerne.

På sosiale nettverksteder kan man knytte både svake og sterke relasjoner, og som Granovetter argumenterer for er det gjerne de svake relasjonene som vil tilføre en nye impulser og ny informasjon. Disse sosiale nettverkene gir også rom for en identitetsfremstilling som har fått nye dimensjoner, man kan ikke lenger gjemme seg bort i en liten skoeske og tro at alt som blir sagt og gjort vil forbli der til evig tid.

På Facebook er man som regel navngitt og deltar ofte i store nettverk, man kan få tilgang til nye impulser og mye informasjon gjennom svake relasjoner som man går glipp av dersom man ikke er medlem. Men størrelsen på nettverket vil også være avgjørende på hvor avslappet og autentisk man vil være i forhold til sin identitetsfremstilling.

En anonym blogger som Frøken Skavlan deltar derimot i mindre nettverk som gir muligheter for å knytte sterke relasjoner. Ikke bare tenker hun på sine medblogger i hverdagen, men hun har også tatt steget ut og møtt noen av dem i den fysiske verdenen. Ved at nettverket er mindre og tryggere gir det rom for en mer autentisk identitetsfremstilling. Man kan være *seg selv* – og ikke bare *seg selv nok* som man kanskje er på Facebook.

I Frøken Skavlan blogg har vi sett at språket er den viktigste uttrykksformen for identitet, mens på Facebook vil gjerne identitet komme til uttrykk gjennom bruddstykker med tekst og bilder. Gjennom bloggen sin *først & sist* klarer Frøken Skavlan å gi et tilsynelatende autentisk

bilde av sin identitet og Selv. Mens på Facebook kan det virke som om man fremdeles opererer med et separat Selv, og ikke identifiserer seg fullstendig med den personen man presenterer på profilen. I stedet for konstruerer man en profil som skal gi inntrykk av at man er mer vellykket enn man egentlig er. Man reklamerer for sin egen identitet i ordets rette forstand og deler bare bruddstykker og glansbilder av ens identitet.

Goffman sitt argument om at man i motsetning til en teaterforestilling fremfører ting som er virkelige og ofte ikke skikkelig gjennomprøvd kan også passe godt til en identitetsfremstilling på Facebook. Ved at man ikke reflekterer nok over hva man deler med de andre i nettverket sitt kan det lett få større konsekvenser enn hva man hadde forestilt seg.

Jeg tror vi står ovenfor nye utfordringer med hensyn til å se konsekvensene av at det blir mer og mer vanlig å fremvise sin identitet på sosiale nettverkssteder. Facebook og blogger må sees på som sosiale arenaer på samme måte som i den fysiske verdenen hvor mennesker samhandler og knytter relasjoner, og ikke en lekeverden eller bare "Internett" hvor man bare kan leke. Et eksempel på dette kan være skolemassakren i Finland, nå i november 2007, hvor gjerningsmannen annonserer og uttrykker sin frustrasjon på YouTube rett før han gjennomfører ugjerningen. Informasjon og ideer spres på godt og vondt via Internett, og bare to uker etter klarte man å avverge en lignende sak i Bergen, hvor en ungdom hadde lagt ut en trusselvideo på YouTube med referanser til skolemassakren i Finland.

Vi bruker Internett som en sosial arena hvor vi i større grad enn tidligere nå går gjennom skjermen og samhandler med hverandre med autentisk identitet. De sosiale nettverkene man skaper vil igjen danne muligheter i form av at man deler informasjon, og som Manuel Castells argumenterer for ligger det an for makt og demokrati til folket i informasjonsdelingen. Men en slik makt til folk flest, kan også bidra til negative konsekvenser dersom vi ikke vet hvordan vi skal bruke den. Våre handlinger og ytringer vil få større ringvirkninger ved at de spres til flere og langt hurtigere enn før Internett, som beskrevet Paul Virilio sine dystopier om Internett.

8 Litteratur

- Anderson, Truett Walter. 2000. *Det nye selvet. Identitet i det 21. århundre* Oslo: Aschehoug.
- Anne-Line. 2005 – 2007. *I just wanna dance...* Lastet 12.09.2007. Tilgjengelig fra: <http://ithil-dancer.blogspot.com>
- Badi, Dina. 2007. MySpace får et eget presidentvalg. *dagbladet.no*. Lastet 04.04.2007. Tilgjengelig fra: <http://www.dagbladet.no/dinside/2007/04/04/496954.html>
- Blood, Rebecca. 2000. *Weblogs: A History and Perspective*. Lastet 12.11.2007. Tilgjengelig fra: http://www.rebeccablood.net/essays/weblog_history.html
- . 2002. *We've got blog. How weblogs are changing our culture* Cambridge: Perseus Publishing.
- Boase, Jeffery, John Horrigan, Barry Wellman og Lee Rainie. 2006. The Strength of Internet Ties. Washington, DC: *Pew Internet and American Life Project*, January. Lastet 15.11.2007. Tilgjengelig fra: http://www.pewinternet.org/pdfs/PIP_Internet_ties.pdf
- Bourdieu, Pierre. 1995. *Distinksjonen: en sosiologisk kritikk av dømmekraften, Pax palimpsest nr 9*. Oslo: Pax.
- . 2002. *Distinksjonen: en sosiologisk kritikk av dømmekraften, Bokklubbens kulturbibliotek*. [Oslo]: De norske bokklubbene.
- Boyd, Danah. 1997 – 2007. *apopenia :: making connections where none previously existed*. Lastet 10.11.2007. Tilgjengelig fra: <http://www.zephoria.org>
- . 2002. Faceted Id/entity: Managing Representation in a Digital World. Lastet 14.05.2007. Tilgjengelig fra: <http://smg.media.mit.edu/people/danah/thesis>
- Boyd, Danah. M, og Ellison, Nicole. B. 2007. Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), article 11. Lastet 19.11.2007. Tilgjengelig fra: <http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html>
- Boyd, Danah og Jeffrey Heer. 2006. Profiles as Conversation: Networked Identity Performance on Friendster. *HICSS-39*:1-10.
- Castells, Manuel. 2004. *The Network society a cross-cultural perspective*. Cheltenham: Edward Elgar.
- Chonin, Neva. 2005. LiveJournal grew out of one 18-year-old's frustration with Web journaling. Now Brad Fitzpatrick is on top of a blog revolution. *SFGate.com*. Lastet 25.10.2007. Tilgjengelig fra: <http://www.sfgate.com/cgi-bin/article.cgi?file=/c/a/2005/09/27/DDG5AET8PO1.DTL>

- Doctorow, Cory. 2007. Scroogled. *Radar Magazine*. Lastet 05.11.2007. Tilgjengelig fra: <http://www.radaronline.com/from-the-magazine/2007/09/google-fiction-evil-dangerous-surveillance-control-1.php>
- Donath, Judith og Danah Boyd. 2004. Public displays of connection. *Bt Technology Journal* 22 (4):71-82.
- Efimova, Lilia og Stephanie Hendrick. 2005. In Search for a Virtual Settlement: An Exploration of Weblog Community Boundaries. *Communities & Technologies* 5.
- Egoisten. 2007. *Egoistens Krybbe*. Lastet 03.11.2007. Tilgjengelig fra: <http://egocrib.blogspot.com>
- Erlend. 2003 – 2007. *Cum tacet nox*. Lastet 03.11.2007. Tilgjengelig fra: <http://urbanus.blogspot.com>
- Esquil. 2005 – 2007. *Esquil røler*. Lastet 03.11.2007. Tilgjengelig fra: <http://rolerbloggen.blogspot.com>
- Ess, Charles. 2002. *Ethical decision-making and Internet research: Recommendations from the aoir ethics working committee*. Lastet 12.11.2007. Tilgjengelig fra: <http://www.aoir.org/reports/ethics.pdf>
- Giddens, Anthony. 1996. *Modernitet og selvidentitet selv et og samfundet under sen-moderniteten*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Giæver, Anders. 2005. Skap-bloggerne. *VG.no* Lastet 28.3.2007. Tilgjengelig fra: <http://www.vgb.no/7046/perma/37828>
- Goffman, Erving. 1979. *Gender advertisements*. London: Macmillan.
- . 1992. *Vårt rollespill til daglig: en studie i hverdagslivets dramatik*. Oslo: Pax.
- Gran, Anne-Britt. 2004. *Vår teatral tid: om iscenesatte identiteter, ekte merkevarer og varige mén*. Lysaker: Dinamo forlag.
- Granovetter, Mark. 1973. The Strength of Weak Ties. *American Journal of Sociology* 78 (6):1360-1380.
- . 1983. Strength of Weak Ties: A Network Theory Revisited. *American Journal of Sociology* 1:201-233.
- Gross, Ralph, Alessandro Acquisti og H. John Heinz III. 2005. Information revelation and privacy in online social networks. *Proceedings of the 2005 ACM workshop on Privacy in the electronic society*: 71-80.
- Heidi. 2007. *Nobody puts Heidi in a corner*. Lastet 20.10.2007. Tilgjengelig fra: <http://www.heidikarethe.com>
- Ibsen, Henrik. 1867. *Peer Gynt: et dramatisk Digt*. Kjøbenhavn: Gyldendal.

- Iversen. 2007. *Iversen Revisited*. Lastet 20.10.2007. Tilgjengelig fra:
<http://www.espeniversen.com>
- Jakobsen, Kjetil. 2002. "Innledende essay" i Pierre Bourdieus verk *Distinksjonen*. Oslo: De norske bokklubbene.
- Jones, Quentin. 1997. Virtual-Communities, Virtual Settlements & Cyber-Archaeology: A Theoretical Outline. *Journal of Computer Mediated Communication* 3 (3):35-49.
- Kariv, Ophir. 2007. Israel på MySpace. *bt.no*. Lastet 23.3.2007. Tilgjengelig fra:
<http://www.bt.no/utenriks/article352112.ece>
- Kristin. 2005 – 2007. *Kristin på bærtur*. Lastet 20.10.2007. Tilgjengelig fra:
<http://storrusten.blogspot.com>
- Lenhart, Amanda og Mary Madden. 2007. Pew Internet Project Data Memo. *Pew Internet & American Life Project*. Lastet 13.11.2007. Tilgjengelig fra:
<http://www.pewinternet.org/pdfs/PIP%20Bloggers%20Report%20July%2019%202006.pdf>
- Lenhart, Amanda og Susannah Fox. 2006. Bloggers: A portrait of the internet's new storytellers. *Pew Internet & American Life Project*. Lastet 13.11.2007. Tilgjengelig fra:
http://www.pewinternet.org/pdfs/PIP_SNS_Data_Memo_Jan_2007.pdf
- Liu, Hugo. 2007. Social network profiles as taste performances. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), article 13. Lastet 19.11.2007. Tilgjengelig fra:
<http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/liu.html>
- Lothiane. 2007. *Under stjernene*. Lastet 20.10.2007. Tilgjengelig fra:
<http://lurvis.blogspot.com>
- Lunde, Heidi Nordby. 2006. Overhype og undervurdert. *Aftenposten.no*. Lastet 28.03.2007. Tilgjengelig fra: <http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/article1431207.ece>
- M., Britt. 2006 – 2007. *BrittNett*. Lastet 20.10.2007. Tilgjengelig fra:
<http://brittnett.blogspot.com>
- Marlow, Cameron A. 2006. Investment and attention in the weblog community. *Proceedings of the AAAI Spring Symposium on Computational Approaches to Analysing Weblogs*. Lastet 15.10.2007. Tilgjengelig fra:
<http://alumni.media.mit.edu/~cameron/cv/pubs/2006-investment-and-attention-in-the-weblog-community.pdf>
- Martinsen, Fr. 2005 – 2007. *Fr. Martinsen*. Lastet 20.10.2007. Tilgjengelig fra:
<http://www.froemartinsen.blogspot.com>
- Melucci, Alberto. 1992. *Nomader i nuet sociala rörelser och individuella behov i dagens samhälle*. Göteborg: Daidalos.
- Merholz, Peter. 1998 – 2007. *Petermemes*. Lastet 11.11.2007. Tilgjengelig fra:
<http://www.peterme.com/archives/00000205.html>

- Miller, Hugo og Jill. Arnold. 2003. Self in Web Home Pages: Gender, Identity and Power in Cyberspace. In *Towards CyberPsychology: Mind, Cognitions and Society in the Internet Age*, edited by G. Riva and C. Galimberti. Amsterdam: IOS Press. Lastet 15.11.2007. Tilgjengelig fra: http://www.vepsy.com/communication/book2/2SECTIO_05.PDF
- Nardi, Bonnie A., Diane J. Schiano, Michelle Gumbrecht og Luke Swartz. 2004. Why we blog. *Communications of the ACM* 47 (12):41-46.
- Ragnhild. 2005 – 2007. *Prinsesse Ragnhilds nye eventyr*. Lastet 20.10.2007. Tilgjengelig fra: <http://ragnhildj.blogspot.com>
- Rasmussen, Terje. 2003. *Masken foran masken. E. Goffman og personlig presentasjon på world wide web*. Lastet 12.11.2007. Tilgjengelig fra: <http://www.media.uio.no/personer/terjer/Goffman.pdf>
- Rettberg, Jill Walker. 2000 - 2007. *Jill/txt*. Lastet 15.11.2007. Tilgjengelig fra: <http://jilltxt.net>
- Serfaty, Viviane. 2004. *The mirror and the veil an overview of American online diaries and blogs*, Amsterdam monographs in American studies 11. Amsterdam: Rodopi.
- Sifry, David. 2006. State of the Blogosphere, February 2006 Part 1: On Blogosphere Growth. Technorati. Lastet 12.10.2007. Tilgjengelig fra: <http://www.sifry.com/alerts/archives/000419.html>
- Skavlan, Frøken (pseud.). 2006 – 2007. *Først & Sist*. Lastet 10.03.2007. Tilgjengelig fra: <http://skavlan.blogspot.com>
- Sonja. 2006 – 2007. *Sonjas ordentlige blogg*. Lastet 23.10.2007. Tilgjengelig fra: <http://ordentlig.wordpress.com>
- Tine. 2004 – 2007. *[I Taiwan spiser de ikke mandarin.]*. Lastet 23.10.2007. Tilgjengelig fra: <http://www.tinesboble.blogspot.com>
- Turkle, Sherry. 1996. *Life on the Screen: Identity in the Age of the Internet*. London: Weidenfeld & Nicolson.
- . 1999. Cyberspace and Identity. *Contemporary Sociology* 28 (6):643-648.
- Viidar. 2002 – 2007. *viidar*. Lastet 23.10.2007. Tilgjengelig fra <http://viidar.net>
- Virilio, Paul. 1998. *Cyberworld: det værstes politik*. Frederiksberg: Introite!
- Wellman, Barry. 2002. Little Boxes, Glocalization, and Networked Individualism. *Digital Cities II: Computational and Sociological Approaches*: 10–25. Springer Berlin: Heidelberg
- Weltzien, Åsmund. 2001. Peer-to-peer - et samfunnsfenomen: Utkast til en samfunnsvitenskapelig kontekstualisering av peer-to-peer som fenomen *FoUN* 61/2001